

MEI 2024 #18

TRIPTALK

‘Het is
verslavend’

Vakantie vieren in je nakie
bezig aan comeback

KANAALEILANDEN

Engelse hospitality en
Franse joie de vivre

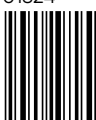
VERLATEN WILDERNIS IN
ADEMBENEMEND

Alaska

♥ ✈ TripTalk.NL / €8,45

01824

BP8720828452295

Roadtrip dwars door Portugal
De donkere kant van licht op de wereld
Buenos Aires: kloppend hart van Argentinië
Spiritueel ontwaken in Bosnië

AVILAREIZEN.NL
Beyond Dreams

Met een Chileense vader en Venezolaanse moeder is mijn liefde en passie voor Latijns-Amerika iets wat ik graag met iedereen deel! – Hilda, eigenaar/oprichter Avila Reizen

ONTDEK Latijns-Amerika MET ONZE SPECIALISTEN

Ontdek de onmetelijke schoonheid van Latijns-Amerika, een gebied doordrenkt met een onmiskenbare charme die al eeuwenlang reizigers fascineert en betovert. Van de weelderige regenwouden tot het majestueuze Andes-gebergte en de adembenemende kustlijnen van de Caribische Zee en de Stille Oceaan. In Latijns-Amerika gaat het ook om het voelen van de hartslag van het land, het proeven van de smaken van de lokale keuken en het ervaren van de warme gastvrijheid van de lokale bevolking. Ontdek de verborgen schatten van oude beschavingen die hun stempel hebben gedrukt op de geschiedenis, en laat u meeslepen door de levendige en kleurrijke culturen die elke stad en elk dorp doordringen met een onmiskenbare energie.

Er is zoveel moois om uit te kiezen in Latijns-Amerika! Colombia, met de historische charme van Cartagena en de majestueuze Cocora-vallei. Mexico, een perfecte bestemming voor het hele gezin met de Maya-ruïnes en prachtige hacienda's. De uitgestrekte pracht van Chili, variërend van de droge woestijnen van Atacama tot de ijzige wonderen van Patagonië. Panama, een verborgen juweel met ongerepte stranden, bruisende culturen en weelderige jungle. Met onze eigen kantoren van Avila Experience ter plekke verzorgen we voor u de perfecte reis op maat!

KLEURRIJK COLOMBIA

avilareizen.nl/triptalk1

VEELZIJDIG PANAMA

avilareizen.nl/triptalk2

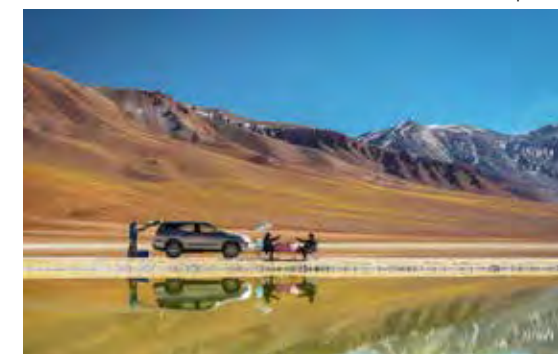
FAMILIEREIS MEXICO

avilareizen.nl/triptalk3

PUUR CHILI

avilareizen.nl/triptalk4

STEL UW DROOMREIS SAMEN

Met uitgebreide wereldkennis en een gepassioneerd team van reisspecialisten, staan we klaar om uw ideale reis op maat samen te stellen. Een reis die uw eigen verhaal vertelt. Daarom nemen we graag de tijd om uw reiswensen te bespreken. Laat ons u begeleiden op een reis die verder gaat, zodat u de schoonheid en diversiteit van onze wereld kunt ervaren als nooit tevoren! Ga naar avilareizen.nl of neem contact op via **023-2210800** of uwdroomreis@avilareizen.nl.

- 012 **REISREPORTAGE**
ARGENTINIË land van Messi, Maradona en Milei
- 022 **IN DE KOFFER**
- 024 **IK VERTREK**
Spiritueel ontwaken in *BOSNIË*
- 028 **REISREPORTAGE**
NATURISME
de naakte waarheid

- 037 **BIJZONDER OVERNACHTEN**
The Notary in *BRUGGE*
- 051 **48 UUR IN**
MARSEILLE bruisende metropool waar de tijd stilstaat
- 058 **REISREPORTAGE**
TERSCHELLING eiland van sterren
- 068 **REISREPORTAGE**
Dwars door *PORTUGAL*

- 081 **COLUMN**
Harri Theirlynck
- 082 **REISREPORTAGE**
In de ban van *NOORWEGEN*
- 096 **REISREPORTAGE**
ALASKA staat van uitersten
- 105 **25 X**
KANAALEILANDEN

- 112 **DE BEROEPSREIZIGER**
Tom van 't Einde
- 118 **BOOKTALK**
- 120 **BEELDREPORTAGE**
JORDANIË
- 132 **TRIPTALK-LEZERS ONTHULLEN** wat zij vinden van het krimpplan Schiphol

LANGKAWI: EEN PRACHTIGE ARCHIPEL VAN NATUURLIJKE SCHOONHEID IN MALEISIË

Welkom in Maleisië, een intrigerende bestemming die de perfecte mix biedt van avontuur, cultuur en natuurlijke schoonheid. Gelegen in het hart van Zuidoost-Azië, verwelkomt Maleisië reizigers met zijn betoverende landschappen, variërend van weelderige regenwouden en majestueuze bergen tot idyllische eilanden en kristalheldere wateren. Maleisië staat bekend om zijn gastvrije sfeer en betaalbaarheid voor toeristen. Dankzij de gunstige wisselkoers is het een ideale bestemming voor reizigers om volop van hun reis te genieten.

DE BRUISENDE HOOFDSTAD

Verlies jezelf in de levendige straten van Kuala Lumpur (KL), de bruisende hoofdstad, waar moderne wolkenkrabbers samenkomen met eeuwenoude tempels en kleurrijke markten. De Petronas Twin Towers vormen met hun indrukwekkende hoogte van 451,9 meter het wereldberoemde icoon van Maleisië. Dit glanzende bouwwerk van staal en glas is het middelpunt van het Kuala Lumpur City Centre (KLCC). Hoogtepunten van een bezoek zijn het staan op de Skybridge op de 41e verdieping en het uitkijkplatform op de 86e verdieping. KL is een contrast tussen oud en nieuw, met gebouwen in Moorse stijl naast glinsterende wolkenkrabbers. Recent is de Merdeka 118 geopend, met 678,9 meter is het architectonisch het op een na hoogste gebouw ter wereld.

JUNGLE, HISTORIE EN MEER

Ontsnap aan de drukte en verken de natuurlijke schatten van Maleisië. Trek door dichte jungle en ontmoet wilde dieren in de nationale parken van Taman Negara en Borneo. Ontdek de betoverende onderwaterwereld tijdens het duiken of snorkelen rond de koraalriffen van de Perhentian-eilanden of Sipadan. Verdiep je in de rijke geschiedenis en erfgoed van Maleisië tijdens een bezoek aan historische steden zoals Melaka en Georgetown, die door UNESCO zijn erkend als werelderfgoedlocaties vanwege hun unieke architectuur en culturele betekenis. Proef de heerlijke Maleisische keukens, een smeltkroes van smaken en invloeden uit de Maleise, Chinese en Indiase culturen.

Of je nu op zoek bent naar een avontuurlijke vakantie, een culturele ontdekkingsreis of gewoon wilt ontspannen op de prachtige stranden, Maleisië heeft alles wat je zoekt en meer.

LANGKAWI, ARCHIPEL VAN 99 EILANDEN

Een bestemming die niet mag ontbreken tijdens je reis door Maleisië is Langkawi, een eilandengroep voor de noordwestkust van het schiereiland Maleisië. In dit artikel zoomen we in op dit prachtige eiland.

Langkawi maakt onderdeel uit van een archipel dat uit 99 tropische eilanden bestaat. De meeste eilanden zijn onbewoond en stukken kleiner dan het gelijknamige hoofdeiland Langkawi. De eilanden worden omgeven door oude mythen en legendes boordevol veldslagen en romantiek, met rollen voor reuzen, gigantische vogels, krijgers en sprookjesprinsessen. De eilanden zijn een waar natuur-

paradijs en misschien wel de mooiste van Zuidoost-Azië. De fijne stranden bieden zonovergoten dagen van volledige ontspanning. De heldere smaragdgroene wateren rond de eilanden zijn perfect voor vele watersporten en recreatieve activiteiten.

Langkawi kreeg door het prachtige geologische erfgoed van adembenemende landschappen, karst, grotten, natuurlijke bruggen, brandingspilaren, glaciale dropstones en fossielen de UNESCO Global Geopark-status. Met een geologische geschiedenis van 550 miljoen jaar oud, bevatten de eilanden unieke, fascinerende rotsformaties.

Langkawi is perfect om alles of juist helemaal niets te doen. Geniet van activiteiten in de natuur of luier simpelweg aan het strand. Er zijn ook veel bezienswaardigheden voor als je van sightseeing houdt. De vriendelijke glimlach en warme gastvrijheid van de lokale bevolking maken iedereen blij. Kom naar Langkawi voor een onvergetelijke vakantie.

LANGKAWI IS HET EERSTE GEO-PARK VAN ZUIDOOST-AZIË.

Je vindt hier veel geosites met geweldige bezienswaardigheden. Er zijn 3 Geoforest-parken in Langkawi. Het Machinchang Cambrian Geoforest Park staat bekend als de oudste geologische formatie van het land. In het Kilim Karst Geoforest Park bewonder je de prachtig gevormde landschappen, van bijna verticale tot onderliggende karstheuvels, maar ook pinakels van verschillende vormen en maten. Het Dayang Bunting Marble Geoforest Park heeft fijn marmarsteen.

SUNGAI KILIM biedt een aantal onvergetelijke bezienswaardigheden en ervaringen voor avontuurlijke

reizigers. Een spannende tour is een boottocht naar het Kilim Karst Geoforest Park. Het Kilim Nature Park, een gebied van 100 km², heeft een prachtige mix van beschermde groene mangrovebossen, afgelegen witte stranden en blauwe lagunes.

Op het pad langs de kalme, kronkelende rivier, zie je de wonderen van het mariene ecosysteem van het park en de flora en fauna. Denk aan de overhangende bogak-bomen, steenarenden, mangrove-boomkrabben, leguanen en makaken. Geniet van het spectaculaire uitzicht op unieke kalkstenen rotsformaties die oprijzen uit de bodem van de mangrovemoe-rassen en de zee.

STRANDEN

PANTAI KOK, PANTAI CENANG, PANTAI PASIR TENGGORAK, DATAI BAY, BURAU BAY, PANTAI TENGAH EN PANTAI TANJUNG RHU zijn slechts enkele van de prachtige stranden van Langkawi, perfect voor relaxte, zonovergoten dagen en rustige avondwandelingen. De stranden hebben allemaal hun eigen karakter en charme. Op Pantai Cenang, het populairste strand, is altijd wat te beleven, met veel watersporten, trendy strandcafés en een bruisend nachtleven. Pantai Tengah, het langste strand van het eiland, is met gezellige resorts en watersporten perfect voor gezinnen. Datai Bay en Burau Bay zijn geweldige opties voor als je kiest voor de rust in exclusieve,

luxe resorts en afgelegen baaien. TANJUNG RHU ligt op de noordelijke punt van Langkawi. Dit betoverende strand, genoemd naar de vele bomen hier, geeft een geweldig uitzicht op de nabijgelegen eilanden, die bij eb te voet bereikbaar zijn.

LANGKAWI SKYCAB

Ga met de kabelbaan naar de top van de Gunung Mat Chinchang. Je hebt een prachtig uitzicht op de Andamanse Zee en de eilandengroep Langkawi, ook zie je adembenemende bezienswaardigheden als overhangende rotswanden en losstaande pinakels. Met een lengte van 950 m is de Langkawi SkyCab volgens het Malaysia Book of Records 'The Longest Free Span Single Rope Cable

Car' van het land. Met een helling van 42° is het ook een van de steilste kabelbanen ter wereld.

EAGLE'S NEST SKYWALK

In maart 2024 is in het middenstation de nieuwste attractie geopend, genaamd de Eagle's Nest SkyWalk, die een adelaarskop nabootst en uitkijkt over het nest. Gelegen op het hoogtepunt van Gunung Machincang biedt het een prachtig uitzicht op de zee en de bergen. Het volledig glazen platform kan tegelijkertijd 300 personen herbergen.

De briljante architectuur en techniek achter dit vrijstaande, vrijdragende glazen platform van 38 meter maken het een indrukwekkende bezienswaardigheid.

LANGKAWI SKY BRIDGE

Hoe vind je het om over een van de engste bruggen ter wereld te lopen? De Langkawi SkyBridge is 125 m lang en hiermee de langste gebogen spanbrug ter wereld. Hij hangt zo'n 100 m boven het landschap en vanaf hier kun je vanaf een anders onbereikbare plek genieten van de schoonheid van de ongerepte jungle. In tegenstelling tot een rechte brug waarbij het einde altijd in zicht is, geeft een gebogen brug onderweg wisselende uitzichten.

Voor meer Maleisië inspiratie, bezoek de website door middel van de QR-code.

Supported by:
Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action
on the basis of a decision
by the German Bundestag

Duitsland
Altijd gastvrij
www.germany.travel

SIMPLY FEEL GOOD

Duurzame belevenissen
in Duitsland

Stay longer
germany.travel/inspiring

Tips voor duurzaam reizen?
Kijk op [germany.travel/feelgood](https://www.germany.travel/feelgood)

Marketplace in Nuremberg © GNTB/Jens Wegener

EDITORIAL _ What's up this issue

V L I E G T R O T S

Milieuvriendelijker (met de nadruk op 'er') vliegen is gelukkig volop in ontwikkeling, met schonere en stilere vliegtuigen. Ook zijn steeds meer mensen zich bewust van de trein (of auto) als alternatief vervoermiddel voor een kortere trip. Daarom proberen wij, de makers van TripTalk, elke editie een goede mix te bieden tussen reisinspiratie dichtbij en verder van huis. Want juist de bestemmingen die je alleen kunt bereiken per vliegtuig, verrijken soms je wereldbeeld. Reizen als medicijn tegen het ethnocentrisme.

Ik stapte in maart op de fiets op Terschelling en maakte kennis met duurzame gewoontes op het Friese Waddeneiland. Tijdens een nieuwe maan genoot ik van de sterrenhemel in natuurgebied De Boschplaat. Lichtpuntje: doordat er zo weinig vervuiling op het eiland is, vind je nog echte duisternis en daarmee behoort Terschelling tot één van de meest donkere plekken van de wereld. Perfect voor een sterrenspektakel.

Wat vinden jullie eigenlijk van het krimpplan van Schiphol dat voorlopig nog van de baan lijkt? TripTalker Renée Hoes klom in de pen en sprak verschillende lezers voor de rubriek TripTalk-lezers onthullen. De meningen blijken nogal verdeeld...

Ook zonder vliegtuig te bereiken: *bon Sérignan*. Sara Luijters pakte de trein naar een Franse naturistencamping en ging met de billen bloot. De naakte waarheid? Ze vond het leuker dan gedacht. Volgens Sara is in je nakie zonnen, zwemmen en vakantie vieren bezig aan een comeback. Idee voor jouw volgende trip deze zomer? Die is dichterbij dan je denkt...

Jiska Kroon

REDACTIE@TripTalk.NL

“Jij hebt geen vliedschaamte hè?”, vloog er onlangs weer eens om mijn oren, toen ik verrukt vertelde welke perstripes ik de komende tijd op de planning heb om TripTalk van mooie reportages te voorzien.

Ik dacht terug aan 2018, toen dit modewoord een plekje in de Van Dale kreeg en ik even bang was dat we met zijn allen terneergeslagen alle geboekte vluchten annuleerden en onze zomers louter op de Hollandse Costa del Sol zouden doorbrengen. Mét hogere temperaturen door klimaatverandering, dat dan weer wel.

Inmiddels lijken we de vliedschaamte voorbij, want volgens het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen is de intentie om dit jaar op vakantie te gaan hoger dan een jaar geleden en blijft het vliegtuig het meest gekozen vervoermiddel.

In een wereld waar klimaatverandering realiteit is en vliegen onverminderd populair blijft, mag de maatschappelijke discussie meer gaan over reisbewustzijn dan vliedschaamte. Want hoewel óók ik mij bewust ben van de impact van vliegen op het milieu en vind dat minder vliegen moet, draagt luchtvaart ook bij aan welzijn en welvaart van mensen over de hele wereld.

f TripTalk @TripTalk.NL

AR GEN. TINIË

Land van MESSI,
MARADONA en MILEI

Reis je naar Argentinië, dan moet je knopen doorhakken. Dit land heeft namelijk *álles* in huis en is ongeveer veertig keer groter dan Nederland. TripTalk neemt je dit keer mee naar BUENOS AIRES, ROSARIO, SALTA en IGUAZÚ.

Tekst LINDA VAN MAANEN
Beeld LINDA VAN MAANEN en UNSPLASH

“Ik voel me veilig in de chaos van deze wereldstad”

Linkerpagina De hoogtijdagen van BUENOS AIRES liggen ver in het verleden, maar de nostalgie en rijke architectuur is overal nog voelbaar. *Rechterpagina van links naar rechts* Volop kleur in de iconische en bekende straat CAMINITO in BUENOS AIRES. / Look-a-like MARADONA in de wijk BOCA in BUENOS AIRES.

Na een prettige, rechtstreekse vlucht met KLM komen we aan in Buenos Aires en staan we te popelen om deze fascinerende hoofdstad te ontdekken. We checken in ons appartement in, gelegen in de wijk Palermo, vlakbij het stadsdeel Recoleta waar onze koningin Máxima Zorreguieta is geboren. Wat ons gelijk opvalt, is dat de straten in beide delen vol groen zijn. Overal staan bomen langs de weg, midden in het kloppend hart van de stad. We bezoeken het om de hoek gelegen Jardín Botánico, vol weelderige, gekleurde flora. In de avond staan we lang in de rij voor La Cabrera, een razend populair steakhouse onder lokale bewoners en toeristen. Het wachten is het waard: het restaurant is knus, gezellig en de steaks zijn ongekend lekker en betaalbaar.

Op de fiets langs roerige plekken

De volgende dag doen we een fietstour met Ontdek Buenos Aires, een bureau met Nederlandse gidsen die al jaren in Argentinië wonen en zich richten op de Nederlandse toerist. Sander Weeda is onze persoonlijke gids en dat blijkt al snel een schot in de roos. Zijn enthousiasme is aanstekelijk, hij is helemaal idolaat van Buenos Aires. “Hier komt het heden en verleden samen, maar ook rijk en arm, schoonheid en rauwheid. Het is een nostalgische stad, die ooit hoogtijdagen heeft gekend.” Volgens Sander liggen deze hoogtijdagen inmiddels ver in het verleden, maar zijn ze nog merkbaar. “De nostalgie voel je in tango, historische cafeetjes, oude voetbalstadions en oldtimerbussen. Het leven is hier intens en nooit saai. Daarnaast heeft Buenos Aires als wereldstad een

geweldig cultureel aanbod qua muziek, sport, theater en kunst.” Een stad om, volgens de gids, verliefd op te worden en nooit meer te verlaten. Zelf woont hij er inmiddels elf jaar. Hij combineert zijn werk als stadsgids met lesgeven als geografiedocent én als vrijwillig huiswerkbegeleider aan basisschoolkinderen in een grote sloppenwijk in de stad.

Met een gemêleerde groep fietsers starten we op de lommerrijke Plaza San Martín, een sierlijk stadspark. Vanuit daar gaan we naar Puerto Madero, de oude haven waar de voormalige pakhuisen zijn verbouwd tot prachtige appartementen en restaurants. De opvallende brug Puente de la Mujer (in het Nederlands de brug van de vrouw) vangt mijn blik. Het is een modern architectonisch meesterwerk dat een opvallende aanvulling vormt op de haven. Bijzonder feitje: deze brug - net een dansend stel - heeft

een draaiend mechanisme, zodat schepen er moeiteloos doorvaren zonder de brug te openen. We trappen lekker door en de temperatuur hier is (in onze winter) bijzonder aangenaam. Auto's, taxi's en bussen passeren, maar ik voel me veilig in de chaos van deze wereldstad.

Pluisje en empanadas

De route brengt ons naar La Boca, de volkswijk met het bekende straatje Caminito vol gekleurde huisjes. Wat is het hier bijzonder! De chille vibe, vrolijke kleuren en de mensen. Hier loop ik 'Pluisje' tegen het lijf, de bijnaam voor voormalig Argentijns voetballer Diego Maradona. Die bijnaam komt van zijn weelderige haardos en wordt vaak gebruikt als een informele manier om naar hem te verwijzen. Voor een paar Argentijnse pesos poseert deze look-alike met me, terwijl een rij toeristen ongeduldig wacht op een plaatje voor het thuisfront. We fietsen daarna naar het stadion van Boca Juniors. Indrukwekkend om bij een van de grootste clubs, naast River Plate, van het land te zijn. “Boca is de volksclub uit de voormalige haven. River Plate komt uit een chique wijk en is de club voor de hogere klasse. Al kom je fans van beide clubs in alle lagen van de bevolking tegen. Deze twee clubs spelen de Superclásico, de

wedstrijd van het jaar”, legt Sander bevlogen uit.

De lekkerste empanadas van heel Buenos Aires proeven we in El Rinconcito. Een echt familierestaurant, gerund door vader Lorenzo, moeder Máxima, dochter Luz en zoon Matias López Genes. Een social media-actie, waarbij er online duizenden empanadas werden besteld, heeft hen door de coronacrisis geholpen. Deze empanadas werden vervolgens aan de armste bewoners van La Boca gedoneerd.

We vervolgen onze fietstour en komen aan bij San Telmo. Een bohemienachtige wijk met geplaveide straten, veel antiekwinkeltjes, kunstgalerijen en oude cafeetjes. Deze fascinerende wijk, doordrenkt van culturele charme, vraagt erom nader ontdekt te worden. We besluiten dit aan het einde van onze rondreis te doen. De fietstour heeft nog een grote highlight in het verschiet: het fameuze Plaza de Mayo, dat veel indruk op ons maakt. Het plein waar first lady Evita Perón op het balkon van het Casa Rosada het volk toesprak en waar de 'Dwaze Moeders' liepen, waarvan hun kinderen in de jaren zeventig waren verdwenen onder het net ingestelde militaire regime. Onze tour valt precies op de dag dat de Dwaze Moeders (er zijn er nog vier in leven) hun rondjes liepen. “Het plein blijft ook voor mij heel indrukwekkend om te zien”, vertelt Sander.

Linkerpagina van links naar rechts Traditionele MATÉ thee, een bijzonder drankje dat de Argentijnen veel drinken. / ROSARIO kent chique promenades en veel historische gebouwen. Het is ook de geboorteplaats van MESSI. *Rechterpagina van links naar rechts* CAFAYATE is een koloniaal stadje. Vooral de route erheen blaast je omver. / Het uitzicht op RUTA 40 is adembenemend. De vele miradors (uitzichtpunten) zijn goed aangegeven langs de weg. / EMPANADAS zijn overal verkrijgbaar en goedkoop. Er is ook genoeg keuze als je vegetarisch bent.

De charme van Rosario

We verruilen het zinderende ritme van Buenos Aires voor Rosario, een stad op een kleine 300 kilometer verderop. Gelegen in de provincie Santa Fe, in Oost-Argentinië. Het is de op twee na grootste stad van het land en ligt aan de oever van de Paraná-rivier. Je kunt naar Rosario met het vliegtuig, de trein, bus of auto. De belangrijkste reden voor ons om Rosario te bezoeken, is om de tijdelijke woon- en werkplek van onze 17-jarige dochter te zien. Rosario staat vooral bekend om de historische architectuur en economische betekenis. De stad heeft een belangrijke rol gespeeld in de Argentijnse geschiedenis en is de geboorteplaats van Ernesto 'Che' Guevara. Daarnaast is Rosario gezegend met mooie parken en chique promenades langs de rivier. Colectividades Park is een groene oase in het hart van de stad. Je kunt er heerlijk wandelen, chillen en terrasjes pakken. Hele families - Latijns-Amerikaans, Afrikaans en Europees - komen er samen om te barbecueën. Vooral op zondag, dé familiedag bij uitstek. Na een wandeling nemen we het traditionele drankje - maté thee - bij het hippe La Florida met buitenteras. De lekkerste, gezondste smoothies én ontbijtjes halen we bij Tiendas Naturales.

Voetbalgekte

Rosario is tevens de geboorteplaats van de bekende voetballer Lionel Messi (24 juni 1987). Hij wordt beschouwd als een van de grootste voetballers aller tijden en heeft als 36-jarige al een indrukwekkende carrière achter de rug, vooral bij FC Barcelona. Na de klinkende WK-overwinning van 2022 is Messi helemaal zeer geliefd. Juan, onze taxichauffeur in Rosario, laat wat minder lovende woorden vallen over de voetballer. "Hij heeft niet zo'n grote persoonlijkheid", vindt Juan. "Op zijn 13e is hij al naar Barcelona vertrokken. Hij heeft dus nooit op Argentijnse velden gespeeld. Bovendien heeft hij nogal wat belasting ontdoken en dat siert hem niet."

Een absolute god, een voetballegende, is Diego Maradona. Hij maakte in 1986 Argentinië eigenhandig (!) wereldkampioen door eerst in de kwartfinale de Engelsen met 2-1 te verslaan. Die wedstrijd had een enorme lading. Hij werd slechts vier jaar na de Falklandoorlog gespeeld, een strijd tussen het Verenigd Koninkrijk en Argentinië om de Falklandeilanden. Maradona nam revanche op de Engelsen door een wereldgoal te maken. Hij nam een dribbel vanaf eigen helft en scoorde met zijn hand: een Hand van God-doelpunt (al dacht de

scheidsrechter in eerste instantie dat de bal werd gekopt). Legendarisch! Het land is nog altijd in rouw door de dood van Maradona, in november 2020. Om in voetbalsferen te blijven, bezoeken we een plaatselijk café om de belangrijke wedstrijd tussen rivalen Boca Juniors en River Plate te zien. We zitten overduidelijk tussen (vooral mannelijke) fans van River Plate. We gaan mee in de histerie, het gejuich en de ontlasting bij de eindstand. Onze tijd in Rosario is helaas beperkt. Salta - in de gelijknamige provincie Salta - in het noordwesten wacht.

Genieten in peña folklórica

We vliegen in een kleine vier uur naar Salta met Andes Líneas Aéreas. Je kunt ook met de bus of auto, de wegen zijn erg goed. Een inwoner uit Rosario

heeft ons op het hart gedrukt om het klassieke Alejandro 1 Hotel te boeken, erg geliefd bij de Argentijnen zelf. Een uiterst stijlvol hotel, met eigen wijnbar in een indrukwekkend gebouw en uitzicht op het Belgrano-plein en het mooie hoofdplein Plaza 9 de Julio. Salta is een charmante stad en barst van de kleurrijke gebouwen en pleinen. De stad heeft een rijke cultuur, met traditionele muziek en dans die je kunt ervaren in lokale peñas (flamencoclubs). Wij doen dit de eerste avond in La Casona del Molino. Een lokaal restaurant, ofwel *peña folklórica*; een plek waar mensen zelf de lokale muziek spelen en zingen terwijl je ongestoord - in een ongedwongen ambiance - empanadas en wijn laat serveren op de binnenplaats. Een absolute must: overheerlijke empanadas - met

kip, mais, groente of gehakt - voor nog geen 0,20 eurocent per stuk. We eten spotgoedkoop en hebben de avond van ons leven. De volgende dag nemen we de kabelbaan naar Cerro San Bernardo voor een blik over de stad.

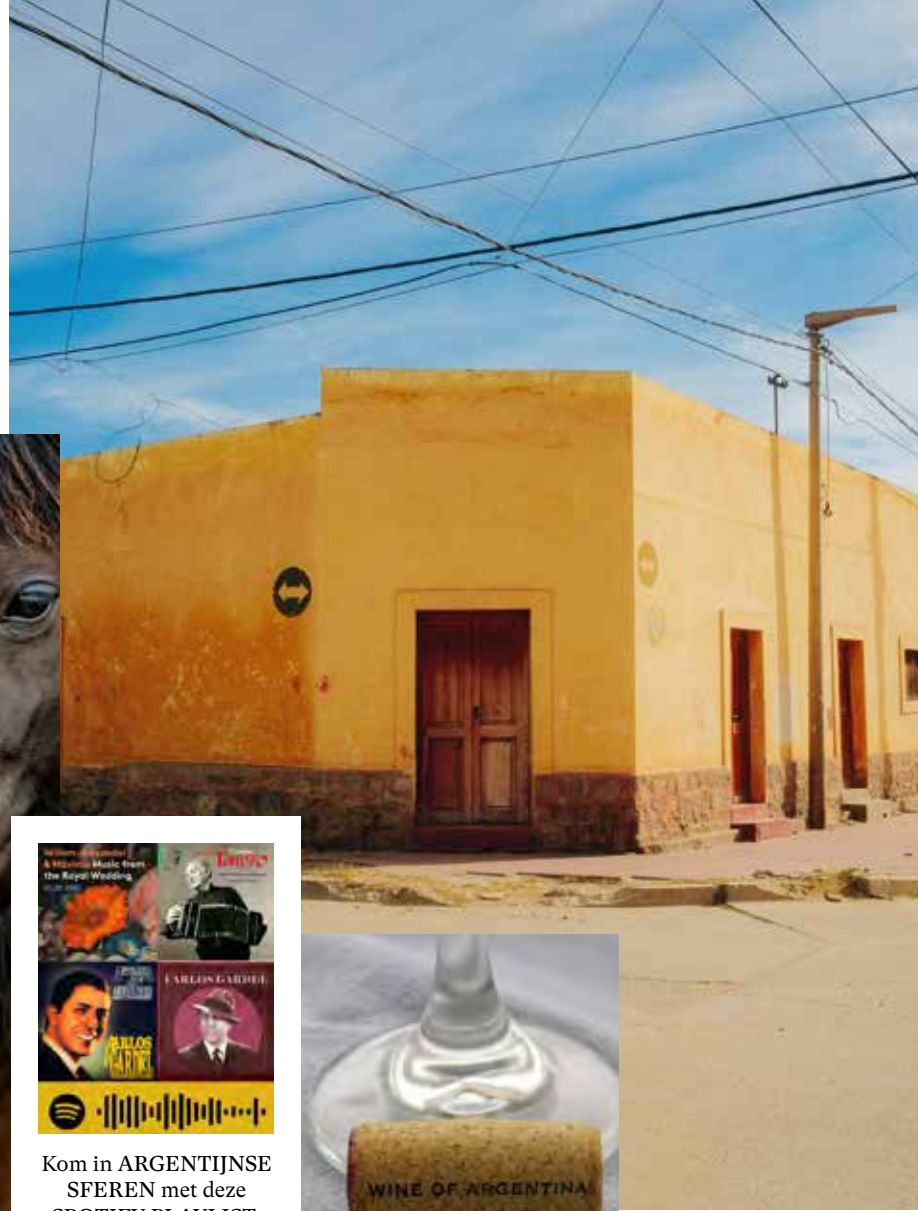
Rotsformaties en wijngaarden

We huren een auto, want de omgeving van Salta lonkt. We zetten koers naar het koloniale stadje Cafayate. Zo'n drie uur rijden vanuit Salta, over de befaamde Ruta 40 (route 40). Misschien wel een van de mooiste routes die we ooit hebben gereden. Het doet ons denken aan het nationaal park Bryce Canyon in Amerika. Bijzondere rotsformaties wisselen bergen - in alle tinten roze, oranje en rood - af met metershoge cactussen

“Tientallen wilde paarden. Overal om ons heen”

Kom in ARGENTIJNSE SFEREN met deze SPOTIFY PLAYLIST.

Linkerpagina van links naar rechts De wilde paarden zorgen voor een magisch moment onderweg. / CAFAYATE is goed te doen vanaf SALTA. Rechterpagina van links naar rechts De IGUAZÚ watervallen op de grens met ARGENTINIË en BRAZILIË kun je van twee kanten bezoeken. Welke kant je ook kiest, het natuurgeweld is verpletterend. / Je kunt de toekans in dit gebied van dichtbij bewonderen.

en wijngaarden. We stoppen spontaan bij uitkijkpunt Tres Cruces voor een adembenemend uitzicht. Alle uitzichtpunten (*miradors*) zijn goed aangegeven langs de weg, dus stop vooral.

We drinken een glaasje wijn (of twee) bij Bodega El Esteco, een van de vele wijnhuizen in Cafayate. De omgeving van Cafayate is de thuisbasis van de Torrontés-wijngaarden, die uniek zijn in dit deel van Argentinië en een verfrissende witte wijn voortbrengen. De omgeving is dan ook bezaaid met talloze wijnhuizen, waar je spontaan kunt binnenstappen voor een proeverij (ook rood voor de liefhebber). Cafayate is een stadje met een relaxte sfeer. Het doet wat cowboy-achtig aan, maar is verder niet erg bijzonder. Er is wel een gezellig

plein met veel horecatentjes eromheen. Je kunt kiezen uit smakelijke lokale gerechten voor schappelijke prijzen, onder het genot van een lokaal topwijnkje.

De volgende dag staat een dagtripje Salta – San Salvador de Jujuy op de planning. Het bruisende hart van Jujuy komt tot leven door lokale markten, waar je wordt ondergedompeld in de kleurrijke wereld van Andes-ambachten en lokale delicatessen. Het is een mooi stadje, maar de route erheen blaast ons eigenlijk nog meer omver. Het landschap is heuvelachtig, groen en weids. We staan oog in oog met paarden. Tientallen wilde paarden. Overal om ons heen. Ze galopperen er vitaal op los en merken ons amper op. We zijn getuige van een uniek tafereel voor onze neus tegen een idyl-

lich decor bij het meer Campo Alegre. We zijn dankbaar voor zo'n onverwacht verrassend schouwspel. Wij weten het zeker: de provincies Salta en Jujuy vormen een aantrekkelijke bestemming voor de reiziger die de diversiteit van Argentinië wil ervaren!

Natuurgeweld op de grens met Brazilië

We nemen opnieuw een binnenlandse vlucht, nu van Salta naar Iguazú. Een klein toestel, met onderweg de nodige turbulentie, brengt ons naar de Argentijnse kant van de beroemde Iguazú watervallen. Hier liggen de breedste ter wereld, op de grens van Argentinië en Brazilië. We kiezen een eenvoudige accommodatie (Posada 21 Oranges) in een

rustige, maar tropische omgeving met hangmatten en zwembad in de tropische tuin. Ideaal voor een verblijf in de buurt van de watervallen (op 16 kilometer afstand). Je kunt de bus of taxi nemen.

We bezoeken de watervallen deels te voet en deels met een bootje (georganiseerde trip). We komen héél dichtbij het water en staan er zelfs even onder. De aangeboden drybag blijkt al snel hard nodig te zijn. Het is hier spectaculair: je voelt je nietig met zóveel water en natuurgeweld. Onwaarschijnlijk veel water klettert met veel geluid om je heen. In het subtropische regenwoud in de buurt zien we prachtige plantensoorten, heel veel toekans en ontelbaar veel brutale neusbeertjes (*coatis*). Aai en voer ze niet, hoe verleidelijk ook. Eigenlijk moet je drie da-

gen uittrekken voor Iguazú: één dag voor het reizen, één dag voor de Argentijnse kant en een halve dag voor de Braziliaanse kant. We hebben die tijd helaas niet en vertrekken bijna naar huis. Maar eerst maken we nog een lange tussenstop in Buenos Aires met twee overnachtingen.

Theater, optocht en dansje op het plein

Deze keer kiezen we een modern hotel in de chique wijk Recoleta. Een ideale plek, van waaruit we theater Colón bezoeken en de Recoleta-begraafplaats. Lopen, taxi en metro: we proberen alles uit en is stuk voor stuk goed te doen. Het Teatro Colón in Buenos Aires is een iconisch operahuis en imponeert, zowel vanbuiten als vanbinnen. Dit komt

POLITIEK & ECONOMIE

De ECONOMIE van Argentinië is er beroerd aan toe. 2023 is afgesloten met 211 procent INFLATIE, het hoogste cijfer ter wereld. De prijzen gaan met de dag omhoog en ruim 40 procent van de BEVOLKING leeft inmiddels onder de ARMOEDEGRENSEN.

Sinds 10 december 2023 heeft Argentinië een nieuwe president, JAVIER MILEI. Hij is geliefd en gehaat. Veel mensen wilden verandering, na jarenlang links populistisch beleid met enorme inflatie tot gevolg. Voor heel veel mensen was een stem op MILEI vooral een TEGENSTEM, maar ook een sprong in het onbekende. Flamboyante MILEI is ULTRARECHTS en snijdt rigoureus in alle overheidsuitgaven. Mensen die afhankelijk waren van subsidies houden nu soms niks meer over. Daarnaast heeft MILEI niet erg veel met MENSENRECHTEN, KLIMAATVERANDERING en staat de DEMOCRATIE behoorlijk onder druk. Begin dit jaar lagen nog hele delen van BUENOS AIRES plat vanwege enorme protesten.

“Ik droom ervan om zo te kunnen dansen”

Linkerpagina met de klok mee Opvallend kunstwerk FLORALIS GENÉRICA in een groene oase, middenin de stad. In de avond sluiten de enorme bladeren. / De rijke binnenkant van TEATRO COLÓN in BUENOS AIRES. Neem een privé rondleiding en dompel je onder in de tijd van de rijke artistieke erfenis van de hoofdstad. / Hier op PLAZA DORREGO dansen de sierlijke tangodansers de sterren van de hemel. **Rechterpagina** EVITA PERÓN is onlosmakelijk verbonden met ARGENTINIË. Bezoek ook haar familiegraf DUARTE.

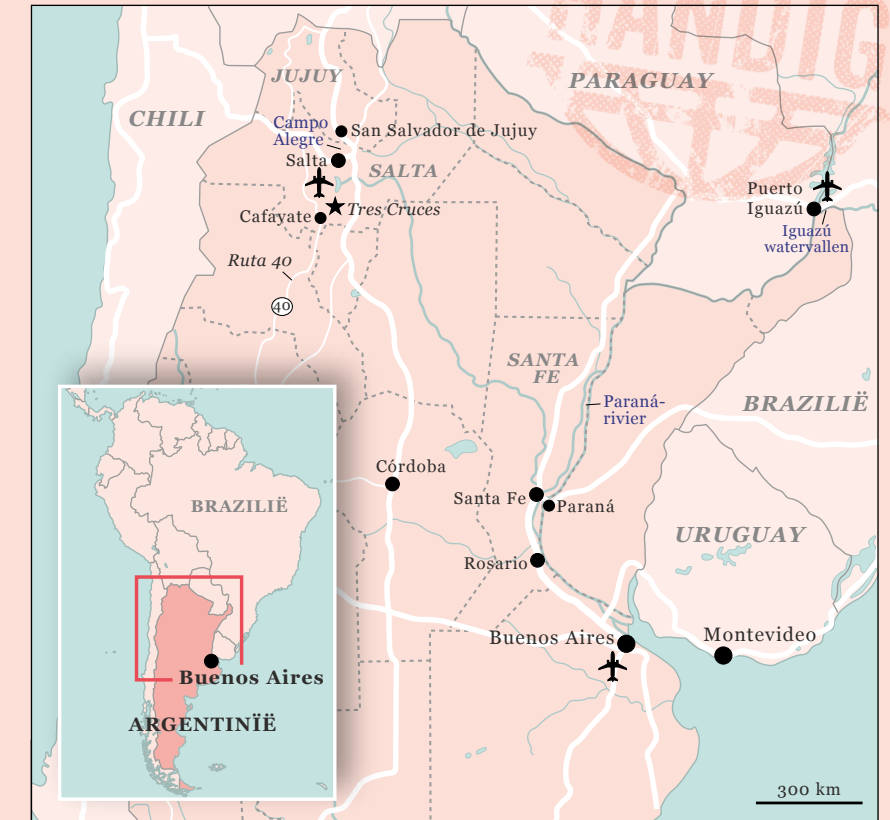

door die kitscherige, weelderige inrichting, gedetailleerd vakmanschap en een majestueuze sfeer. Hier zijn eerder talloze wereldberoemde artiesten en gezelschappen verwelkomd. Neem zeker een rondleiding met (privé) gids. Want een bezoek aan het Teatro Colón is niet alleen een culturele ervaring, je vangt ook een glimp op van de rijke artistieke erfenis van Buenos Aires.

Wat je natuurlijk ook niet mag overslaan, is een bezoek aan het familiegraf Duarte van Evita Perón. De indrukwekkende begraafplaats, eerder een dorpje vol straatjes en complete familiegraven, is een artistiek erfgoed waar mysterieuze verhalen rondgaan. Tip: ga niet in het

weekend wegens grote drukte. We stuiten vervolgens op het Plaza de las Naciones Unidas in de wijk Recoleta. Hier vangt het opvallende kunstwerk Floralis Genérica, een enorme metalen bloemsculptuur, onze blik. De bloembladen zijn open. We gaan liggen in het gras, pikken nog wat krachtige zonnestralen op en genieten intens van deze energieke en tegelijk groene stad. In de avond sluiten de bladeren en wordt de bloem verlicht, wat een prachtig schouwspel schijnt op te leveren (als het mechanisme niet kapot is).

Wij zullen dit zelf niet zien, aangezien we onze laatste avond willen doorbrengen in bohemien juweel San Telmo. We proberen nog één keer die waanzinnige sfeer, waar de levendige energie van tango en kunst samensmelten. Waar we een bonte optocht van uitgedoste en uitzinnige mensen tegen het lijf lopen. En in stilte staren naar de tango-dansers op het Plaza Dorrego. Waar in nauwe omhelzing, vol passie en sensualiteit, de vrouwen in zwierige jurken en hakken en de mannen in formele pakken de sterren van de hemel dansen. Ik droom ervan om zo te kunnen dansen. Ooit. Aangespoord door mijn man, grijp ik - wat aarzelend - toch de spontane en unieke kans met beide handen aan om heel even die échte tango-pose aan te nemen met een professionele, willekeurige danser. *Hasta Luego Argentina, te quiero mucho!*

ARGENTINIË

CONTINENT	Zuid-Amerika
TAAL	Spaans
VALUTA	Argentijnse peso
VISUM	Nee (paspoort moet nog zes maanden geldig zijn na aankomst)
TEMPERATUUR	Verschilt per gebied. Als het bij ons winter is, is het in Argentinië hartje zomer.
BESTE REISPERIODE	Over het algemeen is september tot november en maart tot en met mei ideaal vanwege de temperatuur. Ook is het dan minder druk.
STEKKER	De elektriciteit is 220 Volt, stopcontacten zijn ongeaard. Het is wel handig om een adapter mee te nemen en reistekker I.

FUN FACT Frits Barend was één van de eerste buitenlandse journalisten die de Dwaze Moeders heeft geïnterviewd en zelfs dictator Videla heeft gevraagd waar de vermiste mensen waren.

HOE KOM JE ER In ongeveer dertien uur vlieg je met KLM vanaf Schiphol rechtstreeks naar Buenos Aires.

QUE TUS
SUEÑOS
sean más grandes
QUE TUS
MIEDOS

K^{in de}offer

1 SLAAP LEKKER

Kun je niet slapen door omgevingsgeluiden? Ga dan naar bed met deze noise canceling oordopjes. Zo slaap je door een snurkende partner, langslpende feestvierders en de vogels die 's zomers om 5 uur zingen heen. Handig: ze hebben ook oordopjes om het geluid in bijvoorbeeld een café of van spelende kinderen te dempen. Ook zijn er oordopjes om je oren te beschermen tegen harde muziek bij concerten en voor op reis. **Vanaf € 19,95 via loopearplugs.com**

2 EERSTE HULP

Een ongeluk zit in een klein hoekje. Niet alleen thuis, ook op reis. Je bent niet de eerste die uitglijdt tijdens een wandeling in de Oostenrijkse bergen, verbrandt tijdens een dagje relaxen op het strand in Sri Lanka of struikelt tijdens het shoppen in

de Champs-Élysées. Voor de brokkenpiloten onder ons: deze kleine, lichtgewicht EHBO-set is perfect om mee te nemen op vakantie. Hij past gewoon in je handtas, misschien zelfs wel in je broekzak. **€ 23,95 via careplus-shop.nl**

3 POTJE KAARTEN

Te donker om een potje te kaarten? Met deze glow in the dark speelkaarten speel je een potje poker terwijl je vrienden al slapen, in het donker op het strand onder de sterren of in het vliegtuig als de lichten uit zijn. Eenmaal goed opgeladen, kun je er zo'n twee uur mee kaarten. Dat moet goedkomen. **€ 15,- via kikkerland.com**

4 OFFLINE
Ben jij graag wat meer offline op reis? En mogen de kinderen wat vaker in

het zwembad spelen, dan dat ze op hun schermpje kijken? Stop dan zeker dit houten doosje, ook wel The Offline Box, in je koffer. Op de plek van bestemming gaan de telefoons in het doosje en is de enige verbinding waarvoor je kiest met elkaar. **€ 59,95 via woodenamsterdam.nl**

5 VREEMDE TAAL

Communiceren in andere landen kan soms knap lastig zijn. Er wordt niet altijd Engels gesproken en soms heb je geen toegang tot mobiel internet. Dit handige reisbandje is daarom een waar cadeau voor jezelf en je gesprekspartner. Door een van de zestien iconen op het armbandje aan te wijzen, vraag je eenvoudig naar de wifi, het toilet of de bushalte. Zo kom je er wel! **€ 7,95 via ikgaopavontuur.nl**

6 ALLES IN EEN

Reis je alleen met handbagage of wil je ruimte besparen in je koffer? En vind je natuurlijke shampoo belangrijk? Ga dan voor een soap bar gemaakt van onder andere arganolie en sheaboter. De zeepjes van HelemaalShea zijn niet alleen handig om mee te nemen, maar ook goed voor je haar, huid en de wereld. De geur laat je onder de douche wegdromen naar hemelse oorden. **Vanaf € 7,95 via helemaalshea.nl**

7 STICK IT

Ooit gehoord van zonnebrand in een stick? Het bestaat! En het is ook nog eens goed voor je huid, de vissen in de zee en het koraal. Het bevat namelijk geen chemische stoffen en plastic. De zonnebrand is makkelijk aan te brengen, glad en laat geen witte waas achter. En ruikt naar kokos,

oftewel vakantie. Mooi meegenomen: de stick mag in je handbagage! **€ 24,95 via nourished.nl**

8 TERUG IN DE TIJD

Heb jij ze nog? Videobanden met beelden van jou op vakantie, splend in de tuin of van je ouders. Vroeger stond je vader waarschijnlijk constant met een videocamera in de hand. Je zou denken dat deze oude camera's niet meer bestaan, maar niets is minder waar. Videorecorders zijn hipper en beter dan ooit. Om het effect van vroeger te evenaren, zul je alleen wel een filter over de beelden moeten plakken. Nostalgie, maar dan in een nieuw jasje. **€ 429,- via kamera-express.nl**

SPIRITUEEL ONTWAKEN IN BOSNIE

'LEVEN BEGINT BUITEN JE COMFORTZONE'

Alles achter je laten en vertrekken naar het buitenland: elk jaar gooien Nederlanders het roer om en zoeken hun geluk elders. Wie zijn deze mensen en wat drijft hen? IRA NAGEL (52) zet in 2005 voor het eerst voet op BOSNISCHE GROND, dan nog verscheurd door de Balkanoorlog. Te midden van kapot geschoten huizen, weggevaagde gebouwen en wanhopige gezichten van Bosniërs die weer overeind aan het krabbelen zijn, vindt zij natuurschoon. Een natuur die volgens haar zo helend is, dat ze er tegenwoordig vanuit haar B&B in VISOKO spirituele retraites aanbiedt.

Tekst JISKA KROON Beeld IRA NAGEL

Wat bracht je naar Bosnië? *"Ik werkte in die tijd voor een tour-operator, waarvoor ik regelmatig landen bezocht waar collega's niet graag naartoe wilden. Ik heb mij juist altijd aangetrokken gevoeld tot niet-alledaagse bestemmingen. Misschien wel omdat ik mij op jonge leeftijd ook altijd 'anders' voelde. Het onbekende is ongrijpbaar en mysterieus. Ik kan het niet precies uitleggen. In Slovenië en Kroatië bezocht ik nieuwe hotels waarmee we gingen samenwerken. Deze studiereis combineerde ik met een paar dagen vakantie in Bosnië. Ik schrok tijdens mijn eerste bezoek in 2005 van de staat waarin het land zich bevond, tien jaar na de Balkanoorlog. Alles was verscheurd, het voelde droevig. Toch had de bestemming ook iets moois. De natuur is namelijk prachtig. De mensen, omgeving en energie van het land: het fascineerde mij. Bij thuiskomst verdiepte ik mij in de geschiedenis. Binnen no time wist ik meer van de Bosnische geschiedenis dan die van Nederland."*

Je ging vaker terug? *"In 2014 zegde ik mijn baan bij de touroperator op en begon voor mijzelf. Ik ben al van jongs af aan met spiritualiteit bezig en besloot in Den Haag een spiritueel café te openen. Daar konden mensen terecht voor massages, therapie en andere vormen van healing. Ook bood ik spirituele reizen naar het buitenland aan, waaronder Bosnië. In 2019 tipte iemand mij dat ik eens moest gaan kijken bij de mysterieuze piramides van wel bijna 35.000 jaar oud die in Visoko waren ontdekt - al spreken sommige geologen en archeologen over heuvels. Nog voor hordes toeristen dit natuurverschijnsel wisten te vinden, ben ik gaan kijken. Op de top van de piramide van de Zon, de grootste pira-*

mide in Visoko, keek ik naar de lucht en voelde de energie sprankelen. Op dat moment wist ik: ik wil hier wonen."

En toen? *"Zonder enig plan kocht ik van mijn laatste geld in 2021 een stuk grond in Bosnië. Ik besloot mijn café in Den Haag te sluiten en alleen online te gaan werken, zodat ik meer in Bosnië kon verblijven. Ik begon bijvoorbeeld een spiritueel YouTube-kanaal: Namasté TV en een online opleidingscentrum voor massage, healing en bewustwording: Namasté Academy. Ook investeerde ik in crypto, maar daar verloor ik juist geld mee. Ik snapte er niks van. Mijn omgeving verklaarde mij voor gek toen ik overwoog om mijn huis in Nederland te verkopen. Toen ik na mijn zoveelste verblijf in Bosnië thuiskwam en mijn naam bordje van de deur viel, wist ik het zeker: ik wilde niet meer met één, maar met beide benen in Bosnië zijn. Het was tijd om definitief te verhuizen."*

Dit had nogal wat voeten in aarde? *"Je kunt je als buitenlander niet zomaar in Bosnië vestigen, daar zijn allerlei regels aan verbonden. Omdat het mij is gelukt om hier een bedrijf te starten en een huis en een B&B te laten bouwen, heb ik al twee keer een voorlopige verblijfsvergunning gekregen. Dit voorjaar ga ik voor de derde keer een tijdelijke verblijfsvergunning aanvragen. Vanuit mijn Namasté Bed and Breakfast in Visoko bied ik groepsretraites aan bij de Bosnische piramides en andere energetische krachtplekken. Ook begeleid ik mensen met spirituele healings- en activatiewerk in de vallei van de Bosnische piramides. Na vijf jaar krijg ik een permanente verblijfsvergunning."*

In het ruige achterland van HERZEGOVINA (BLIDINJE).

Het pittoreske MOSTAR en haar traditionele kleurige Bosnische koffi-setjes, aan de oude brug.

In één van de mahala's, traditionele volksbuurtjes, die rondom het handelscentrum (BASCARSIIJA) in SARAJEVO liggen.

Een waterval, tussen MOSTAR en SARAJEVO.

Het schilderachtige uitzicht vanaf IRA'S terras over haar stukje land en B&B.

Voel je je nooit eenzaam? “Bosnië is dunbevolkt. Het land telt iets meer dan 3 miljoen mensen en is net iets groter dan Nederland. Op sommige gebieden, vooral buiten de grote steden, kom je soms maar weinig mensen tegen. Je moet er hier dan ook goed tegen kunnen om alleen te zijn. Ik heb hele lieve mensen ontmoet en beschouw ze als mijn familie. Ook heb ik sinds een paar jaar weer verkering: tijdens mijn emigratie liep ik mijn Tsjechische partner tegen het lijf. Hij doet hetzelfde werk als ik en is echt mijn soulmate. Hij is regelmatig hier. In de zomer zit mijn B&B meestal vol mensen. Van november tot maart heb ik een winterstop en richt ik mij op mijn online werk. Dan leef ik bij tijd en wijle als een kluzenaar. Gelukkig heb ik daar geen moeite mee.”

Wat houdt een spirituele retraite in? “We werken tijdens een spirituele retraite aan persoonlijke groei, zelfreflectie en spirituele ontwikkeling. Deelnemers lopen vaak ergens tegenaan in het leven waarmee ze aan de gang willen. Zelf heb ik al veel innerlijk werk gedaan. Deze kennis en ervaring breng ik over. Spiritueel ontwaken is een gedeelte van jezelf laten sterven en een nieuwe versie geboren laten worden.”

Wat is het verschil met hulp via de reguliere gezondheidszorg? “Binnen de reguliere gezondheidszorg krijg je vaak

een medicijn voorgeschreven als je ergens last van hebt. Bij lichamelijke problemen is dit soms noodzakelijk, maar voor psychische klachten vind ik het vaak een kortetermijnoplossing. Je kunt naar mijn idee beter onderzoeken waar de klacht vandaan komt en daarop behandelen. Bovendien hoeft je niet voor alles pillen te slikken, er zijn genoeg onderzoeken over de helende kracht van de natuur. Tijdens een spirituele retraite bezoeken we verschillende energetische krachtplekken, zoals de Bosnische piramides in de buurt van mijn B&B, maar ook helende tunnels en watervallen. Alles en iedereen op deze planeet heeft een eigen trillingsfrequentie. Wanneer onze frequentie daalt, zijn we gevoeliger voor negativiteit en ziektes. Hoe hoger onze frequentie is, hoe gelukkiger en gezonder je bent. Zo heeft stromend helder water een hoge frequentie, waardoor je oplaadt. Een piramide is door zijn bijzondere vorm een soort ontvanger en versterker van verschillende energievelden. Op een magische plek als de vallei van de Bosnische piramides is het bovendien makkelijker om in een diepe meditatie of trance te raken, om zelfwerk te doen en te komen tot transformatie en heling.”

Het klinkt wat zweverig, hoor je dat vaker? “Natuurlijk zullen er genoeg mensen zijn die dit afdoen als kwakzalverij.

Bijvoorbeeld omdat het niet wetenschappelijk is bewezen. Dat is de makkelijkste weg. We zijn geconditioneerd. Als we iets vreemd vinden, doen we het af als onzin. Deze vorm van heling werkt alleen als je er voor openstaat. Ik heb tijdens mijn spirituele retraites genoeg transformaties meegemaakt bij mensen. Zij liepen bijvoorbeeld al jaren vast in hun leven, waren doodongelukkig in hun werk en zegden bij thuiskomst hun hectische kantoorbaan op en zijn een holistisch leven gaan leiden waar zij rust en geluk vonden. Mensen vinden hier soms het antwoord in zichzelf waarnaar ze al lang op zoek zijn. Wat mij betreft mogen we wat meer in onszelf gaan geloven en kracht uit onszelf halen. We laten ons soms te veel leiden door de mening van anderen en de maatstaven van de maatschappij.”

Wat brengt deze levensinstelling jou? “Spiritualiteit is voor mij een enorme verrijking van het leven. Ik zit lekker in mijn vel, ik weet hoe ik mijzelf gezond kan houden en ga nauwelijks naar de huisarts. Als je in balans bent, heeft dat een positieve weerslag op je gezondheid.”

Wat maakt Bosnië verder jouw thuis? “Het leven hier is goed. De grond is vruchtbaar, de lucht is schoon en de natuur is prachtig. Het land heeft bossen vol bomen, helder stromende ri-

vieren en vele azuurblauwe en turquoise watervallen. Eten wordt niet tot nauwelijks geïmporteerd en is vol van smaak. De mensen zijn heel puur. Ze lijken in het begin misschien wat nors, maar als je ze begroet en een praatje met ze maakt dan zijn ze heel open. Bosnië is heel gastvrij.”

Wat heeft emigreren jou gebracht? “Heel veel vrijheid. Ik heb van de verkoop van mijn Nederlandse woning mijn eigen huis en B&B op eigen land laten bouwen. Omdat ik geen huur of hypotheek meer heb, zijn mijn maandlasten minimaal. Als ik op pad wil, dan stap ik lekker in de auto. Bosnië is een prachtig land met ongerepte natuur, er zijn nog zoveel plekken om te ontdekken. Ik ben blij dat ik mijn gevoel heb gevolgd en een risico heb durven nemen door hier naartoe te emigreren, ondanks dat sommige mensen mij voor gek verklaarden. Het leven begint buiten je comfortzone.”

Mis je iets aan Nederland? “In het begin miste ik sushi, maar gelukkig is er inmiddels een sushirestaurant geopend in Sarajevo. Ik kan mij verder niks bedenken, ik zou ook niet meer terugkeren naar Nederland. Met vrienden en familie heb ik goed contact. Ik heb mij nooit echt thuisgevoeld in Nederland, misschien door mijn Indische afkomst. Als ik Bosnië ooit zou willen verlaten, dan ga ik waar de wind mij brengt.”

Opladen op één van de stenen cirkels in de omgeving.

De slaapkamer van de B&B.

's Morgens vroeg ontwaken in VISOKO, bij de piramide van DE ZON.

NAT URIS ME

De NAAKTE WAARHEID

In je nakie zonnen, zwemmen en vakantievieren is bezig aan een comeback. TripTalker SARA LUIJTERS ging met de billen bloot en bezocht voor het eerst een naturistencamping in FRANKRIJK. Spoiler alert: ze ging niet op de foto.

Tekst SARA LUIJTERS Beeld FRANCE 4 NATURISME

“Lichamen moeten steeds meer voldoen aan allerlei irreële eisen”

Linkerpagina Naturisme zorgt voor meer body positivisme. *Rechterpagina* De verzorgde bungalows op de naturistencamping van SERIGNAN PLAGE NATURE.

“Kijk uit, het is verslavend”, waarschuwt het Vlaamse naturisten influencers-koppel Nick en Lins vooraf. Met vriendin B. reis ik voor een week naar naturistencamping Le Sérignan Plage Nature, in het Zuid-Franse Languedoc. Ik kan me daar op dat moment nog vrij weinig bij voorstellen, want op skinny dippen na heb ik nog nooit volledig naakt in de zon gelegen, laat staan in mijn blootje rondgescharreld op een camping. Maar ik ben door organisatie France 4 Naturisme gevraagd om te ervaren wat naturisme inhoudt en hoewel ik het spannend vind, ben ik wel benieuwd hoe het voelt.

Naakt zijn, omringd door andere mensen, is mij overigens niet helemaal vreemd. Ik ga graag naar de sauna en in mijn jeugd in de vrijgevochten jaren zeventig werd er niet geheimzinnig gedaan over bloot. Alleen toen mijn vader tijdens een van onze vakanties in Zuid-Frankrijk naakt de rivier in wilde duiken, was mijn tienergrens bereikt. Ik weigerde nog langer naast hem te zitten op het kiezelstenenstrand, waar iedereen verder badkleding aan had. Hij zwichtte voor mijn pruillip en kocht een bordeauxrode Speedo bij de lokale hypermarché.

Preutser en perfectionistischer

Topless zonnen was in de jaren tachtig en negentig voor mij en mijn vriendinnen de normaalste zaak van de wereld. Op het strand, in het buitenzwembad of op een kleedje in het park: het topje ging uit of los. Vrijheid blijheid, was het motto: blote, natuurlijke, 'niet perfecte' lichamen waren heel normaal. Maar ergens richting de eeuwwisseling kwam daar verandering in. Naakt was niet meer gewoon naakt. Het werd opeens geseksualiseerd en lichamen moeten steeds meer voldoen aan allerlei irreële eisen, met dank aan de opkomst van internetporno en social media. En door de komst van de smartphone, waarmee je borsten zomaar op het internet geslingerd kunnen worden, zijn we in het openbaar alsmaar preutser geworden.

Ook de opmars van GELOOFSOVERTUIGINGEN in de samenleving speelt een rol in de omslag. Al is dat moeilijker meetbaar, zegt CHRISTINE KOUMAN, directeur van NFN OPEN & BLOOT. Een belangenbehartiger van alle Nederlanders die graag bloot recreëren. De organisatie zet zich in voor de maatschappelijke acceptatie, kwaliteit en veiligheid rondom naaktrecreatie en deelt kennis over naakt recreëren. “BODYSHAMING en het SEKSUALISEREN van het vrouwelijk lichaam, het idee niet meer te voldoen aan het perfecte plaatje dat mensen zien in PORNO en op SOCIAL MEDIA: het heeft eraan bijgedragen dat we onszelf de laatste jaren steeds meer zijn gaan bedekken tijdens het zonnen.”

NEDERLAND is een van de weinige landen waar naaktrecreatie op openbare

plaatsen is toegestaan. Dit werd al in 1986 in de wet vastgelegd. Er zijn in totaal zo'n 2,5 miljoen naaktrecreanten, al krijgt de NFN OPEN & BLOOT de laatste jaren steeds meer leden. Ook meer dertigplussers sluiten zich aan. In juni 2023 organiseerde de belangenbehartiger nog de NATIONALE TOPLESSDAG, om naakte borsten te normaliseren. “Vroeger lag een moeder gewoon in de achtertuin topless te zonnen. Meiden van nu zien vrijwel nooit meer VROUWENBORSTEN. Laat staan tepels, die op social media verboden zijn. Voor de ZELFACCEPTATIE van ons lichaam en het stoppen van het VEROORDELEN van andere VROUWENLICHAMEN, zou het helpen als we op de stranden massaal weer onze borsten durven te laten zien”, aldus KOUMAN.

Textielstress

Als je niemand meer topless ziet, ga je daar blijkbaar vanzelf in mee. Ik vond opeens dat mijn borsten beter tot hun recht kwamen in een beetje sexy verpakking. Twee decennia lang zouden mijn *boobs* geen straaltje zonlicht meer zien. En nu ga ik op mijn vijftigste naar een naaktcamping, om alles letterlijk los te gooien. De reacties vooraf waren op zijn zachtst gezegd nogal interessant: de mannen aan wie ik het digitaal vertelde, stuurden een emoji met hartjesogen en vroegen stuk voor stuk of ze mee mochten in mijn koffer. Vrouwen reageerden vrijwel allemaal onzeker: nooit zouden ze met hun theezakjes, vetrollen en postpartum buikje naakt durven rondlopen. Opwinding versus onzekerheid: zie hier het (pijnlijke) verschil tussen mannen en vrouwen...

Voor de zekerheid pak ik wel twee pareo's in, want in de regels van de camping (die ik wel drie keer grondig heb doorgenomen) staat dat het dragen van een pareo is toegestaan. Behalve op het strand en in het zwembad, daar is iedereen naakt. In de regels staat ook dat piercings in geslachtsdelen niet zijn toegestaan en suggestieve lingerie evenmin. Een niet al te suggestieve rode bi-

kini pak ik ook in, want, zo lees ik, we hebben ook toegang tot de naburige 'textielcamping' met een zwemparadijs en eigen strand. Een paar dagen van tevoren appt B. me dat ze 'textielstress' heeft. Later blijkt dat ze wel drie bikini's en twee badpakken heeft ingepakt, voor het geval dat.

Streeploos donker gebruind

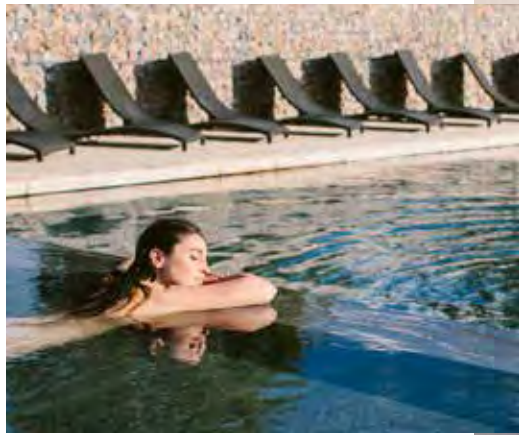
Als wij arriveren op de naturistencamping is het eerste beeld precies wat we voor ogen hadden: twee oudere naakte mannen, die voorovergebogen het wiel van een auto vervangen. Hun partners staan er eveneens naakt naast, gezellig te kwebbelen over het weer. Mensen fietsen poedelnaakt rond en bestellen bloot een baguette. Het is even wennen. Als we geheel gekleed op weg zijn naar de 'textielcamping', kunnen we niet helpen dat er een beeld opdoemt van een apocalyptische zombiefilm. De naturisten, door ons tot 'zombies' gedoopt, zijn allemaal streeploos en donker gebruind, wij zijn de veel te bleke nieuwkomers op deze naturisme planeet. Toegegeven: het zijn wel extreem vriendelijke zombies: links en rechts worden we hartelijk begroet door onze blote burens.

Op dag één dragen we onze pareo op weg naar het zwembad, alle blote lichaamsdelen worden zo door een mertje stof bedekt. Meteen zie ik ook de voordelen van het naakt zijn: ik hoef helemaal nergens over na te denken zonder kleding: *simple comme bonjour!* Bij het zwembad en in de spa ernaast heeft iedereen opvallend grote wasknijpers bij zich. Deze zijn, zo blijkt, om het strandlaken vast te klemmen aan het strandbedje: op een blote billen-camping staat hygiëne hoog in het vaandel.

Naakt flaneren

De eerste dagen zijn B. en ik vooral druk met ontdekken wat wel en niet gewenst is onder naaktlopers, maar al snel merken we dat eigenlijk alles wel oké is. Zolang een recreant zich er maar goed bij voelt en de ander met respect benadert. De vier waarden van France 4 Naturisme, zoals op hun website vermeld, zijn niet voor niks: respect voor elkaar en acceptatie en liefde voor je lichaam zoals het is. Eén zijn met de natuur, vrijheid én duurzaamheid. Die waarden zorgen er onder andere voor dat er nergens eideloze fotoshoots aan de rand van het zwembad of in de branding worden gemaakt (smartphones zijn verboden) en

“Naakt is iedereen gelijk”

Linkerpagina Ga voor streeploos bruin. *Rechterpagina* Tip: neem altijd een handdoek mee om op te zitten (of voor op de fiets)!

dat bodyshaming ongepast is: een verademing!

Naakt langs het serene *piscine nature* flaneren voelt de eerste keer wat vreemd, maar eenmaal in het water weet ik weer waarom naakt zwemmen het meest favoriete onderdeel is van mijn sauna uitjes. Naakt zonnen blijkt ook een feestje: ik zweet minder, voel me geen rollade (de ideale bikini moet nog uitgevonden worden) en het insmeren met zonnebrand gaat in één vloeiende beweging. Het zuchtje wind langs mijn huid voelt als een streling. Naakt zijn is in deze omgeving zeker niet seksueel, maar sensueel is het op bepaalde momenten wel. Naakt sta je nu eenmaal meer in contact met je lichaam.

Vanaf mijn strandstoel aan het zwembad zie ik oleanders in bloei, vlinderstruiken, vijgen- en olijvenbomen, zoemende bijen, zwaluwen en o ja: naakte mensen. De badmeester, net als Fokke en Sukke, slechts gekleed in een rood T-shirt. Daaronder zijn naakte geslacht dat heen en weer slingert, terwijl hij de zonnebedjes langs het zwembad rangschikt. Hij valt in deze volledig blote omgeving nog het meeste op.

Vriendin B. zegt voor vertrek dat ze naaktheid ‘écht helemaal niets vindt toevoegen’, maar hier staat ze, op dag twee, naakt een salade te maken in de keuken van onze luxe stacaravan. Ik schenk een roseetje in. Nog wat preuts, met mijn pareo om. Pas op dag drie durf ik het aan om ook volledig naakt over de camping te lopen, de onmisbare omslagdoek dit keer losjes om mijn schouders gedrapeerd.

Zelfverzekerder

Na afloop van een les aquajogging, samen met dertig naakte mensen, knoop ik een gesprekje aan met de Duitse Greta (18). Zij gaat haar hele leven al naar naturistencampings, samen met haar ouders en broertje. “Voor mij is naakt zonnen en zwemmen normaler dan in bikini lopen. Ik trek een bikini aan als ik van de glijbanen ga op de textielcamping, maar ik vind het vreselijk. Al dat stof, het voelt beklemmend.” Greta’s vrienden staan open tegenover deze lifestyle, al zonnen de meesten niet naakt. “Social media zorgt ervoor dat we allemaal onzeker worden over onze lichamen. Ik zie hier dat al die Instagram ‘perfectie’

quatsch is, ieder lichaam is anders. Naturisme heeft me heel zelfverzekerd gemaakt over mijn eigen lijf. Ik zit lekker in mijn vel, dat wens ik mijn vrienden ook toe.”

Ik ben hier pas een paar dagen, maar begrijp wat Greta zegt. Het zien van al die verschillende naakte lichamen maakt mij ook minder onzeker over mijn lijf. Campingmedewerker Noellia (36) werkt (met kleding aan) sinds elf jaar op de naturistencamping van Le Sérignan Plage Nature. “Ik had nul ervaring met naaktlopen”, begint ze. “Inmiddels ga ik in mijn vrije tijd ook graag naar het naaktstrand. In het begin vond ik het heel ingewikkeld om naakt te zijn. Ik oordeelde streng over mijn eigen lichaam, maar al snel verdween alle schroom. Niemand veroordeelt elkaar; naakt is iedereen gelijk.” Naturisten zijn heel respectvol voor elkaar en hun omgeving, vertelt ze. “Een bewijs daarvan is dat de stacaravans op de naturistencamping zelfs langer meegaan dan die op de textielcamping. Natuurschoon is ook heel belangrijk; er werken op deze camping meer mensen in de natuurvoorziening dan in de technische dienst.”

Terug naar de natuur

Het naakt zijn is een beetje als een uniform, constateren B. en ik. Op het strand of aan het zwembad kun je niet zien of iemand graag merkkleding draagt of een afritsbroek. Naturisten influencers Nick en Lins onderstrepen dit. “We hebben tijdens onze reizen langs naturistencampings en -resorts mensen ontmoet van alle rangen en standen. Omdat je allemaal naakt bent, ben je gelijk en dat maakt de gesprekken ook heel anders.” De coronaperiode heeft een boost gegeven aan het naturisme, zegt het koppel. “Dertigers zoals wij, maar ook twintigers, zijn het tijdens de pandemie steeds meer gaan ontdekken. Ze gingen op zoek naar plekken waar ze buiten konden zijn, met veel ruimte en kwamen dan meestal uit bij een naturistencamping. Voor veel jonge mensen staat het naturisme ook voor teruggaan naar de natuur en het opzoeken van rust.”

Wij verblijven op de naturistencamping in de week voor het hoogseizoen losbarst, de meeste gasten zijn op leeftijd. Maar halverwege de week zien we inderdaad steeds meer jonge gezinnen en koppels het terrein betreden. Het zijn

niet meer alleen ouderen of zogenaamde geitenwollensokkentypes die naturistencampings bezoeken. Die groep maakt langzaam maar zeker plaats voor dertigers en veertigers, die zich graag vrij willen voelen en behoefte hebben aan meer verbinding met de natuur. Nick en Lins noemen zichzelf ook geen hardcore naturisten. Nick: “Maar we hebben wel veel uit de naturisme filosofie overgenomen, zoals het respect hebben voor elkaar en de natuur. Het heeft ook gezorgd voor meer *body confidence*.”

Vrij en blij

De Franse filosofe Margaux Cassan (27) groeide op met naturisme en schreef de roman *Vivre nu* (Naakt leven), waarin ze een ode brengt aan naakt recreëren. Ze beschrijft waarom ze hoopt dat het naaktlopen niet samen met de oudere generatie zal verdwijnen. In een interview met de Franse *Vogue* zegt Cassan: “Het naakt zijn heeft me het zelfvertrouwen en de moed gegeven om mijn lichaam te tonen, in een wereld die allergisch is geworden voor de ontblote huid.” Ze observeert ook hoeveel kracht mensen, met name vrouwen, op een na-

BEGINNERSTIPS

van naturisten NICK en LINS (@n_wanderings):

Neem altijd iets mee om op te zitten, goede HYGIËNE is belangrijk.

Smeer de PLEKKEN op je LIJF die de zon nog nooit hebben gezien extra in met een HOGE FACTOR.

Trek naar het naaktstrand KLEDING aan die MAKKELIJK uitgaat: je uitkleden voelt ongemakkelijker dan naakt zijn.

Zie NAAKTRECREATIE als iets op je BUCKETLIST; een manier om uit je comfortzone te stappen. Probeer het gewoon en als het niet bevalt, trek je je kleding weer aan.

BLOOTGEWOON!

Presentator en acteur KOERT-JAN DE BRUIJN presenteert samen met CHRISTINE KOUMAN van NFN OPEN & BLOOT de prijswinnende podcast BLOOTGEWOON!, waar ze over naaktrecreatie praten. Koert-Jan gaat met zijn gezin graag op vakantie naar naturistencampings: “Naturisten hebben respect voor hun omgeving en andere mensen, ze zijn ZELFBEWUSTER en de sfeer op de campings is minder SCHREEUWERIG. Bloot zijn geeft een gevoel van vrijheid. Ik gun het iedereen, gelukkig zie ik steeds meer mensen die er ook zo over denken. Het zou mooi zijn als bloot zijn gewoner wordt en niet per se met SEKS wordt geassocieerd.”

Rechterpagina Ontspan - natuurlijk naakt - in de prachtige spa van LE SERIGNAN PLAGE NATURE.

“Afgunst en jaloezie passen niet bij het naturisme”

turistencamping uitstralen. Iets wat ons ook zeker opvalt gedurende onze week: mensen lopen allemaal rond met kaarsrechte rug, de buik en borst(en) vooruit. Cassan zegt daarover: “Ouderen zijn op een naturistencamping in de meerderheid. Ze zijn naakt en trots, dat wordt dus vanzelf de norm.” Ze constateert ook dat de rivaliteit tussen vrouwen verdwijnt op een naturistencamping. “Daar zorgt de cultuur van gelijkheid voor. In de stad vergelijken vrouwen zich voortdurend met elkaar. Ze spenderen veel tijd aan beter willen zijn dan anderen, door mooier, dunner of ambitieuzer te zijn. Dat soort afgunst en jaloezie passen niet bij het naturisme, naakt zijn is geen prestatie.”

Ik voel de lading van haar woorden. Het is alsof we in een soort paradijs bivakkeren, met allemaal vrije, blije Adams en Eva's. Het contrast met de wereld buiten de camping is groot.

Na vijf dagen zijn we nog niet een

keer op het textielstrand geweest, het naakt zijn voelt veel te aangenaam: geen klamme badkleding en gezweet. Het is vooral heel bevrijdend om even verlost te zijn van de druk op uiterlijkheden. We spreken zelfs af om volgend jaar een weekje terug te gaan: het naturisme werkt therapeutisch, als een soort detox van een maatschappij vol maakbaarheid en onrealistische verwachtingen. Ik had het niet verwacht, maar de naakte waarheid is dat mijn lijf en hoofd zich meer ontspannen tussen een diversiteit aan blote lichamen. Nick en Lins hebben gelijk: het is verslavend!

Wil je ook ervaren hoe het is om VAKANTIE te vieren in je NAKIE? Je kunt een TRIP naar verschillende naturistencampings in Frankrijk boeken via france4naturisme.com Sara bezocht camping LE SÉRIGNAN PLAGE NATURE.

VAKANTIE, HET CRUIST DOOR JE GEDACHTEN

WAAROM HOLLAND AMERICA LINE?

Meerdere bestemmingen zien en maar één keer je koffer uitpakken tijdens een cruise vakantie. Vervoer, accommodatie, eten en entertainment zijn allemaal inbegrepen. Geniet aan boord van de vriendelijke en persoonlijke service. Vertrek gemakkelijk vanuit Nederland naar Noord-Europa. Bekijk ons wereldwijde aanbod op hollandamerica.com. Holland America Line is dé pionier op het gebied van cruisevakanties! Holland America Line: met wie anders?

BOEK VOOR 30 APRIL INCLUSIEF ANNIVERSARY SALE

ANNIVERSARY
SALE

Have it all

- Drankenpakket & Wifi
- Specialiteitendiner(s)
- Tegoed voor landexcursie(s)
- Crew Appreciation
- + tot \$ 300,- boordtegoed per hut

EEN SELECTIE UIT ONS AANBOD INCLUSIEF ANNIVERSARY SALE:

10 NACHTEN IJSLANDSE & SCHOTSE MYSTERIES

Reykjavik naar Amsterdam
Schip: *Nieuw Statendam*
10 juli 2024

Vanaf €1.799,- p.p.

7 NACHTEN VIKING SAGA'S

Rondreis Rotterdam
Schip: *Rotterdam*
24 augustus 2024

Vanaf €1.499,- p.p.

7 NACHTEN VIKING SAGA'S

Rondreis Rotterdam
Schip: *Rotterdam*
14 september 2024

Vanaf €1.499,- p.p.

Neem contact op met onze reserveringsafdeling op 0800-7245425 (gratis) of via informatie@hollandamerica.com, kijk op hollandamerica.com of ga naar je reisspecialist

*Voorwaarden: Voorwaarden: Vermelde tarieven zijn gebaseerd o.b.v. een dubbele bezetting, gebaseerd op de afvaart waar een * achter is geplaatst, inclusief belastingen, havengelden en heffingen. Beperkingen kunnen gelden. Aanbiedingen zijn afhankelijk van beschikbaarheid en o.v.v. prijswijzigingen, druk- en zetfouten. Voor de volledige voorwaarden kijk op hollandamerica.com. Anniversary Sale eindigt 30 april 2024. Registratie schepen: Nederland

In het wonderschone BRUGGE openden twee jonge ondernemers begin 2023 THE NOTARY, een bijzonder BOETIEKHOTEL dat in ieder opzicht uniek is. MARNIK MINELLI (30) en THOMAS ULENAERS (34) zijn jaren bezig geweest om niet alleen de acht suites prachtig in te richten, maar om het hele hotel plus de tuin tot in de kleinste details kloppend te maken.

Tekst NELLEKE LAUNSPACH
Beeld NELLEKE LAUNSPACH en THE NOTARY

Brugge is een van de parels van West-Vlaanderen. De bloeiende handel in de middeleeuwen maakte Brugge tot een welvarend, elegant stadje met schilderachtige straatjes en huizen met prachtige trapgevels. Ook de vele kanalen – de reien – dragen bij aan de bijzondere, intieme sfeer.

Marnik Minelli en zijn partner Thomas Ulenaers zijn sinds 2020 eigenaar van The Notary. “We waren op zoek naar een historisch pand met een grote tuin”, vertelt Minelli. Tijdens deze zoektocht liepen ze tegen een voormalig notaris-kantoor in Brugge aan, in vervallen staat. Ze hebben er een halfjaar over nagedacht, maar waren zo verliefd geworden op het pand dat ze het kochten. “We zijn dol op authenticiteit en houden ervan om tijd te steken in schoonheid. We gaan graag een stapje verder dan anderen, waardoor we iets neerzetten wat niemand anders nog heeft.”

De verbouwingen om iets unieks neer te zetten, zijn volgens de ondernemers financieel gezien de afgelopen jaren best zwaar geweest. De coronacrisis en de oorlog in Oekraïne zorgden ervoor dat zowel de prijzen voor hout als voor gas verviervoudigden. “Dat was, in een verbouwing met tachtig nieuwe ramen met kleinhoutverdeling en 24 gashaarden, enorm stressvol”, vervolgt Minelli.

Voor het interieur werd de hulp ingeschakeld van decorator Pieter Porters. “Hij kwam met zijn interieurarchitect Stijn de Neve in de ruwbouwfase. Met krijgt op de grond en de muur gaf hij aan wat waar zou komen. Door het te visualiseren,

maak je in feite de blauwdruk van het hele concept. Het idee zat al in ons hoofd, maar nu werd het ineens werkelijkheid. Een bijzonder moment.”

SFEER EN ESTHETIEK De eigenaren hebben een andere achtergrond dan hun hotel-avontuur doet vermoeden. Ulenaers is lucht- en ruimtevaartingenieur en ontwerpt grote simulatiemachines, die onder andere gebruikt worden binnen de sector lucht- en ruimtevaart en door Defensie. Minelli had een bachelor in filosofie en een master in economie en is recent afgestudeerd als arts. Hij wil zich nu specialiseren in de psychiatrie en gaat binnenkort zijn opleiding beginnen. Wat Minelli en Ulenaers delen, is hun gevoel voor esthetiek.

Met deze gemeenschappelijke toewijding hebben Minelli en Ulenaers de acht luxe suites prachtig en weelderig ingericht, allemaal uniek en met veel liefde en originaliteit. “We bieden de gasten qua esthetiek het beste wat er is”, zegt Minelli vol overtuiging. “De kamers zijn feng shui ingericht: alles is met elkaar in harmonie. Dit brengt rust. Als het hele plaatje klopt, kunnen mensen echt genieten van elk detail. Ik werk naar een toekomst toe, waarin ‘het goede’ gerealiseerd is: de service, het eten, de muziek, de dranken, het personeel – het hoort het leven van onze klanten te verheffen en verheerlijken.” Ulenaers beaamt dit: “Als klein gastenverblijf kunnen we nooit dezelfde ruimte bieden als een hotel met 150 kamers. Wij zetten in op kwaliteit. Of het nu whisky is of een plateau met de mooiste kazen.”

Ontspannen lukt werkelijk overal in THE NOTARY. Binnen of buiten zit of lig je goed.

PRIJS: THE NOTARY is een zeer exclusieve, maar bovenal bijzonder fijne plek om te overnachten en te verblijven. De prijzen variëren, afhankelijk van de suite, van 250 tot 600 EURO per nacht. Meer info thenotary.be

JUAN DE MARIANA SUITE De Juan de Mariana suite (want in The Notary spreek je niet van kamers, maar van een suite) heeft een afmeting van 45 vierkante meter en een uitzicht op de tuin en de reien. Vanaf de overloop kom je met de hotelpas eerst in een halletje met links een fraaie spiegel en ertegenover oude oriëntaalse deuren beslagen met koper. Daarachter bevinden zich een kluis en een goedgevulde minibar. Het halletje vormt ook nog een geweldige geluidsbuffer. Zodra je de tweede deur naar de suite sluit, hoor je niets meer. Niet dat The Notary lawaaiig is, maar zo kunnen genieten van de intense stilte in het pand zelf is heel fijn. Je ogen en oren komen tot rust, terwijl je toch heel dicht bij het centrum van Brugge bent.

Het slaap- en zitgedeelte is rijk ingericht met bij elkaar passende, warme, roodbruine kleuren en materialen. Er is in alle opzichten oog voor detail. Van de fraaie houten vloer, gemaakt van brede, oude eiken delen, tot de oriëntaalse antiques. De radiator in de slaapkamer is van gietijzer die een heerlijke warmte uitstraalt. Het gewelfde plafond en alle muren, tot en met de stopcontacten aan toe, zijn in de warme, roodbruine kleur geschilderd. En toch is er ook techniek van deze tijd. De gordijnen sluiten en openen met een afstandsbediening en zo wordt ook de airconditioning bediend. Er is een iPad waarop je gebeld kan worden door de receptie en je informatie vindt over het hotel. Iets te eten bestellen van de roomservicelijst? Ook dat gaat makkelijk.

DE ORIËNT-EXPRESS De badkamer is een kamer op zich. Het heeft een vrijstaand bad in brons, een open haard die weliswaar op gas werkt, maar door de houtblokken die eronder liggen de uitstraling heeft van een open haard die op hout brandt. En gestoffeerde bankjes, een fijne fauteuil en een toilet verborgen achter een deur met houten draaiknop. De douche (ook in oranjebruin) heeft in het midden een douchekop met een doorsnede van veertig centimeter. De twee wastafels zijn ook uitgevoerd in brons en liggen verzonken in een blad van hardsteen. Eronder op maat gemaakte houten kastjes die een föhn, slofjes en comfortabele badjassen herbergen en erop verse bloemen in de kleur van de suite.

Het bed is hoog, gemaakt van natuurlijke materialen en voorzien van een heerlijk dekbed dat is omhuld met lakens van Egyptisch katoen. Zijdezacht en behaaglijk. Je slaapt voor je gevoel op en onder een wolk. Voordat je de ogen sluit, laven je ogen zich aan de uitnodigende, met veel kussens bedekte bank, de ronde tafel die op een oosters tapijt staat, de orchideeën, een gedrapeerde plaid, aardewerken kruiken en een koffer gestapeld op een andere koffer. Je waant je in de Oriënt-Express, maar dan zonder het wiegen van de wagons.

KONINKLIJK ONTBIJT Behalve genieten van de prachtige ruimtes en de tuin, kun je bij The Notary ook heerlijk eten. "Het ontbijt wordt bij ons geserveerd aan tafel", vertelt Minelli. "Gasten moeten zich kunnen focussen op hun

+ In het centrum van BRUGGE vind je een weldadige STILTE als je slaapt in THE NOTARY. Geen verkeer, geen luide stemmen, geen gezoem van apparatuur. Voeg daarbij het HEERLIJKE BED toe en je komt volledig tot rust.

- BRUGGE kent een streng verkeersbeleid. PARKEREN in het centrum is een ramp, een BEKEURING heb je snel te pakken. THE NOTARY heeft een paar overdekte parkeerplaatsen om de hoek. Die zijn smal, maar als je je auto achteruit inparkeert past het precies.

De kleinste details zorgen voor rust, zoals de Oriëntaalse badproducten.

gesprekspartner, dat wil ik namelijk ook als ik op vakantie ben. Het zelf opscheppen van je eten leidt af van de essentie: samen zijn, spreken, nadenken en ontspannen.”

Het ontbijt is dan ook een echte beleving. Het wordt beneden opgediend, in een kamer die is ingericht in zachtgrijs en wit. De licht klassieke muziek op de achtergrond en de sfeervolle haard, de verse bloemen op tafel en een brandende kaars, dragen bij tot een groot welbevinden. De in lichtgrijze stof uitgevoerde stoelen zitten erg goed en dat is fijn, omdat je in The Notary echt de tijd neemt voor het ontbijt van zes gangen. De ontbijtgerechtes van het menu worden na elkaar geserveerd met eindeloze kopjes koffie of thee als je dat wilt. Dat duurt minimaal een uur.

SUBLIEME KWALITEIT Een verse jus d'orange wordt aangeboden, gevolgd door een smoothie van dragonfruit en bosbes en volle Griekse yoghurt met granola en vers fruit. Elegant geserveerd in kristallen glazen. Het volgende ontbijtgerechtje is bacon met roerei en een toefje avocadocrème. De krokant gebakken bacon vormt een nestje met daarin het

perfect bereide roerei, nog smeugig vanbinnen en besprenkeld met zacht smakende kruiden. Het toefje avocadocrème geeft nog een extra smakelijk accent aan het geheel.

Op een plankje, dat vervolgens op tafel komt, liggen drie soorten kaas, een schaal met kipsalade, rolletjes gekookte ham en San Daniele ham, die op de tong smelt. Deels door de sublieme kwaliteit, dat geldt eigenlijk voor alles, deels door het ragfijn snijden. Er is een keuze aan brood zoals hazelnootbrood, brood met zeven granen, wortelbrood en aardappelbrood. Heerlijk en een uitstekende combinatie met het beleg.

Daarna volgt een keuze tussen een croissant, een chocoladebroodje of allebei. De croissant blijkt excellent te zijn. Nog lauwwarm, een flinterdunne krokante laag aan de buitenkant en romige, gelaagde zachtheid binnenin. Als afsluiting wordt er nog een klein dessertje gepresenteerd van chocolade met wat rode besjes.

De smaken van het ontbijtmenu zijn al net zo elegant als de presentatie. Voeg daarbij de vriendelijkheid van de medewerkers die het bereiden en serveren en je kunt je geen beter begin van de dag wensen.

OVER DE BERGGORILLA TREKKING

- Een Berggorilla-familie ontvangt slechts één groep met maximaal acht toeristen op een dag.
- De prijs van de Berggorilla vergunning is dit jaar verhoogd naar USD 800, en er zijn diverse vertrekpunten. Een vergunning kopen zou prioriteit moeten krijgen bij het plannen van je reis. Je wilt namelijk graag een vergunning op een dag die in je reisschema past, met een vertrekpunt en een hotel die daar bij aansluiten.
- Bij de start van de hike kan je een “porter” inhuren. Hij of zij draagt je rugzak en begeleid je tijdens de trekking. Ik zou hier zeker gebruik van maken. Behalve dat je iemand financieel steunt in een gebied waar weinig werk is, is een helpende hand prettig.

De magie van Oeganda

De parelwitte glimlach van de goedlachse mensen, de zon die een parelachtige gloed verzorgt over de savanne, en de Berggorilla die als een pareltje uit een doosje zomaar opeens achter mij stond. Oeganda werd door Winston Churchill gedoopt tot “de Parel van Afrika”. Begin 1900 was dit, en hij doelde hiermee op de unieke landschappelijke kenmerken van het land. Voordat ik naar Oeganda reisde, kon ik me niet zo goed een voorstelling maken van deze parel. Nu wel.

Mijn naam is Titia Doornbos Clevering, zelfstandig reisadviseur. In die hoedanigheid werd ik uitgenodigd in Oeganda om te ontdekken wat het land te bieden heeft. Met twee collega's uit de reisbranche en onze chauffeur/gids Rogers, beleefde ik een reis met alleen maar hoogtepunten.

De reis start in Entebbe en na een goede nachtrust rijden we richting het noordoosten om uit te komen in de buurt van de Murchison waterval. Een lange reisdag, maar onderweg is genoeg te zien. Dorpen in lintbebouwing met handel aan de kant van

de weg nemen mij mee in het Afrika gevoel en maken me ongeduldig nieuwsgierig naar wat komen gaat.

Voordat we inchecken bij ons hotel in Murchison Falls National Park neemt Rogers ons mee naar de gelijknamige waterval. Met een oerkracht dendert de Nijl hier ruim 60 meter naar beneden. Wat moeder natuur hier heeft gecreëerd is op zijn minst creatief te noemen. De zon zakt langzaam het water in en maakt plaats voor avondrood. Tropisch regenwoud aan de oevers, met alle kleuren groen die je maar kan bedenken, maakt de

creatie af tot een magisch geheel. Als we naar onze lodge rijden, worden we begroet door olifanten en giraffes. Het eerste wild op een reis voelt altijd bijzonder, alsof je alvast iets kan afstrepen, en niet meer bang hoeft te zijn dat een reis tegenvalt. Het blijkt een voorproefje op de volgende dag waar een game-drive bij zonsopkomst op de agenda staat. Mist trekt over het land en het ochtendgloren kleurt de horizon. Palm- en cactusbomen op de vlakte, grazende antilopen op de voorgrond en gracieus wandelende giraffes in de verte. Een olifant

neemt de tijd om de weg over te steken en kleurrijke vogels vertoeven in struikjes.

Alhoewel ik nog lang niet uitgekeken ben, is het tijd om deze mooie regio achter ons te laten en af te zakken richting Kibale Forest waar de Chimpanseetrekking gepland staat.

Ik ben vannacht diverse keren wakker geworden van harde regen en enkele imponerende onweersklappen. Het is regentijd en dat brengt soms een bui met zich mee. Zodra we het regenwoud instappen, drijven de laatste wolken weg en verzorgen zonnestralen magisch licht tussen de hoge bomen. De wandeling gaat over aardig vlak terrein en we treffen al snel een Chimpanseefamilie aan, die hoog in de bomen bivakkeert. Zij eten en wij hopen dat ze naar beneden komen. Onze ranger wijst naar twee kleine opdongertjes die door de bomen slingeren en ze vertelt dat de Chimpansees misschien dichterbij komen, als we nog even wachten. En zo lopen we wat heen en weer, totdat de ranger mij tegenhoudt en wijst...

En daar zit hij, de stoerste jongen van de klas, een Chimpanse. Quasi nonchalant zit hij een beetje te kriebelen aan zijn arm en kijkt om zich heen alsof hij wacht tot zijn vrienden met hem mee gaan op avontuur. Aan de grond genageld en zo stil dat

KLEDING- ADVIES VOOR DE HIKES

- Lange broek en lange mouwen.
- Stevige wandelschoenen en sokken die over je broek kunnen. Dit in verband met ongedierte.
- Tuinhandschoenen. Dit lijkt overdreven maar je grijpt snel in stekelige takken.
- Regenkleding. Alhoewel een poncho prima is, belemmeren een regenbroek en jasje minder in de bewegingsvrijheid.
- Vergeet je mondkapje niet, deze is na Corona verplicht gebleven, ter preventie van overdraagbare ziektes.

ik mijn eigen hartslag hoor, sta ik te genieten van het moment. Onze ranger heeft echter nog een jonge Chimpansee waargenomen, waar ze ons mee naar toe neemt. Op een boomstronk zit de jongeling en draait zich om als ik dichterbij kom. Hij gaapt. Lange armen zwaaien, hij wrijft over

z'n gezicht, legt een hand in zijn nek en zwaait met zijn benen, om het slungelige lijf in de juiste positie te manoeuvreren. Ik moet lachen, het tafereel gaat op een manier zoals mijn zoons in hun pubertijd verveeld op de bank konden liggen. Ondanks dat ik mijn verwachtingen vooraf

niet kon omschrijven, besef ik dat ze deze ochtend allemaal overtroffen zijn.

Ik kan iedereen die naar Oeganda reist en de Chimpansee trekking inplant, aanraden om de middag vrij te plannen en deze bijzondere ontmoetingen even te laten bezinken. Wij reizen echter meteen verder langs twee kratermeren waar we een groepje schoolkinderen tegenkomen. Rogers zet de auto stil om kort te genieten van het uitzicht en daar grijpen de kinderen hun kans om onze aandacht te vragen. We maken foto's en blazen een paar ballonnen voor ze op. Je begrijpt vast dat mijn hoofd tolt als ik aan het einde van de dag op mijn bed neer plof. "A day like a daydream" staat er in mijn dagboek geschreven. Inmiddels zijn we in Queen Elizabeth National Park aangekomen. Dit park bestaat uit een noordelijk en zuidelijk deel met

een minder interessant centraal stuk. Grote kolonies buffels en een familie leeuw die midden op de weg ligt uit te buiken maken hier onze dag. Het zuidelijk deel, de Ishasha sector, staat bekend om de boom-klimmende leeuwen. Met de bergen van Congo op de achtergrond heeft dit gebied wederom iets magisch'. Hier spotten we een luipaard met een jong, waarmee onze Big Five ervaring in Oeganda compleet is.

Om uit te komen bij Bwindi Forest rijden we verder richting het zuiden en leidt de weg ons langzaam maar zeker naar een hoger gelegen gebied. Onderweg stoppen we bij een klein schooltje. Ik maak kennis met de juf die ook een thuis biedt aan weeskinderen, en ik leer dat Oeganda erg bewust is van de voordelen van onderwijs. Kleine donkere klaslokalen of een kleed onder een boom, maar het is onderwijs. De juf laat mij trots de toetsen zien en het keukentje waar de maïspap voor de lunch klaargemaakt wordt. Als de kinderen ons uitzwaaien met een zelfgemaakt lied, stap ik een beetje aangeslagen de auto in. "Goodbye visitors, goodbye".

In de regio van Bwindi Forest leven ruim 20 berggorilla-families die interactie met mensen gewend zijn. Wij gaan op zoek naar de Oruzogo-familie, waar twee Silverbacks het scepter zwaaien en twee vrouwtjes een baby'tje hebben. Onze hike begint met een afdaling, waarbij ik denk dat ik me net zo goed kan laten glijden dan dat ik een poging doe om te lopen. Na ongeveer drie kwartier afdalen begin ik me af te vragen of ik straks dezelfde weg terug moet, maar er is niet veel tijd om over dit vraagstuk na te denken, want onze ranger meldt dat we vlakbij de Oruzogo-familie zijn. We luisteren naar de laatste instructies als ik wat geritsel achter me hoor. Een Silverback. Dapper en elegant zit hij daar

tussen het groen. Met een dominante uitstraling en verfijnde bewegingen plukt hij bladeren en stopt deze in zijn mond. Ik voel me te gast aan zijn eettafel als hij tijd voor mij lijkt te nemen en stopt met eten. Maar het grote lichaam komt in beweging, meneer wandelt rustig bij mij langs en vervolgt zijn weg.

Ook de dames zijn inmiddels gevonden. Een route met diverse glijpartijen volgt, waarna we uitkomen bij een beekje. De hoge bomen lijken tot de hemel te reiken, ik hoor het water kabbelen, en daar zit ze, met haar baby stevig vast, verstopt onder haar brede armen, Mama Berggorilla. Het duurt even voordat het vrouwtje ons vertrouwt, maar uiteindelijk laat ze haar baby aan ons zien. Het kleine gezichtje met grote snuit en piekhaar lijkt een hoofd te hebben waarin nog ruimte is voor groei. De verhoudingen van deze mini zijn nog

ver te zoeken. Met zijn handjes stevig aan zijn moeder vastgegrepen en een liefdevolle arm van mama onder zijn kontje ligt hij ons aan te kijken.

Na dit magische moment verdwijnt de berggorilla tussen het groen en is het tijd om onze weg terug te zoeken. En ja, het is dezelfde route als heenreis maar nu omhoog.

Na de Gorilla trekking is het voor ons tijd om het oerwoud achter ons te laten en loopt onze reis langzaam ten einde. Via haarspeldbochten dalen we af van de 2400 meter waar we onze hike maakten. Steile afgronden met dichte bebossing voeren de boventoon op het eerste traject naar beneden. Hier liepen we, hier gleeed ik naar beneden en klauterde ik weer omhoog. De imposante natuur maakt langzaam ruimte voor kleinschalige landbouw. Kinderen met koeien op de weg kijken ons na alsof ze niet

vaak toeristen zien. Voordat we in Entebbe aankomen maken we nog een overnachtingsstop bij Lake Bunyonyi. Behalve dat je hier geniet van het geweldige uitzicht over het meer, is het water schoon en zwemveilig. Een prima plek om je spierpijn wat tijd te gunnen en bij te komen van alle indrukken.

Nog een laatste mijlpaal deze reis, we laten het zuidelijk halfrond achter ons, lunchen op de evenaar en rijden zo het noordelijk halfrond op. De toegift van deze reis beleef ik in het hotel aan het Victoriameer, waar ik de laatste nacht verblijf. Tijdens mijn ochtendwandeling ontdek ik een reeks restaurantjes aan het water. Kneuterige gezelligheid met gekleurde tafelkleden, plastic stoelen en houten barretjes met wiebelkrukken in het zand, een vissersbootje, een hoedenverkoper en weer dat magische uitzicht.

Elke keer als ik terugkom van een reis, voelt het alsof mijn hart gegroeid is. Nieuwe ervaringen, bewustwording over wat de wereld vormt en de schoonheid die moeder natuur met mij wil delen. Zoveel input, dat zaken die mij eerst deden verbazen, soms bijna logisch lijken op het moment dat ik terugreis naar

huis. Mijn reisadvies sluit hierop aan. Vaak ben ik deelgenoot van hele persoonlijke tijd. Tijd waarbij hobby's een rol spelen, tijd voor elkaar de agenda vult en nieuwe ervaringen de herinneringen inkleuren. Op groententia.nl lees je wat ik doe.

Groeten Titia

PRAKTISCH

- Voor de beschreven route zou ik minimaal **twee weken** uittrekken.
- **KLM vliegt** in ongeveer 11 uur van Amsterdam naar Entebbe (korte tussenstop op de heenreis) De terugreis kan rechtstreeks, in ca 9 uur.
- Je kan ervoor kiezen om vanuit **Kigali, Rwanda** terug te vliegen naar Amsterdam. Na je bezoek aan Bwindi, reis je dan naar het zuiden.
- In de zomer is het **1 uur later** dan in Nederland. Tijdens onze wintertijd is het **2 uur later**.
- Je betaalt met de **Oegandese shilling**, en pinnen gaat prima. Dollars en euro's worden geaccepteerd maar kleine coupures omwisselen geeft geen gunstige koers. Dit geldt ook voor de lokale bevolking die geld wisselt.
- Oeganda bereis je het best met **een auto met chauffeur**. Die tegelijk je gids is.
- Oeganda kent **regentijden in het voorjaar en het najaar**. De prijzen voor accommodaties liggen over het algemeen lager en er zijn in die periodes minder toeristen. De buien zijn meestal kort en vallen aan het einde van de dag en 's nachts

STAP AAN BOORD VAN HET GROOTSTE CRUISESCHIP TER WERELD!

Icon of The Seas

Stap aan boord van de Icon of the Seas, het grootste cruiseschip ter wereld, en beleef de vakantie van je dromen. Het revolutionaire cruiseschip beschikt over ultramoderne en energie-efficiënte milieutechnologieën, het grootste waterpark op zee, meer dan 40 bars en restaurants, een klimpark en de bekende FlowRider surfsimulator. Alles is aanwezig om plezier en spanning te garanderen!

Over Royal Caribbean

Beleef het ene WOW-moment na het andere aan boord van de schepen van Royal Caribbean International. Deze Amerikaanse rederij staat bekend om haar uitstekende entertainment opties en vele innovaties, waar je gegarandeerd van zult genieten.

 010 28 23 800 of boek op zeetours.nl/royal

Fouten en wijzigingen voorbehouden.

meer informatie

48 UUR IN *Marseille*

BRUISENDE METROPOOL WAAR DE TIJD STILSTAAT

Tekst SARA LUIJTERS
Beeld GUIDO VAN DIEPEN, RENÉE HOES en UNSPLASH

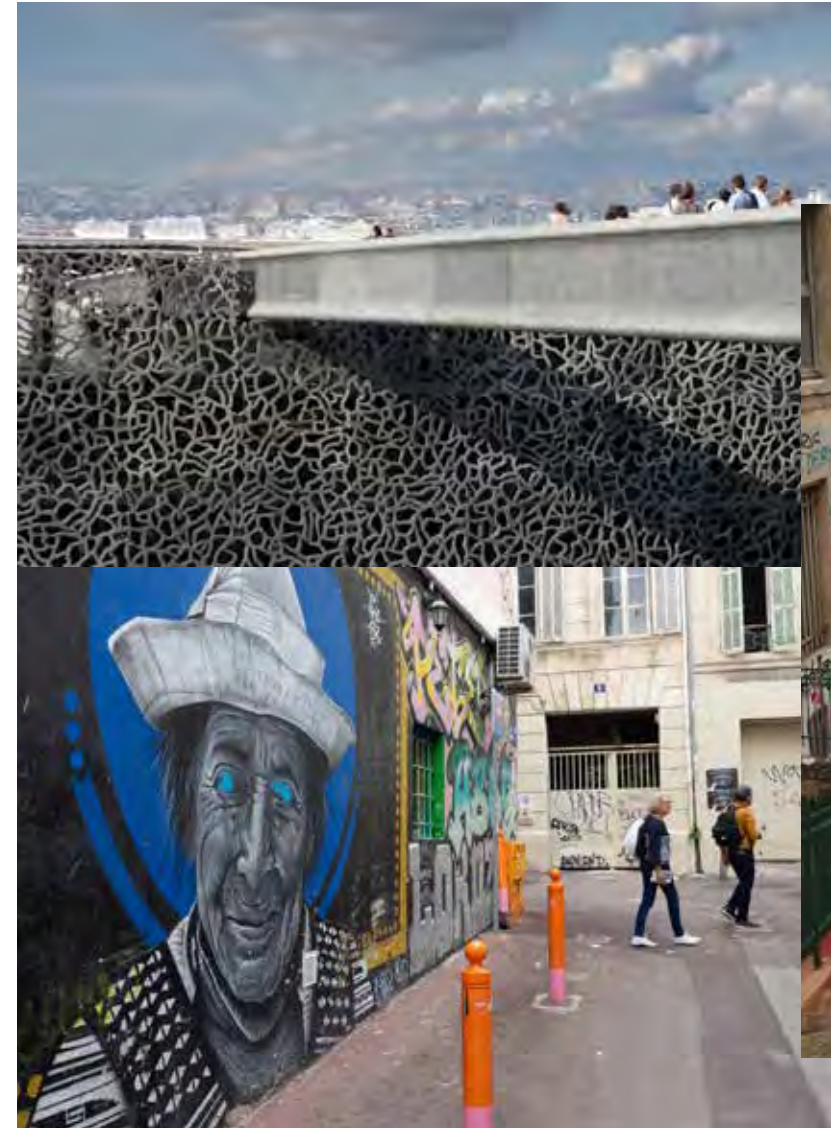
Marseille is de OUDSTE en op een na GROOTSTE stad van Frankrijk, op 7,5 uur treinen van Amsterdam. De HOOFDSTAD van de CÔTE D'AZUR, op de grens van Europa met Noord-Afrika, is een SMELTKROES van CULTUREN, bekend als een ruwe bolster. De laatste jaren ontdekken steeds meer mensen Marseille als dé plek voor een citytrip.

Mijn hele jeugd bracht ik zes lome zomerweken door in Le Midi; het zonnige zuiden van Frankrijk. Toch was ik nog nooit in Marseille geweest. Vroeger stond de stad bekend als rauwe, grimige havenstad, met veel drugshandel en berovingen. De Netflix politierserie 'Marseille' onderschrijft het beeld van een gevaarlijke metropool. Toch is er de afgelopen decennia hard aan gewerkt om de stad aantrekkelijk te maken voor toeristen. Als een groep vrienden mij uitnodigt voor een weekje in een ruilappartement in de Zuid-Franse stad, twijfel ik geen seconde: *alors, on y va!*

We nemen de TGV; een ontspannen en duurzame manier van reizen, al is de overstap in Parijs wat stressvol. In een krap uur moeten we met te veel bagage en een kleuter in de metro van Gare du Nord naar Gare de Lyon zien te komen. Als we eenmaal in trein nummer twee zitten, neemt het vakantiegevoel het onmiddellijk over: het veranderende landschap glijdt voorbij. Het is oktober, maar in het zuiden is de zon nog aan het stralen en de lucht strakblauw. Het treinstation van Marseille torent hoog boven het centrum uit, vanaf de steile trappen heb je een adembenemend panoramisch zicht over de binnenstad en in de verte de Notre-Dame de la Garde. De basiliek uit 1853, gebouwd op La Garde, het hoogste punt van de stad, staat 160 meter boven zeeniveau. Door de locals liefkozend La Bonne Mère genoemd: de goede moeder, die waakt over de stad.

PASTIS IN LE VIEUX PORT

Ons appartement is op loopafstand van het station, gevestigd in een sfeervol herenhuis met krakende parketvloeren, hoge plafonds, planten en romantische houten luiken voor de ramen. De volgende ochtend voert onze eerste wandeling naar de oude haven, Le Vieux Port, hét symbool van Marseille. Hier vind je statige hotels, terrassen aan het water en seafood restaurants, visverkopers, luxe

Linkerpagina LA BONNE MÈRE, het koosnaampje voor de beroemde kathedraal van MARSEILLE. Rechterpagina met de klok mee Het hypermoderne MUCEM, museum over de geschiedenis van MARSEILLE. / Streetart in de oudste wijk van de stad, LE PANIER.

jachten en straatartiesten. Bij zonsondergang - het avondrood is nergens zo mooi als aan de Côte d'Azur - is dit dé plek om te flaneren. In de oude haven vind je ook de reusachtige foodhallen Les Halles de la Major, het theater en het centrale plein Cours Honoré d'Estienne d'Orves.

Een schattig pontje, Le Ferry Boat, vervoert je voor een muntstuk van vijftig cent in een paar seconden naar de overkant van de haven. Waar het 's avonds tot leven komt, bomvol hippe bars en terrassen. Vanaf hier kun je ook omhoog klimmen naar de Notre-Dame de la Garde (of je lui laten vervoeren in het toeristentreintje). Het uitzicht vanaf de basiliek is de tocht naar boven meer dan waard. Aan de kade verkoopt een oud vrouwtje 'geluksoogjes' gemaakt van schelpen: *l'oeil de Sainte Lucie*. Je steekt het oogje in je portemonnee in de hoop meer geld te verdienen. De oude haven is ook dé plek om een pastis, Ricard of Pastis 51, te nuttigen. Het sterke amberkleurige alcoholische anijsdrankje, dat in Marseille wordt geproduceerd, drink je als apéro uit een lang glas als de vijf in de klok zit (maar om 11.45 uur kan het ook prima, zien we ons om heen) met ijsblokjes en vijf delen water op één deel pastis.

DOOLHOF VAN KRONKELENDE STRAATJES

De dag is nog jong. Onze eerste stop is het Mucem, het museum over de geschiedenis van de oudste stad van Frankrijk, in de oudheid Marsilia gedoopt. Het gebouw is een moderne architectonische parel. Wie geen geduld heeft voor de zalen vol lokale geschiedenis (zoals ondergetekende): het museum is via een 115 meter lange brug verbonden met het eeuwenoude Fort Saint-Jean met een mooi terras, beide gratis te bezoeken. Vanaf het fort kijk je uit over de helderblauwe Mediterranée en de stad. De frisse zeelucht maakt hongerig. We dalen af naar Le Panier, de oudste wijk van de stad. 600 Jaar voor Christus streken de Grieken hier al neer. De wijk is een doolhof van kronkelende straatjes en charmante pleintjes, streetart en leuke winkeltjes. Hier kom je ook voor de grote blokken lokaal gemaakte geurloze zeep, Savon de Marseille. (De groene is om je te wassen, de witte voor de was.)

Les 1 in Marseille hebben we snel geleerd: wie de maag overdag wil vullen met al het heerlijk dat de stad te bieden heeft - oesters, bouillabaisse en couscous - moet rekening houden met een strak lunch regime tussen één en drie. Daar-

Linkerpagina Overal vind je leuke barretjes. **Rechterpagina van links naar rechts** MARSEILLE is een mix van culturen. Na de lunch gaan de luiken dicht voor een p'tit sieste.

48 UUR IN *Marseille*

na rollen alle ijzeren luiken resoluut naar beneden en geeft de lokale bevolking zich over aan een *p'tit sieste*; je bent in het zuiden, of je bent het niet. Inmiddels wat *hangry* slingeren we door de oude straatjes van Le Panier. Op zoek naar een snack, tot we eindelijk een Corsicaanse tapasbar vinden: Le Cercle Rouge, waar je op het lommerrijke terras vanaf het middaguur aan kunt vallen op planken vol kazen, saucissen en andere lekkernijen. Tevreden wandelen we daarna door naar de exotische wijk Noailles, vlak tegen de oude haven aan. De wijk wordt ook de buik van Marseille genoemd, een walhalla voor culi's. Hier ga je heen voor de beste couscous en tajine, de lekkerste eet je bij Fémina of Le Palmier. Overal zie je rieten manden, kelims, kussentjes, verse kruiden, zuidvruchten, daddels, specerijen en lederwaren. Breng een bezoekje aan kruidenwinkel Salaédine en struin over de Marché des Capucins; je waant je in de souk van Marrakech of Algiers.

SMELTKROES VAN CULTUREN

Marseille is al sinds de oudheid een smeltkroes van culturen. Van Italianen en Corsicanen tot Noord-Afrikanen; trotse en temperamentvolle volkeren, die stuk voor stuk hun stempel drukken op de stad. Toch voelen de inwoners zich allereerst Marseillais en dan pas Frans of iets anders. De leus van de stad is niet voor niets: *nous sommes tous d'ici et d'ailleurs* (wij

zijn allen van hier en van elders). Wat de inwoners uit al deze windstreken ook verbindt is hun liefde voor voetbal en de club Olympique Marseille. Voor de liefhebbers is een bezoekje aan het stadion of het bijwonen van een wedstrijd een must. Als wij er zijn speelt de club net een voetbalwedstrijd tegen grote rivaal Parijs. Overal op straat zitten voetbalfans bij elkaar, gepassioneerd leven ze mee met de wedstrijd.

Wie niets met voetbal heeft, kan zijn hart ophalen in de art wijk Cours Julien. L'Escaliers du Cours Julien, beroemde trappen met wisselende graffiti-kunstwerken, vormen al sinds de bouw in 1895 de toegang naar de buurt. Vol vintage winkels, muurkunst, bars met livemuziek, terrassen, bierbrouwerijen, kunstgaleries en coole kids die wheelies maken op BMX-fietzen. De sfeer doet hier eerder Berlijns aan dan typisch Frans. Het is ook dé plek voor een kroegentocht, wij maken er een spel van: iedereen in het gezelschap mag een kroeg uitkiezen en haalt daar één rondje van een drankje naar keuze. Vijf cafés en dito alcoholische consumpties later eindigen we in een schitterend (naamloos) afvoerputje, vol beschonken nachtvinders. Van een Afrikaanse dreadlock kapper tot alternatieve studenten, alles komt hier samen.

STADSSTRAND

Met een *tête de bois* (houten kop) kun je het beste een ver-

frissende duik nemen in de zee. In het najaar is de zon fel en de zee nog opgewarmd van de hete zomermaanden. Marseille telt meerdere stadsstranden, zoals Plage du Prophète, die de moeite waard zijn. In de zomer is het er druk, warm en chaotisch, maar in het voor- en najaar is het er heerlijk toeven. Tip: haal stokbrood, fruit, kaas en wijn op een van de vele gezellige buurtmarktjes en picknick op de rotsen. Wij starten de ochtend met een espresso en een roomboter croissant in de botanische tuinen van het negentiende Palais Longchamp. Daarna besluiten we onze kater uit te laten in Cassis. Een schilderachtige badplaats met pastelkleurige huisjes en brede zandstranden, een half uur rijden met de bus vanaf Marseille. We verlaten de stad via een buitenwijk en passeren Hôtel Le Corbusier, door de beroemde architect Le Corbusier ontworpen als de stralende stad, voor inwoners die tijdens de Tweede Wereldoorlog hun huis had-

den verloren. Tegenwoordig zit op deze unieke plek een tentoonstellingsruimte en een hotel met een hip dakterras en zwembad.

De busrit naar Cassis voert door de bergen, langs steile kliffen vol wilde planten en bloemen. Vanuit de badplaats kun je ook gaan hiken naar het nationaal park Calanques. Trek dan wel goed schoeisel aan en neem water en snacks mee (en heb vooral geen houten kop).

STILSTAANDE TIJD

's Avonds is het tijd om de wereldberoemde vissoep van Marseille, de bouillabaisse, te proeven. De beste serveren ze bij restaurant Le Miramar aan de Quai du Port. De soep is niet goedkoop (vanaf 35 euro), want rijk gevuld met zeevruchten en vis, die op een bordje apart van de soep geserveerd worden. Net als de croutons, rouille en de geraspte kaas. De manier om 'm te eten? Laat de croutons met de rouille en de kaas in de vissoep

glijden en neem alle smaken, waaronder saffraan en venkel, in je op. Gecombineerd met een glas Provençaalse rosé is dit een feestje voor je smaakpapillen. Na het diner pakken we de elektrische step terug naar het appartement.

Marseille is een bruisende metro-pool. Omdat het centrum relatief klein is, voelt het toch heel overzichtelijk, wat het een heerlijke stad maakt om te slenteren. Er zijn fijne stadsstranden en net buiten de stad vind je de meest prachtige ongerepte natuur. De muren staan vol graffiti, je moet soms een hondendrol op de stoep ontwijken en de Marseillais doen niet mee aan de 24-uurseconomie. In 48 uur voelt het dan ook alsof je een mini-tijdreis maakt naar de ongepolijste, rauwere jaren negentig. Het tijdperk vóór de smartphone en TikTok-rijen. Het is te hopen voor Marseille dat de tijd hier voorlopig nog even stil blijft staan en dat de stad niet wordt aangeharkt, maar haar karakter van ruwe bolster behoudt.

SLAPEN, DOEN, ZIEN

LE RYAD BOUTIQUE HOTEL

Een hotel in NOORD-AFRIKAANSE sferen. De elf kamers zijn allemaal kleurrijk ingericht, met massief houten meubelen en terracotta tegelvloer. Eyecatcher is de tuin met EXOTISCHE PLANTEN en PALMBOMEN, een kleine oase midden in Marseille. Het hotel ligt op een steenworp afstand van de hippe rooftop-bar LES RÉFORMES. Meer informatie via leryad.fr

STREETART TOUR

Nergens vind je zoveel streetart als in Marseille. Wil je de VERHALEN achter de MUURKUNSTWERKEN ontdekken, wandel dan twee uur met een gids langs de mooiste streetart. Een tour boeken kan onder andere via het office de tourisme, getyourguide.com of viator.com.

LA FRICHE DE LA BELLE DE MAI

Dichtbij het treinstation van Marseille is een CULTUREEL CENTRUM gevestigd in een voormalige tabaksfabriek. Je kunt er terecht voor EXPOSITIES, een potje BASKETBALLEN of SKATEBOARDEN, een concert of FILM op het dakterras, met een fijne bar en restaurant.

3 TIPS VAN EEN LOCAL

MATHIEU YABUKI (34),
eigenaar van café LA VOIE MALTÉE

TANGERINE BIJ DE COURS JULIEN

deze PLATENSHOP is een must voor alle liefhebbers van VINYL. De eigenaar is een gepassioneerde verzamelaar die altijd op zoek is naar de meest zeldzame POP- en ROCKALBUMS uit de SIXTIES en SEVENTIES.

KO ICHI

is een klein restaurant in de Rue Sainte met de authentieke vibe van een IZAKAYA. Een klein, druk JAPANS RESTAURANT waar streetfood wordt geserveerd en waar de sushi hype ver weg is. Vaar op de suggesties van de chef en ga voor de overheerlijke KATSUDON en een glas warme SAKE en zing uit volle borst mee met de Japanse anime liedjes die uit de speakers knallen.

20.000 LIEUES SOUS LA BIÈRE

in LES GOUDES, in het natuurgebied LES CALANQUES. Deze PUB is een klein stukje paradijs. Hier geniet je van de ZONSONDERGANG, met gegrilde sardientjes in de ene hand en een biertje in de andere hand en je voeten in het zand.

Je hoeft geen astronaut te zijn om de sterren te bewonderen...

Ontdek één van de donkerste plekken op aarde, gewoon op Terschelling!

Boek nu je Dark Sky arrangement
darkskyparkterschelling.nl

TER SCHELLING

EILAND van STERREN

Nederland is een van de landen met de meeste LICHTVERVUILING ter wereld. Wat is de donkere kant van al dat licht? TripTalk neemt je mee naar DARK SKY TERSCHELLING, in natuurgebied DE BOSCHPLAAT. In dit park wordt het na zonsondergang zo donker, dat je juist van alles ziet.

Tekst JISKA KROON *Beeld* CHERYL CRAANE, MAGDA SPIERINGS
en MARJOLEIN VAN ROOSMALEN

Linkerpagina met de klok mee Met hond SINNE op eco-safari door de ongerepte natuur van TERSCHELLING. / Van zeehonden tot verschillende vogelsoorten: op TERSCHELLING vind je veel wildlife. *Rechterpagina met de klok mee* De voedzame bodem zorgt voor veel lokale lekkernijen zoals cranberries. Eilanders verwerken de besjes onder andere in taart. / Voor het ware eilandgevoel klim je op een elektrische fiets.

TIP

Neem voor de zekerheid warme kleding mee. De temperatuur kan op Terschelling lager liggen dan op het vasteland. Ook kan het er harder waaien.

“Vroeger molken we de koeien, tegenwoordig de toeristen”

Terschelling mag dan nog geen 5.000 inwoners tellen, het aantal mensen op het Friese waddeneiland wordt het jaarrond veronderdverdruigd door het toerisme. Jaarlijks varen er 400.000 mensen met de boot van Harlingen naar Schylgerlân, Fries voor Terschelling. Tel hier de jachthavenbezoekers en die bij de gemeentehaven bij op en het aantal badgasten zit - afhankelijk van de weersomstandigheden - ongeveer op 500.000.

Niet voor niets is toerisme de grootste inkomstenbron van de eilanders. “Vroeger molken we de koeien, tegenwoordig de toeristen”, grapt koetsier Rients Terpstra (62) in een zwaar dialect tijdens een huifkartocht. Zijn familiebedrijf doet al meer dan honderd jaar huifkartochten en buitenritten door de ongerepte natuur van het eiland, waar Staatsbosbeheer grotendeels eigenaar van is.

Om toeristen bewust te maken van onze impact op deze natuur en haar te leren lezen, organiseert Maarten Sjoers (37) eco-safari's door de bossen, polder, duinen en het strand. Samen met hond Sinne rijdt hij in de vroege ochtend of tegen de schemer met een stil elektrisch terreinvoertuig over onverharde paden, waar andere voertuigen niet mogen komen. Hiervoor heeft hij toestemming van Staatsbosbeheer.

De geboren Tukker is voor de liefde naar Terschelling verhuisd en vond daar een tweede liefde: de natuur. “Als je de natuur beleeft en ervaart wat haar heilzame werking is, wil je voor haar zorgen en onderhouden”, vertelt Maarten. Naast eco-safari's doet hij ook jutterstochten om aangespoelde 'schatten' te verzamelen. Deze schatten, die grotendeels uit plastic zwerfafval bestaan, verwerkt Vincent Kooijman (34) van de Jut Fabriek weer tot nieuwe producten als armbandjes, lampen en andere accessoires.

Wandelende duinen

Tijdens de 2,5 uur durende eco-safari deelt Maarten al zijn kennis over de geschiedenis en cultuur van Terschelling, maar ook over de dieren die er leven. We spotten een torenvalk, bruine kiekendief, buizerd, roodborsttapuit, wulp, sperwer en spreeuwen. Hij wijst naar dennenbomen en vertelt dat deze in 1910 door Staatsbosbeheer zijn gepland om de 'wandelende' duinen (zandverstuiving) tot stilstand te brengen. Daarnaast werden er duinen ontwaterd en valleien ontgonnen en de bodem volgestopt met turf. Mede hierdoor staan er inmiddels ook loof- en naaldbomen en is de bodem op veel plekken voedzaam.

Deze voedzame bodem zorgt voor veel lokale lekkernijen. Het meest populaire

“De natuur is altijd in beweging. De kunst is om zelf wat vaker stil te staan”

Terschellinger product zijn de cranberries. Het verhaal doet de ronde dat er ruim honderd jaar geleden een tonnetje cranberries aanspoelde en de besjes zich verspreiden over de Terschellinger duinvalleien. Je mag ze tijdens het oogstseizoen niet overal plukken, maar kunt ze wel op verschillende plekken proeven. De eilanders verwerken de besjes in onder andere taart, jam, thee en likeurtjes.

Het karretje zoeft geruisloos verder door het mulle zand. De oostenwind zorgt voor een strakblauwe lucht en snijdende kou. Ik wikkel een vierde plaid om mijn veel te dunne jas en mompel de vraag tijdens welk jaargetijde de eco-safari het meest geschikt is. “Elk seizoen kent haar eigen verhalen en avonturen”, stelt Maarten. “De natuur is altijd in beweging. De kunst is om zelf wat vaker stil te staan, juist wanneer je denkt dat er niks te spotten valt.” Dat onthaasten, gaat Terschellingers goed af, vervolgt de natuurliefhebber. “Veel mensen die aan wal wonen, willen zo snel mogelijk van A naar B. Terwijl het leven zich hiertussen afspeelt.”

Melkweg en Noorderlicht

Life is what happens while you're busy making other plans, zong John Lennon meer dan veertig jaar geleden al. Met deze uitspraak in het achterhoofd klim ik 's avonds voor het ware eilandgevoel op een elektrische fiets voor een excursie sterrenkijken in natuurgebied De Boschplaat, aan de oostkant van Terschelling. Vanuit het pittoreske dorpje Midsland fiets ik zeventien kilometer met tegenwind over het buitendijks fietspad langs de Waddenzee. Wanneer ik twee keer zo lang over de route blijf te doen door de wind die met kracht zes over het eiland raast, weet ik het zeker: soms moet je het leven plannen. Ik kom veel te laat en mis de excursie.

STERREN AAN DE HEMEL

Er zijn 41 DARK SKY parken op de wereld. Voorwaarde om dit predicaat te krijgen, is dat het er INTENS DONKER is. Zelfs in bewoond gebied moet de verlichting worden aangepast. De beste tijd om sterren te spotten, is tijdens de NIEUWE MAAN. Je hebt dan geen last van het maanlicht, ook zijn de zwakkere sterren zichtbaar. Het enige dat je nodig hebt zijn je ogen en eventueel een verrekijker. Met een PLANISFEER (draaibare sterrenkaart) of DIGITALE APP kun je de sterren(beelden) herkennen.

EXCURSIES

Je kunt via de VVV TERSCHELLING verschillende DARK SKY-EXCURSIES doen. Kies bijvoorbeeld voor een verhalende wandeling bij schemering of een huifkartocht met een sterrenkundige tijdens de NACHT VAN DE NACHT.

darkskyparkterschelling.nl

WAARNEMINGSSTATION

Wist je dat er op TERSCHELLING een NASA-waarnemingsstation is gevestigd? Vier astronomische camera's houden elke heldere nacht een deel van de HEMEL in de gaten. Ze registreren heldere meteoren (vallende sterren) die boven TERSCHELLING de dampkring inschieten.

SLAPEN OP HOOGTE

Bijzonder overnachten doe je in het historische SEINHUISJE, dat net na de Tweede Wereldoorlog werd gebouwd als peilstation voor de marine. Het ligt vlak voor de BRANDARIS en is gelegen boven op een bunker en KAAPSDUIN, het hoogste punt van het eiland. Je hebt hier dan ook een 360 graden uitzicht over TERSCHELLING en de NOORDZEE. Bij goed weer kun je zelfs FRIESLAND zien.

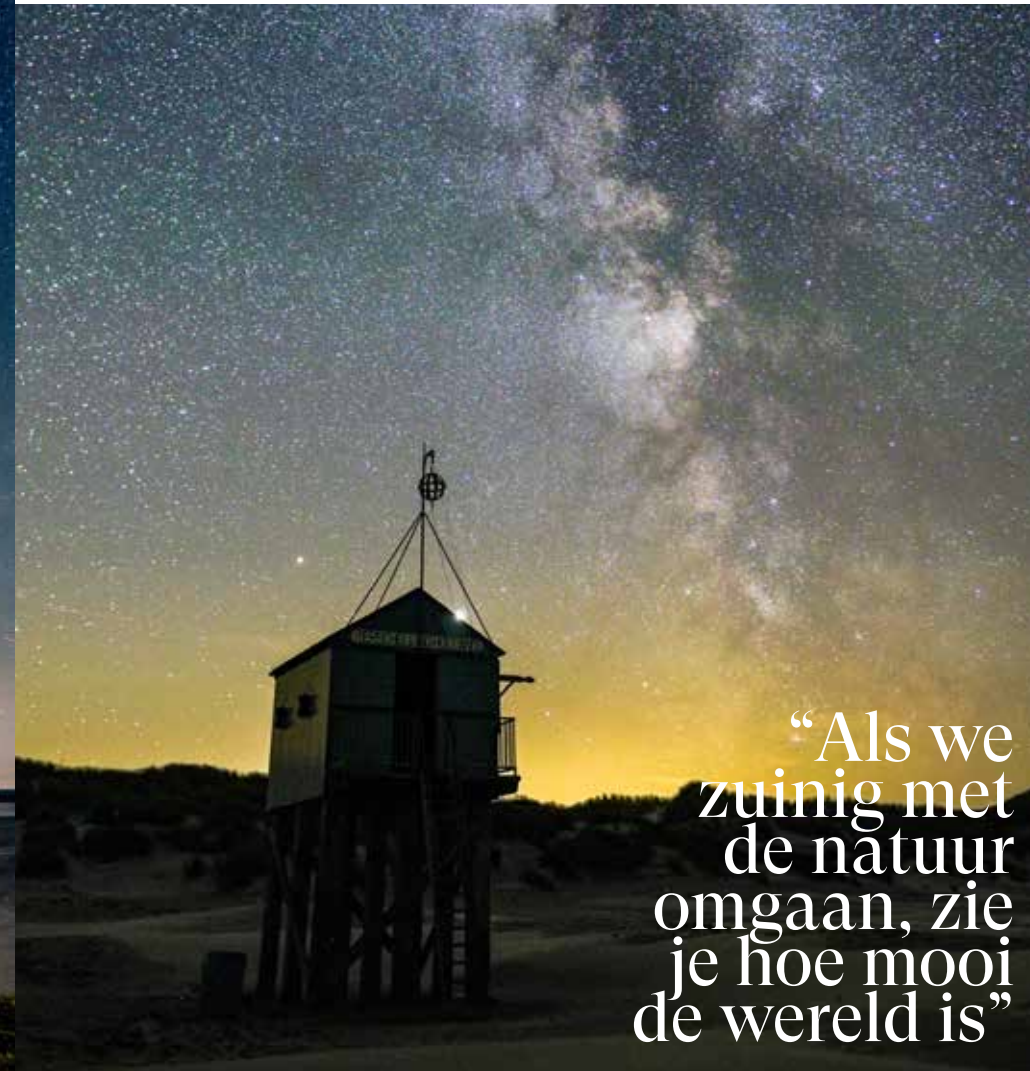
hetseinhuisje.nl

Natuurgebied DE BOSCHPLAAT is een van de laatste plekken in NEDERLAND waar het nog echt donker wordt. Met een beetje geluk zie je op sommige dagen de MELKWEG en het NOORDERLICHT.

Wil je meer weten over de CULTUUR en GESCHIEDENIS van TERSCHELLING? Breng dan een bezoek aan museum 'T BEHOUDEN HUYS. behouden-huys.nl

“Als we zuinig met de natuur omgaan, zie je hoe mooi de wereld is”

Op de parkeerplaats van De Boschplaat tref ik geen boswachter, wel een sterrenpracht. Op een boerderij na is er niets in dit meest afgelegen gebied van Terschelling. Het park mag je tijdens het broedseizoen niet overal betreden zonder boswachter. Staatsbosbeheer en de VVV zijn telefonisch niet meer bereikbaar. De sterren lijken mij niet gunstig gezind.

Ben je verdwaald

Ik kijk omhoog en denk de Grote Beer te spotten. De echte ster is de Terschellinger, die mij na dertig minuten koukleumen op de parkeerplaats met zijn auto oppikt. Als Randstedelijke verstekeling zwaai ik druk met mijn armen wanneer zijn Land Rover mij bijna voorbijrijdt in het pikkedonker. Zijn raampje gaat voorzichtig open: “Ben je verdwaald?”, klinkt het verbaasd, opnieuw in zwaar dialect. Na enige aarzelend wenkt hij mij de auto in.

Onderweg naar Hotel Paal 8 kletsen we over het leven als eilander en de rust en ruimte die hij op Terschelling ervaart. Op de vraag of de hordes toeristen zijn rust verstoren, haalt hij zijn schouders op. De eilander ontwijkt de toeristische trekpleisters en moet ook niks hebben van de ‘vreemde dingen’ die van wal overwaaien. Ik grinnik dat ik maar al te blij ben dat hij voor een vreemde vrouw in zijn auto wél een uitzondering maakt.

Vogelmoordenaar

Boswachter Remi Hougee van Staatsbosbeheer vertelt mij later over het belang van Dark Sky parken. Zo is het bioritme van mens en dier afhankelijk van donkere nachten. Mensen en veel dieren doen dan bijvoorbeeld energie op. Andere soorten gaan voedsel zoeken of paren. Maar dit bioritme raakt door lichtvervuiling verstoord. En planten en dieren raken erdoor gedesoriënteerd.

De Brandaris vuurtoren op Terschelling, tevens oudste vuurtoren van Nederland, stond om deze reden in 1907 bekend als ‘vogelmoordenaar’. Honderden vogels vlogen zich te pletter tegen de toren vanwege het licht, tot er verschillende maatregelen werden getroffen. “Vleermuizen en nachtvinders gaan bo-

vendien door veel kunstlicht minder op zoek naar eten”, vertelt Remi. “En wist je dat een uil speciale veren heeft om geruisloos op muisjes te jagen? Door al het licht, ziet zijn prooi hem aankomen.” Volgens sterrenkundige Herbert Koekoek is er zelfs een kans dat we door alle lichtvervuiling in Nederland in de toekomst bepaalde sterren niet meer zien. Daarmee verdwijnt ook het navigatiemiddel voor veel dieren.

Om de hemel op Terschelling zo helder mogelijk te houden, zijn de straatlantaarns in Oosterend en op een deel van het eiland aangepast. Er schijnt geen licht naar boven. Ook zitten er weinig stofdeeltjes in de lucht. De Boschplaat is een van de laatste plekken in Nederland waar het nog echt donker wordt en is daarom in 2015 als eerste in Nederland bekroond met het predicaat Dark Sky Park. Op sommige dagen zie je hier de Melkweg en het Noorderlicht. En juist omdat het er zo donker is, zie je ontzettend veel verschillende dier- en plantsoorten.

De nachtdieren van Terschelling zijn reeën, konijnen, muizen, egels, muggen en uilen, zoals de kerkuil en ransuil. Maar ook kikkers en padden, zoals de rugstreeppad, zes soorten vleermuizen en ruim 600 micro- en nachtvinders. Boswachter Remi: “Wij koesteren met het Dark Sky park de duisternis op Terschelling. Het is een van de rijkdommen van het Waddengebied. Als we zuinig met de natuur omgaan, zie je hoe mooi de wereld is.”

EILAND VAN SMAKEN

FIJNPROEVERS kunnen hun hart ophalen op TERSCHELLING. Door het zilte en gematigde Waddenklimaat met veel zon is er een overvloed aan LOKALE PRODUCTEN. En of je nu voor vlees, vis of veganistisch gaat, er is voor ieder wat wils. TripTalk prikte een vorkje mee bij:

'T LOKAAL

in WEST-TERSCHELLING, of ‘op West’ zoals eilanders zeggen: eetwinkel met heel veel lokale, biologische producten.

STRANDPAVILJOEN WEST AAN ZEE

in WEST-TERSCHELLING: van huisgemaakt gebak tot huisgerookte zalm, makreel en versgebakken slibtongen.

PURA VIDA

in MIDLAND: van een lekkere kop koffie tot een gezonde smoothie of een overheerlijke cocktail met bites.

KOFFIE- & THEEHUYS DE BESSENSCHUUR

in WEST-TERSCHELLING: voor een kop koffie of thee met cranberrytaart. Neem ook de trap naar zolder, waar een vogelcollectie en museum zijn.

STRANDPAVILJOEN DE BRANDING

in MIDLAND: voor een kop koffie met gebak of goede lunch.

RESTAURANT ZEEZICHT

in WEST-TERSCHELLING: lokale en duurzaam geproduceerde ingrediënten met uitzicht op – hoe kan het ook anders – de zee.

7-daagse fotoreis naar Tenerife met workshops en begeleiding

Triptalk staat natuurlijk boordevol prachtige foto's gemaakt op de mooiste locaties. Zou jij, als hobbyfotograaf ook zulke mooie beelden willen maken, dan hebben we een unieke kans voor je. Samen met GoMundo en Erik Goosen organiseert Triptalk een 7-daagse fotografereis naar Tenerife. Dit Canarische eiland heeft prachtige fotolocaties die de massa toerist veelal naast zich laat liggen. In 7 dagen gaan we aantal van deze locaties af. Daar kan je de opgedane kennis tijdens de 4 workshops (inclusief) gebruiken met uitleg en begeleiding ter plekke.

VOOR WIE IS DEZE REIS?

Beginners of fotografen met enige ervaring. Je leert beter met de mogelijkheden van je camera om te gaan en sneller een goede compositie te bepalen. En, niet onbelangrijk, hoe je het beste uit een locatie haalt en je shoot optimaal plant.

Je beschikt over een spiegelreflex- of systeemcamera en hebt een statief. En natuurlijk een gezonde drang

naar avontuur en bent niet bang voor wat improvisatie onderweg. Er kunnen maximaal 7 personen mee op deze reis.

TENERIFE:

Hoewel Tenerife bekend staat als massa toerisme bestemming, heeft het eiland veel meer te bieden dan strand en goedkoop vertier. De ligging naast Afrika garandeert een heerlijk klimaat met temperaturen

die zelden onder de 20 C dalen. Tenerife is net als de meeste Canarische Eilanden ontstaan door een vulkaan uitbarsting. De Teide vulkaan is zelfs een van de hoogste vulkanen ter wereld en de hoogste berg van Spanje.

Het eiland is bergachtig met veel zon in het zuiden en een vochtiger noorden met een weelderige natuur. Kortom een ideale bestemming voor fotografen met een veelzijdigheid aan onderwerpen van epische landschappen tot en met urbex locaties.

FOTOLOCATIES O.A.:

- Het piratennest Masca: uniek dorpje met kleurrijke geschiedenis en prachtige ligging.
- Garachico en Icod de los Vinos: 2 Canarische stadjes met schilderachtige straatjes, huisjes en pleinen
- De Teide vulkaan. Deze ligt in een ongelooflijk lava landschap en is een van de beste plekken om de Melkweg te fotograferen.
- Leprosia Abades: urbex locatie voor echte doomsday foto's
- Playa de Benijo: een van de mooiste sunset locaties

DE REIS IS INCLUSIEF:

- 4 fotografie workshops: Introductie in de fototechniek, Compositie en perspectief, HDR fotografie en introductie in de astro fotografie.
- Persoonlijke begeleiding op locatie.
- 6 nachten 1-persoonskamer incl. ontbijt in Hotel Senderos de Abona, een echt Canarisch hotel
- 1x diner in Canarisch restaurant Melkweg/astro fotografie op de Teide vulkaan
- Vertrek van alle luchthavens in Nederland, zelf te boeken bij GoMundo.nl
- Vervoer ter plekke en transfers naar luchthaven
- SGR Garantie en reisorganisatie door GoMundo

Voor een uitgebreide beschrijving en reisvoorwaarden, zie de website of scan de QR-code.

De reis staat onder begeleiding van Erik Goosen. Erik reist sinds de jaren negentig van de vorige eeuw de wereld rond als stock- en reisfotograaf. Elders op de Triptalk website vind je een [blog](#) van Erik over de 10 beste fotoplekken op Tenerife.

Reisdata: 1 tot en met 7 oktober 2024

Prijs: €1399,- exclusief vliegpreis zelf te boeken van alle luchthavens in Nederland, België en de Duitse grensstreek. Verlengen mogelijk. Reis wordt onder SGR garantie uitgevoerd door GoMundo.nl in samenwerking met Triptalk.

gomundo.nl/tenerife-fotoreis
Whatsapp 020 7009406

© Ivo Arntz

DWAARS DOOR

PORTUGAL

Wat als je de zomerse vibe van LISABON wilt combineren met het lome leven in de ALGARVE? Dan verbind je die twee bestemmingen met een ROADTRIP door de rustieke ALENTEJO. TripTalk neemt je mee, dwars door PORTUGAL.

Tekst KEES BIKKER Beeld KEES BIKKER en UNSPLASH

Linkerpagina Straatje in de middeleeuwse wijk ALFAMA. *Rechterpagina van links naar rechts* Met de tram ontdek je LISSABON op een authentieke manier. / De beste pasteis de nata haal je in BELÉM.

Op de avond van aankomst, baadt Lissabon in een prachtig licht. De warme stralen van de zon accentueren de vele gekleurde gevels nog eens extra en zetten de stad in een gouden gloed. Onze taxi stopt voor onze guesthouse, midden in een van de doolhofstraatjes van de Alfama - de middeleeuwse wijk van Lissabon. Een rij auto's achter de onze zwelt aan en er wordt wat getoeterd. Onverstoorbaar helpt de chauffeur ons met de bagage, gadeslagen door winkeliers, voorbijgangers en gasten op het terras van het lokale café. Als we even later het raam van onze kamer opendoen, lijkt het alsof we midden op datzelfde terras zitten.

Lissabon en haar miradouros

De avond is begonnen en we zijn klaar voor Lissabon, met een opgewonden gevoel dat je overvalt de eerste uren nadat je op een nieuwe bestemming bent aangekomen. Met knorrende magen lopen we door de smalle straatjes, waar het naar versgebakken vis en specerijen ruikt. Vriendelijke uitbaters van restaurants wenken ons naar binnen. We hebben een luxeprobleem: we willen overal wel aanschuiven.

Lissabon is zo'n stad die op zeven heuvels is gebouwd. Niet dat we ze geteld hebben, maar bij een gemiddelde wande-

ling kom je best wat trappen tegen. Daar hebben de trammetjes in dit stadsdeel geen last van. Sinds 1901 piepen, kraken en rammelen de gele karretjes door de nauwe straatjes van de Alfama en de andere wijken van Lissabon. Bij toeristen is lijn 28 een regelrechte hit. Want ondanks de misschien harde houten banken en het geschommel, ervaar je de stad op een heel authentieke manier.

Nog even over die heuvels. Een leuk aspect daarvan is dat je de stad vanaf diverse uitkijkpunten mooi kan overzien. In het Portugees heet zo'n uitzichtpunt een *miradouro*, die we meermaals opzoeken. Ook om even aan de drukte van de stad te ontstijgen. Veruit mijn favoriet is de Miradouro da Graça. Je ziet de stad beneden je en in de verte een glimp van de machtige Taag. Ook zien we de Ponte 25 de Abril, de enorme brug die de stad met de zuidoever van de rivier verbindt. Maar de topattractie is het heerlijke terras onder de bomen met een vlotte bediening. Wat ons betreft dé chillplek van Lissabon rond borreluur!

Ons vergezicht tot aan de overkant van de Taag brengt ons op het idee om de volgende dag dat stuk van de stad op te zoeken. Maar niet voordat we in de avond nog even een laatste uitzichtpunt aandoen: Miradouro das Portas do Sol. Waar we andermaal zien hoe de laatste zonnestralen de witte huizen van de Alfama in 'lichterlaaie' zetten.

Linkerpagina van links naar rechts
Chouriço à bombeiro, oftewel geflambeerde chorizo, is een Portugese specialiteit. / De majestueuze PONTE 25 DE ABRIL overspant de TAAG en brengt je in ALMADA.
Rechterpagina Gevels opgetrokken uit azulejos zie je in elke straat in LISSABON.

De authentieke sfeer van Almada

Vanaf de veerbootterminal Cais do Sodré gaan ponten naar diverse plaatsen op de zuidoever. Wij stappen aan boord van een roestige veerboot die ons in tien minuten naar Almada brengt, een gemeente aan de zuidoever van de Taag. We kunnen bij aankomst kiezen uit een winkelstraat omhoog of een wandelpad langs de kades. We gaan voor het laatste, inclusief een koel briesje vanaf het water.

Een paar kilometer verderop ligt de Ponte 25 de Abril, een hangbrug die Almada en de wijk Belém met elkaar verbindt. In de buurt van deze brug staat het Christus Koning-standbeeld, dat op het beeld in Rio de Janeiro lijkt. Het werd door twee architecten ontworpen en was in eerste instantie bedoeld als een smeekbede om Portugal buiten de Tweede Wereldoorlog te houden. Omdat de oplevering pas in 1959 plaats-

vond, werd het standbeeld voornamelijk gebruikt om pelgrims op te vangen.

We lopen over de kade en komen langs roestige dokken waar gevist wordt. We zien verlaten pakhuizen vol met graffiti en streetart. Even verderop een paar visrestaurants, waar de heerlijkste gerechten over de terrassen worden geserveerd: borden vol gamba's, bacalhau en octopus. We kijken uit over de verkeersbrug die de Taag overspant. Aan de overkant de skyline van Lissabon. In het malse gras van de Jardim do Rio liggen mensen onder de schaduwrijke bomen te chillen. Wij volgen dit voorbeeld en bewonderen de enorme zeeschepen die naar de oceaan varen of juist daarvandaan komen.

Op onze laatste avond in Lissabon komen we terecht in restaurant Casa do Alentejo. Van buiten heb je niet in de gaten wat er achter de gevel schuilgaat: een 17e eeuwse paleisje. De binnenplaats is helemaal opgetrokken in Moorse stijl.

Het gebouw is ooit in het bezit geweest van een adellijke familie. In de jaren dertig van de vorige eeuw werd het een social club voor inwoners van de Alentejo. Tegenwoordig zit er een restaurant en dát is nu net weer een van die plekken waar je anders niet zo snel komt in Lissabon. Wij borrelen er met de overheerlijke *chouriço à bombeiro*: geflambeerde chorizo, die voor ons op tafel wordt gegrild.

Alentejo: kurkeiken, kloosters en kastelen

De volgende ochtend halen we onze huurwagen op en even later rijden we over de twaalf kilometer lange Vasco da Gamabrug, over een stuk van de Taag die hier aanzienlijk breder is en meer een binnenzee is. Zodra we van de brug af rijden, zijn we in de Alentejo, waar de naam van de streek ook van afkomstig is. *Além do Tejo* betekent aan de overkant van de Taag.

We rijden een paar uur door een

overwegend golvend landschap. Graanvelden en olijfbomen wisselen elkaar af. Al snel zien we steeds meer kurkeiken. Van de grillig gevormde bomen steken de groene kruinen prachtig af bij het okergele land.

Terwijl we landinwaarts zijn gereden, is de temperatuur flink doorgestegen. Tegen de tijd dat we in Alter do Chão arriveren, zo rond borreltijd, geeft de thermometer nog steeds 35 graden aan. Het heeft veel weg van een verlaten westerndorp, als we het plaatsje over de brede wegen binnenrijden. Er is geen hond op straat en het is windstil als we aankomen bij hotel Convento d'Alter. Een voormalig klooster, zoals de naam al doet vermoeden.

Vanaf het terras van het hotel kijken we uit over het dorp, haar burcht en de witgekalkte huizen met platte daken, bijna allemaal gedecoreerd met de okergele accenten die zo typisch zijn voor dit deel van Portugal. 's Avonds is alleen

restaurant Páteo Real geopend, maar dat is wel gelijk een schot in de roos. We eten er buiten op het sfeervolle terras.

Verborgen juweel in de Alentejo

Een ritje van ongeveer drie kwartier brengt ons naar het vestingstadje Marvão. Vooral de laatste kilometers naar het plaatsje zijn goud: je ziet het vanuit de verte al liggen, hoog boven op een granieten rots. Als we via de smalle poort het plaatsje binnenlopen, voelt dat als een reis terug in de tijd. De nauwe straatjes van het middeleeuwse plaatsje zijn uitgestorven. Hoewel er parkeerplaatsen zijn voor bezoekers, verbaast het ons dat auto's ook gewoon nog door de poort mogen. Regelmatig moeten we een stapje opzij doen. Beter voor een auto dan voor een toeristentreintje, denk ik hardop.

Een oude man vraagt of hij mag zien welke foto's ik zojuist heb gemaakt

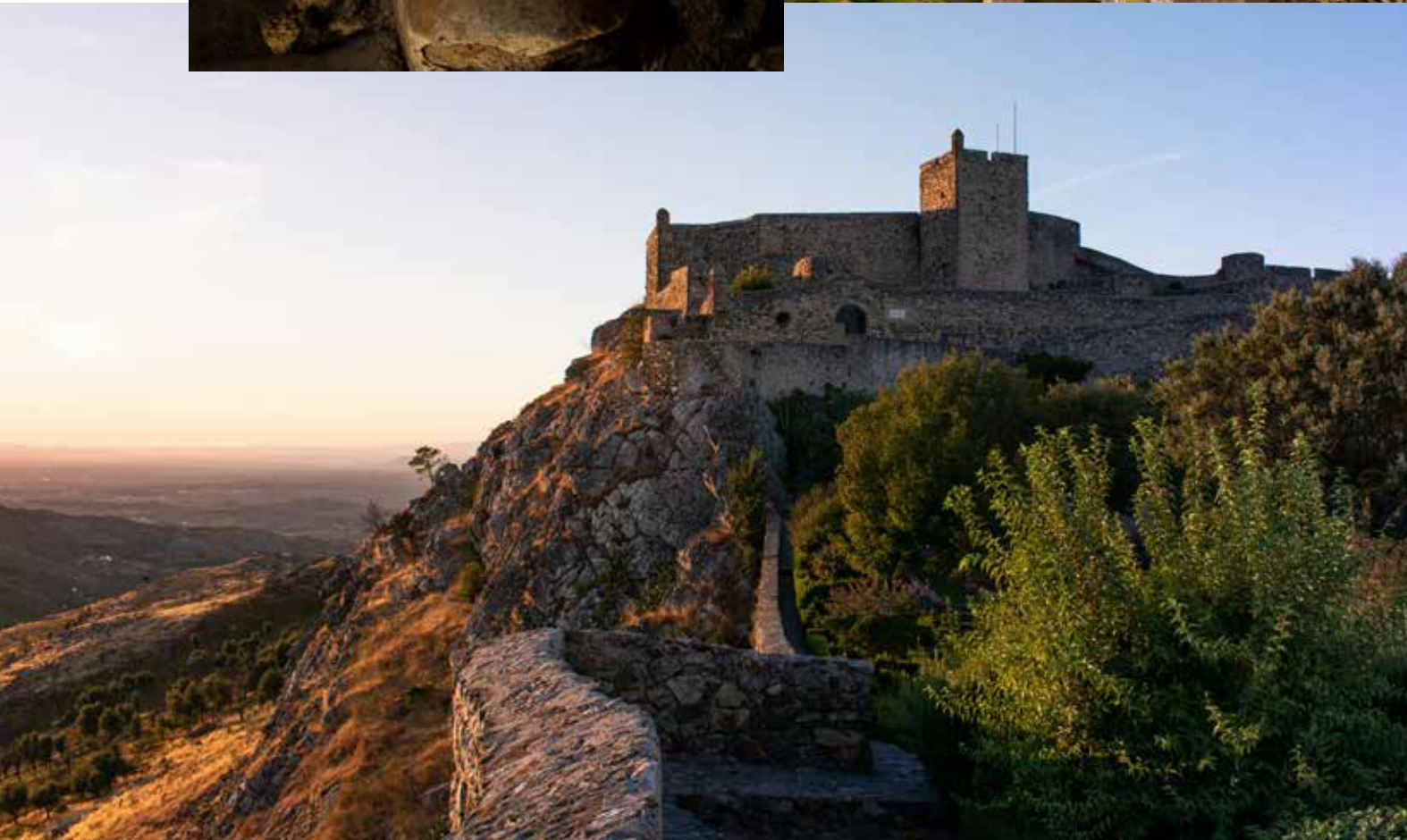
TYPISCH TEGELWERK

Het valt direct op als je voor het eerst in LISSABON aankomt: talrijke gevels zijn opgetrokken uit kleurrijke PORTUGESE TEGELS. Vaak vertellen ze verhalen over het Portugese leven. Er is zelfs een heel museum aan gewijd: het MUSEU NACIONAL DO AZULEJO, waar je de geschiedenis en symboliek van deze tegels ontdekt. Wil je zien hoe ambachtslieden ze met de hand maken? Bezoek dan de SANT'ANNA fabriek. En in het FRONTEIRA paleis zie je prachtige tafereelen uit oorlogen, mythologie en meer. Niet voor niets wordt dit paleis ook wel de SIXTIJNSE KAPEL van het tegelwerk genoemd. AZULEJOS zijn méér dan decoratie, ze zijn een unieke blik in de Portugese cultuur.

ROTA VICENTINA

Bij een LANGEAFSTANDSWANDELROUTE in Portugal ga je regelmatig van de gebaande paden af. De bekendste route is de ROTA VICENTINA. Deze bestaat uit twee takken die parallel aan elkaar lopen langs de zuidwestkust, van SINAL naar CABO DE SÃO VICENTE. Eén daarvan, de FISHERMAN'S TRAIL, loopt pal langs de steile kust van de WEST-ALGARVE en van ZUIDWEST-ALENTEJO. De route is opgedeeld in 13 deeltrajecten van gemiddeld 22 kilometer. Je volgt eeuwenoude paden die de lokale bevolking al gebruikte om afgelegen stranden te bereiken. Je kan het pad in elk seizoen lopen, uitwaaien is gegarandeerd.

Linkerpagina met de klok mee In de CAPELA DOS OSSOS kijk je de dood recht in de ogen. / RUINAS FINGIDAS in EVORA. / Op de grens met SPANJE vind je het kasteel van MARVAO. Rechterpagina De binnenplaats van het COLÉGIO DO ESPÍRITO SANTO is het centrale deel van de universiteit van ÉVORA.

van de straat waarin hij woont. Ik toon hem het scherm van mijn camera. “*Espléndida*”, roept hij uit als hij mijn foto’s van de witte huisjes met rode daken bewondert.

We klimmen verder omhoog, totdat we bij de ruïnes van het kasteel komen. Een vale gier scheert rakelings langs de steile rotswand onder ons. Vanaf een van de torens hebben we een 360 graden uitzicht over de streek rondom Marvão en het plaatsje zelf, tot ver in Spanje. De grens ligt bijna pal onder ons. We ontdekken dat Marvão een mooie uitvalsbasis is om dit deel van Portugal verder te ontdekken. De plaats ligt langs een aantal verschillende wandel- en mountainbikeroutes.

Évora en haar universiteit

We zetten onze tocht via de glooiende vlaktes van de Alentejo voort naar het zuiden en komen langs veel meer pittoreske stadjes. We moeten door en arriveren in het Unesco-stadje Évora. Je auto parkeren in het ommuurde centrum is een nogo en dus zoeken we een plek om de auto daarbuiten neer te zetten. Dat kan vlak bij de stadspoort, onder het imposante 15e eeuwse aquaduct.

In de stad hangt een ontspannen en losse sfeer en je ziet veel jonge mensen. Dan weet je dat de stad een universiteit moet hebben. De universiteit van Évora is de op een na oudste van het land. We wandelen het imposante hoofdgebouw, de Colégio do Espírito Santo binnen. De universiteit is in 1973 is heropend, na meer dan twee eeuwen gesloten te zijn geweest. We wandelen door de gangen en trekken deuren van klasloka-

len en collegezalen open. Elk lokaal is versierd met *azulejos*, de voor Portugal zo kenmerkende blauw-witte tegeltjes met daarop afbeeldingen die iets zeggen over het vak dat in dat lokaal wordt gegeven.

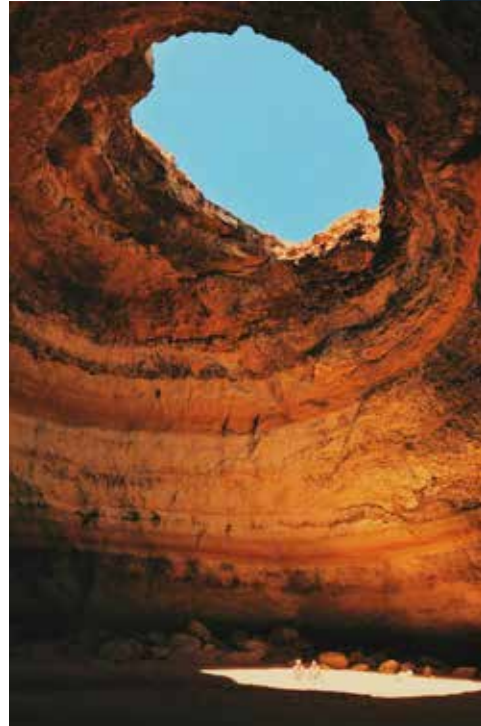
Het centrum van Évora is compact, al wandelend kom je langs de ene na de andere bezienswaardigheid. We beklimmen het dak van kathedraal Sé de Évora voor een paar mooie panorama’s over de kleine stad en haar omgeving. We pakken een terrasje in de schaduw op de Praça do Giraldo. En stappen binnen bij de Capela dos Ossos, een kapel waarin de botten en schedels van 5.000 monniken zijn verwerkt. Bij de ingang lezen we *Nos ossos que aqui estamos pelos vossos esperamos*. Dat betekent zo iets als: onze botten wachten hier op die van u. Én door...

Ook Évora heeft miradouros. We vinden een uitzichtpunt bij de resten van de Romeinse tempel en een parkje. Een prima plek om te chillen, terwijl de ondergaande zon zijn laatste oranje stralen over de daken laat schijnen.

Hoe zuidelijker je komt, hoe droger maar ook leger het landschap van de Alentejo wordt. Met her en der een eenzame steeneik. We rijden het Parque Natural do Vale do Guadiana in. Dit natuurpark ligt rondom de grensrivier de Guadiana. Als we die zouden volgen, dan komen we vanzelf in de Algarve terecht. Maar zover is het nog niet. Aan het eind van de middag stoppen we voor een overnachting in het kleine stadje Mértola.

Ook Mértola wordt weer gedomineerd door een kasteelruïne, een overblijfsel van de Moorse overheersing uit de 11e

Flamingo's badderen in het water.

eeuw. Net als het kleine kerkje, aan de voet van het kasteel. Het is duidelijk te zien dat het vroeger een moskee moet zijn geweest. In de diepte onder ons stroomt de Guadiana. Bij het hotel worden tochtjes over de rivier verkocht. Maar wij hebben plannen om te gaan borrelen met tapas bij het restaurant van Guesthouse Vila Velha. Vanaf het terras kunnen we ook van het uitzicht over de rivier genieten. Het is onze laatste avond in de Alentejo, voordat we de zuidkust bereiken.

De stille stranden van de Algarve

Als je Algarve zegt, komen er automatisch beelden naar boven van woeste kustlandschappen met hoge kliffen, gele zandstranden en eindeloze golfbanen in het achterland. Niet veel mensen weten dat de Algarve ook een heel ander type kustlandschap kent. Het gebied tussen Faro en de Spaanse grens kenmerkt zich door kilometerslange lagunes met

een rijk vogelleven, maar ook dezelfde goudgele zandstranden waar de Algarve beroemd om is.

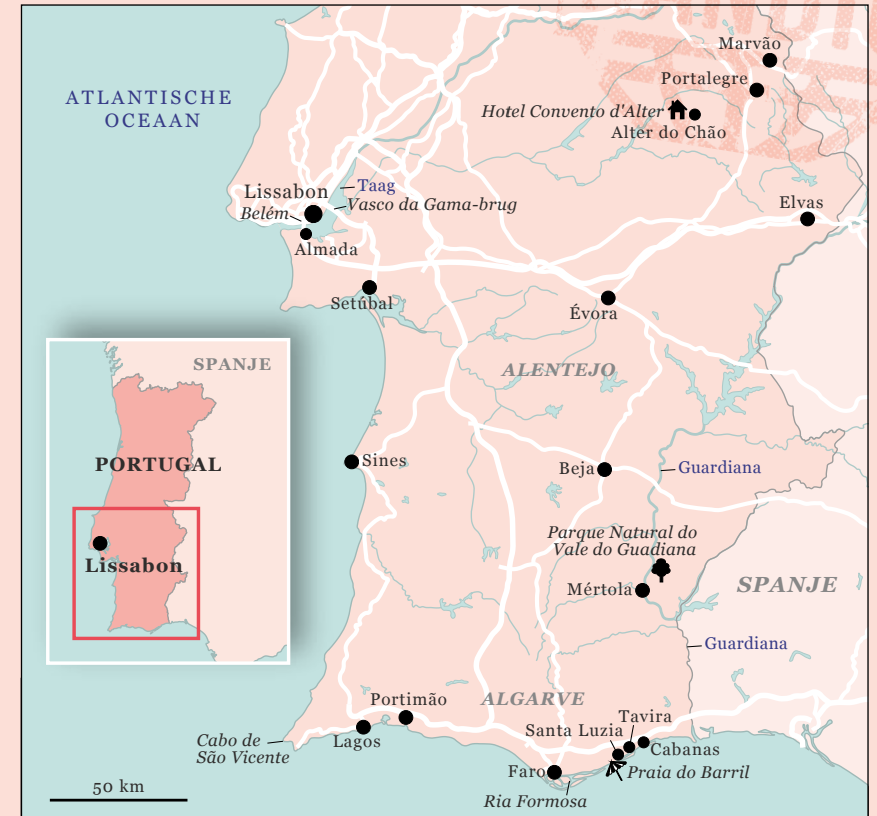
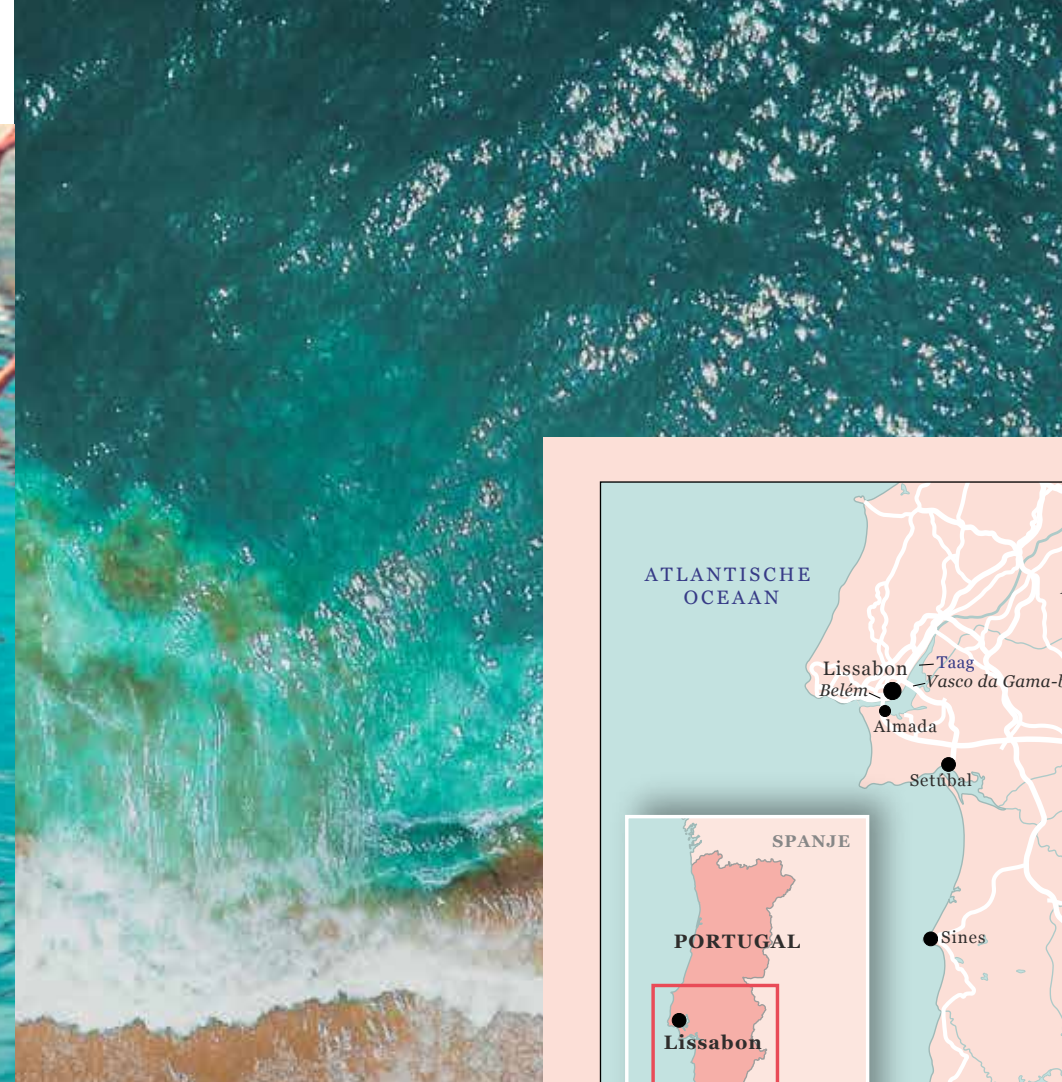
Die stranden zijn vaak alleen per boot bereikbaar, of na een korte wandeling. In Cabanas heb je geen straten vol toeristenwinkels en uitpuilende bars, maar een rijtje restaurants, afgewisseld door een bakkerijtje, buurtsuper en een vishandel op de boulevard. Vanaf diezelfde boulevard vertrekken bootjes die je voor een euro de lagune overzetten. Waar je aankomt op een soort van waddeneiland met lage duintjes. Via een zandpad loop je vervolgens naar een lang en breed strand. We komen voornamelijk Portugese vakantiegegers tegen. Het leven in Cabanas is eenvoudig en overzichtelijk. Zelfs in het hoogseizoen.

Het naburige Tavira heeft de allure van een middelgrote provinciestad, maar dezelfde rustige sfeer als Cabanas. Het stadje wordt omgeven door het natuurpark Ria Formosa, een gebied van (schier)eilanden. Daar vaar je tussen-

door als je vanuit het centrum van Tavira de boot pakt naar het Ilha de Tavira, aan het begin van een haast oneindig zandstrand. In de verte zien we lepeelaars en flamingo's.

Vanuit het naburige Santa Luzia rijdt een treintje over een dam in de lagune naar het Praia do Barril. Als je loopt, zie je meer, zoals de duizenden krabbetjes op stukken van de drooggevallen lagune. De wandeling eindigt waar ook het treintje stop: bij tientallen verroeste ankers direct achter het strand, de stille getuigen van de tonijnvisserij. Aan het eind van de 20e eeuw kwam hieraan een einde, toen de tonijnpopulatie flink afnam. Maar het oudste anker dateert zelfs uit de 16e eeuw.

In Tavira wordt dus geen verse tonijn meer aangevoerd, maar de zeelucht maakt hongerig. De gegrilde tonijn die we 's avonds op het terras van restaurant Tempero Caseiro voorgeschoteld krijgen smaakt naar meer. Naar meer Portugal ook.

PORTUGAL

CONTINENT	Europa
TAAL	Portugees
VALUTA	Euro
VISUM	Geldig paspoort of id-kaart. Visum niet vereist.
TEMPERATUUR	In januari is het gemiddeld 16 graden en in juli 27 graden.
BESTE REISPERIODE	Maart tot en met mei en september tot en met november.
STEKKER	Type C

FUN FACT: Proef de pasteis de nata: deze heerlijke custardgebakjes zijn een must try in Lissabon. De beste vind je bij Pastéis de Belém.

HOE KOM JE ER: Er gaan rechtstreekse vluchten naar Lissabon en Faro vanaf diverse luchthavens in Nederland. Slow travel? Naar Lissabon per trein duurt ongeveer 34 uur.

Haal álles uit je vakantie!

Helemaal in de wolken met een zorgeloze huurauto

Een huurauto maakt je roadtrip nóg leuker. Want die geeft je de vrijheid om nieuwe plekken te ontdekken waar je anders niet snel zou komen. En omdat Sunny Cars alles voor je regelt, kun jij fijn alles loslaten en maximaal van je vakantie genieten. Met een 100% zorgeloze huurauto. Hoe we dat aanvliegen? Nou, zo!

All-inclusive autohuur

Heerlijk niks moeten en je hoofd leeg maken: daar zijn vakanties voor uitgevonden. En daarom huur je bij ons zo zorgeloos als het maar kan. Alle verzekeringen zijn inbegrepen, ook schade aan glas, banden, bodem en dak is gedekt. Krijg je aan de balie extra verzekeringen aangeboden? Dan kun je daar met een gerust hart 'nee' tegen zeggen. Sterretje in je ruit, of een krasje? Geen zorgen, en we betalen je het eigen risico altijd terug. Annuleren? Dat kan gratis tot een uur voor huuraanvang.

Zo wordt je vakantie nóg leuker

Slimme extra's

Maak je huurauto helemaal op maat met de services en extra's die we aanbieden. Op vakantie wil je natuurlijk zo snel mogelijk je huurauto in. Slimme zet: boek de *fastlane* service en skip de rij. Reis je samen, voeg dan een extra bestuurder toe. Zo kun je afwisselen en allebei genieten. Wil je eerst een paar dagen relaxen aan het zwembad? Laat je huurauto dan afleveren bij je hotel of appartement.

Je persoonlijke reisassistent

Ook inbegrepen is Sunny2go, waarmee je onder andere de unieke conciërgeservice tot je beschikking hebt. Ben je opzoek naar dat authentieke restaurantje of wil je theaterkaartjes reserveren? Even bellen of chatten met de conciërge en die vindt het niet alleen, maar regelt het ook nog voor je. Zo ontdek je de leukste plekken van je bestemming. Sunny2go heeft ook een parkeerplaatsfunctie. Dan hoeft je nooit meer rondjes te rijden, want je navigeert direct naar de beste en beschikbare parkeerplaats in de buurt.

Kwaliteit op 8.000 locaties wereldwijd

Dat je bij ons kunt rekenen op de hoogste kwaliteit blijkt wel uit al onze blije klanten. Want die beoordelen ons als beste autoverhuurder op onder andere Trustpilot, eKomi en Google. We zijn al ruim 30 jaar dé autohuurspecialist en bieden op 8.000 locaties wereldwijd zorgeloze huurauto's aan. Daar zit jouw volgende bestemming vast bij. Dus stap in en ontdek waar de snelste of het binnendoorweggetje je brengt!

www.sunnycars.nl

sunnycars
RENT A SMILE

De prachtige natuur van SCANDINAVIË

Ontdek je met

23-daagse Autorondreis Bestemming Noordkaap

Vanaf **€2.435,-** per persoon

incl. overtochten met eigen auto, traject met Hurtigruten en verblijf in hotels op basis van logies en ontbijt.

Scan me

www.bbi-travel.nl/scandinavie | 050-3136000

Als je mij vraagt of ik van groepsreizen houd, dan reageer ik zo voorspelbaar als een zonsopgang in de Sahara. “Écht reizen, is individueel reizen. Buiten de gebaande paden”, meld ik op de automatische piloot. Om maar te showen dat ik op vakantie het liefst in m’n eentje zit te toepen met de barmannen van Acapulco.

Maar als ik door omstandigheden met een groep op reis ‘moet’, dan heb ik het meestal dik naar mijn zin. Een cultureel reisje naar een nieuw museum in Antwerpen, een VVV-fietstochtje door de Drentsche Aa, of met andere verlichte geesten op persreis naar Tanzania. Nieuwe vrienden! Ik houd dus wél van groepsreizen, maar wil me beter voordoen.

Boomers houden van groepsreizen. De gemiddelde zoomer (geboren tussen 1997 en 2012, ook wel generatie Z) kijkt naar een groepsreis als naar een Tinderdate van zeven nachten met tien vreemden. De doorsnee millennial (geboren tussen 1980 en 1996) ziet de groepsreis als een wandelend opvanghuis van wanhopige mannen die nog bij hun moeder wonen.

Dat beeld van de groepsreis verandert. In de Britse landen wordt de good old groepsreis gepresenteerd in een blits jasje: “Arrive solo, leave as friends.”

LEVE DE GROEPSREIS

Millennials lozen hun vooroordelen over de groepsreis. Wat de meeste boomers allang wisten, zien millennials nu als nouveauté. “Goh, je transport wordt geregeld.” Maar ook: “Zóóó, lekker makkelijk, de hotels zijn al gereserveerd.” En: “Joepie, als het vliegtuig uitvalt, dan zorgt de organisatie voor een nieuwe kist.”

Als je maar genoeg toverpoeder over de groepsreis uitstrooit, ga je er ‘s nachts nog van dromen. De Engelse touroperator Flash Pack schetst de nieuwe groepsreis als ‘groepsavonturen voor individuele reizigers tussen de 30 en 49 jaar’, die ‘much better adventures’ gaan meemaken. “Nieuwe mensen ontmoeten, binnen de structuur van een groepsformaat”, zegt de oprichter van Flash Pack in The Telegraph. “Wij zoeken lokale gidsen, restaurants en ‘hand picked’ hotels.” Dat belang wisten mijn ouders al eeuwen. Je leest zelden: wij werken het liefst met gidsen van buiten het land.

Samen iets doen, doen we dat niet ons hele leven al, denken millennials en zoomers. Ze werken samen in grote lofts, leven boven op elkaar in kleine flatjes, roosteren samen hun koffiebonen en gaan elke dinsdag naar tapdansen en yoga. Dan moet zo’n groepsreis ook wel lukken. Je lijkt wel zot als je nog alleen met je ingekakte soulmate of gendergenoot in het vliegtuig stapt. Millennials en zoomers omarmden allang de sociale activiteiten die onze ouders en ome Wim pas ontdekten toen ze met pensioen gingen. Woestijnsurfen in Marokko, bamboevlotbouwen in Thailand of grotduiken in Mexico. Het is vaak nog goedkoper ook.

Ik las zelfs de verklaring dat generatie Z en millennials de tijd en ruimte niet hebben om kinderen te krijgen. De groepsreis zou de vervanging zijn voor het gemiste gezin.

Dat lijkt me weer wat ver gezocht.

Harri Theirlynck

In de ban van
**NOOR
WEG
EN**

TripTalk neemt je met de auto mee op familiereis van NEDERLAND naar NOORWEGEN. Het land van de VIKINGEN en de TROLLEN. Met een fraaie afwisseling van CULTUUR en NATUUR.

Tekst JUDITH BAKKERS *Beeld* JUDITH BAKKERS, VISIT NORWAY, GIOVANNI TAGINI, PER KVALVIK, ENDRE KNUDSEN, PER NYBO, FRIDA NEVERDAL *en* ROGER BRENDHAGEN

Linkerpagina Haven van KRISTIANSAND.
/ Rechterpagina van links naar rechts Kerk
in ARENDAL. / Huisje in LARVIK.

TEL UIT JE WINST

Goed nieuws: sinds vorig jaar is de Noorse Kroon (NOK) een stuk gezakt ten opzichte van de EURO. Hierdoor is je geld MEER WAARD in Noorwegen.

De autorit vanaf Utrecht naar Noord-Denemarken, waar we de boot naar Noorwegen pakken, is niet comfortabel in een keer te doen. Na ongeveer vijf uur rijden, zoeken we een hotelletje in de Hamburgse Altstadt. We hebben net genoeg tijd om even te snuffelen aan deze hippe en bruisende stad.

Met een huurfiets doen we een rondje monumentale gebouwen en het havengebied. Het scheepvaartmuseum, het beroemde Rathaus en de twee grote winkelstraten hebben we zo gevonden. Net als een franzbrötchen (kaneelbroodje), een Hamburgs specialiteit. Fietsend langs de Elbe stuiten we op het supermoderne Elbphilharmoniegebouw. Mooi of lelijk? In ieder geval een hele mond vol.

Na onze fietstrip gaan we op zoek naar de beste uitspanning voor het bekendste Hamburgse gerecht: de curryworst. Dat blijkt vlak bij ons hotel te zijn, de Kleine Pause. Een veredelde snackbar, die grote porties serveert met lekkere patatjes en genoeg saus. Alles vers bereid en als extra plus het ijsgedeelte. De jongens (17 en 19) gaan in de avond de Reeperbahn, het uitgaansgebied van Hamburg, verkennen. Wij gaan op een gezellig terrasje zitten voor een afzakkertje.

De grote oversteek

Het wordt een hele klus om de jongens de volgende dag aan het ontbijt te krijgen; het is vannacht laat geworden. Gelukkig kunnen ze nog vijf uur in de auto slapen voordat we bij ons appartementje in het Deense Hirtshals zijn.

Klokslag 9 uur vertrekken we met een catamaran om 2,5 uur later, tegen lunchtijd, onze auto op de kade van Kristiansand in Noorwegen te rijden. Terwijl we op zoek gaan naar een Indiaas restaurant voor een andere curry dan gisteren, zien we overal typische Scandinavische huisjes. Restaurant Mother India zit ingeklemd tussen een café, een winkeltje met snuisterijen en een beeld van een vreemd uitziend wezen, wat zich het beste laat omschrijven als een kabouter. Onze eerste kennismaking met de Noorse mythe en sagen over trollen en kabouters.

Afgelegen rots in een meer

De E18 brengt ons naar het noorden, richting Oslo. Het is een mooie kustroute, bossen wisselen huisjes en zeezicht af. Onderweg hebben we een pitstop in Arendal.

“In de wijde omtrek niets dan water, bossen en stilte”

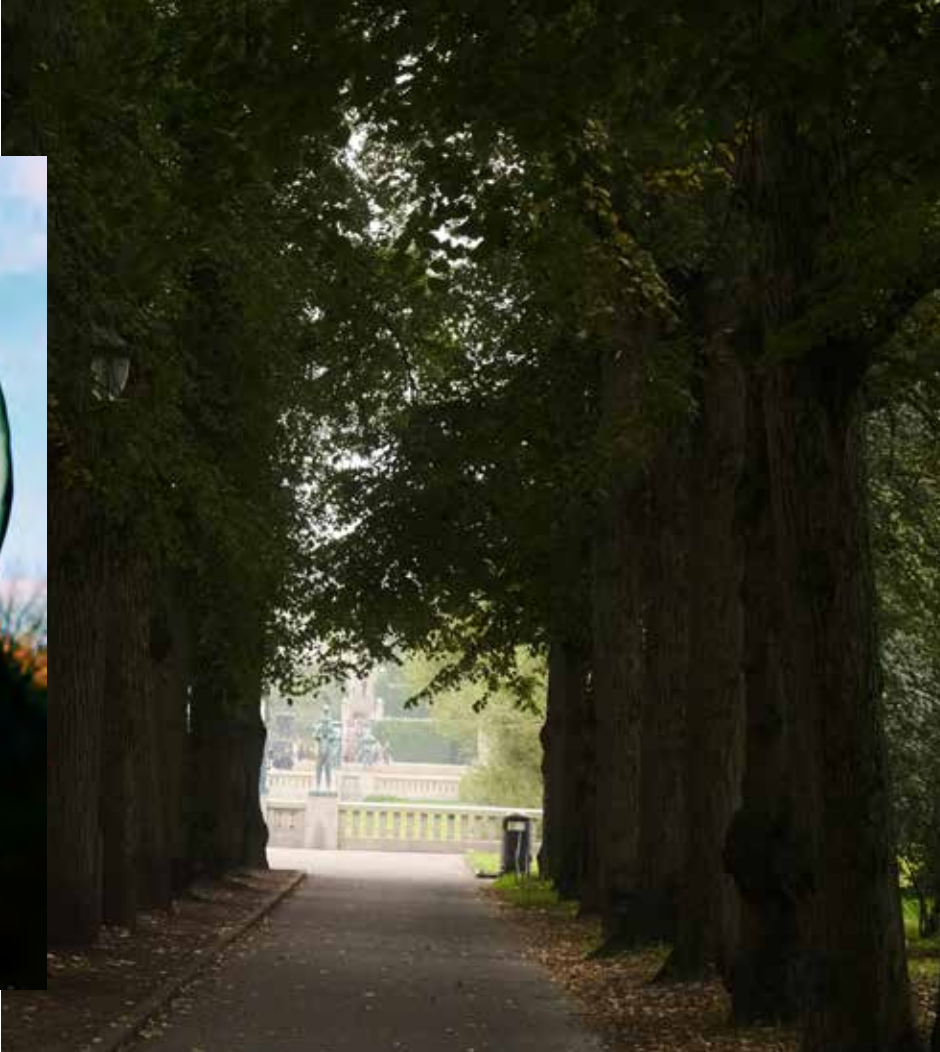
Een plaatsje dat de inspiratie was voor de Disneyfilm Frozen. Het oude gedeelte Tyholmen is idyllisch met vakwerkhuisen uit circa 1600, de wijk Posebyen staat vol met witte houten huisjes met rode daken. Bij de haven Pollen, waar veel gekleurde bootjes dobberen op het water, nemen we een koel drankje, een pølse - een soort hotdog - en een pannenkoek.

We klimmen omhoog naar Larvik. Eerst halen we er in de plaatselijke supermarkt proviand en volgen daarna nauwgezet de aanwijzingen van onze gastheer. We hebben via een huizenruil-site onze eigen vakantiewoning geruild voor een vakantiehuis dat midden in het water op een rots ligt. Als we aankomen op de aangewezen plek langs het meer, zien we een motorbootje aankomen. De vriendelijke eigenaar Olav helpt ons de bagage in de boot te laden. Voordat we het weten, zijn we aangemeerd bij de meest bijzondere logeerplek ooit.

In de wijde omtrek niets dan water, bossen en stilte. De dagen daarna genieten we optimaal van deze ongerepte plek. Alleen de sanitaire stop zorgt voor een uitdaging. Buiten is een stijlvol houten gebouwtje, waar een gat in een houten plank als toilet dient. Je moet aarde gebruiken, omdat er geen stromend water is. En het krioelt daar beneden van de pottenkijkers. Het is even wennen...

In de ochtend, wanneer de zon opkomt, ben ik op het terras te vinden. Het

Linkerpagina van links naar rechts Beeld gemaakt door GUSTAVE VIGELAND. / VIGELANDPARK. / Rechterpagina van links naar rechts EDVARD MUNCHMUSEUM. / Hoofdstraat van OSLO.

BE-LANGRIJK

Judith vertrok voor deze reportage in het HOOGSEIZOEN, vanwege de schoolvakantie. Zoals veel andere landen, is ook Noorwegen DUURDER in de ZOMER. Ook zijn sommige restaurants, attracties en zelfs hotels DICHT, omdat de Nooren vakantie hebben.

is adembenemend mooi. De jongens zijn de hele dag in en op het water. De mobiele telefoons zijn vergeten, betoverd door de natuur. Manlief krijgt oergevoelens en vist, zoals een echte rotsbewoner betaamt, ons kostje bij elkaar. In de avond bakken we de vissen op een buitenvuurtje. Beter wordt het niet.

De oostkust

We besluiten op enig moment deze magische plek even te verlaten voor wat cultuur. De eeuwenoude dorpjes Larvik en het naastgelegen kust- en kunstplaatsje Stavern zijn de moeite waard. Dit hadden we ons voorgesteld van Noorwegen. Vakwerkhuisjes, smalle straatjes, pittoreske winkeltjes met snuisterijen. En een prachtige oostkust, waar veel eilandjes in zee liggen. We scoren daar een verrassende lunch. Heerlijke hamburgers met vis en groenten. Van de serveerster krijgen we de tip om naar Vikingtown te gaan. We rijden eerst langs het geboortehuis van Thor Heyerdahl,

een bijzondere avonturier uit de vorige eeuw, die op zijn vlot de Kon-Tiki (Grote Oceaan) overstak.

Bij Vikingtown maken we kennis met de gewoonten van de Vikingen, het zeevarende deel van de Scandinavische Noormannen, rond het jaar 800. Onze eigen krijgers mogen boogschieten, wij helpen met broodbakken en de hele familie krijgt echte Vikingsoep te eten met rode biet en zoete aardappel. Daar zijn we niet zo'n fan van. Na een leerzame en gemoedelijke middag, rijden we terug naar onze retraite op het meer. Morgen komen er vrienden met hun twee jongens langs, er moet dus schoongemaakt en nog meer vis gevangen worden. Ook de jongemannen gooien een hengeltje uit, met wisselend succes.

Naakte beelden en een schreeuwende man

Aan ons verblijf op 'onze' rots komt een eind. Oslo, of Christiania, zoals het vroeger heette, staat op de planning. We

kronkelen langs de kust naar de hoofdstad van Noorwegen. Voordat we op ontdekkingsstocht gaan naar deze stad gelegen aan een zeearm, smikkelen we onze laatste broodjes met eigen gevangen vis op. We blijven maar twee dagen in het kleine hotelletje in het midden van het centrum en houden het bij de highlights van de omgeving. Eerst het Vigelandpark met meer dan 200 beelden van beeldhouwer Gustave Vigeland. De zon schijnt vol op de wonderlijke sculpturen gemaakt tussen 1907 en 1942. Levensgrote oude blote mannen en vrouwen, voorzien van vetrollen en rimpels, maar ook beelden van kinderen, tieners en volwassenen, staan her en der in het groen. De kringloop van het leven, in al zijn naaktheid, uitgebeeld. Indrukwekkend.

De tweede stop: het nieuwe Edvard Munchmuseum. In dezelfde tijd als de creatie van de beelden, maakte deze kunstenaar zijn schilderijen. Met de vele versies van De Schreeuw als hoogtepunt. Zelf vind ik zijn zelfportret als

jonge man het mooist: vol jongensachtige hoop. Toen de succesvolle kunstenaar in 1944 overleed, liet hij zijn hele oeuvre na aan de stad Oslo. Die collectie kreeg in 2021 een nieuwe behuizing: het grootste, supermoderne museum ter wereld gewijd aan één kunstenaar. Terug bij ons hotel, vlak bij het Koninklijk Paleis, zien we een oud familierestaurant: Lorry. Het stamt uit 1870 en heeft veel kunst aan de muur, naast een opgezette beer, een eland en een giraffe in een hoek. Lekker gek, met een donkerbruin houten interieur. Ik koos de geitensalade, de mannen gingen voor hamburgers. Geen haute cuisine, maar prima te doen.

Ware ontdekkingsreizigers

Een nieuwe dag met volop zon is aangebroken. We slenteren een rondje door het centrum. Onder andere via de Champs-Élysées van Oslo, de Karl Johans gate, beginnend bij het park van het Koninklijk Paleis. Een must-do. Er zijn veel historische panden langs deze

“De kringloop van het leven, in al zijn naaktheid, uitgebeeld”

“Hoezo Columbus ontdekker van Amerika? De Vikingen waren daar al 500 jaar eerder”

Linkerpagina van links naar rechts
Moderne UDVAL staafkerk. /
Gekleurde huizen in BERGEN. /
Straatkunst in BERGEN. / Rechter-
pagina Haven van BERGEN.

route. De jongens wilden niet shoppen, maar naar het Vikingschipmuseum. Na een snelle blik op het futuristische operagebouw en de haven, gaan we naar het eiland met het Vikingskipshuset. Buiten de drie zeer gave originele Vikingschepen, die als grafkisten goed bewaard bleven, konden we ons vergapen aan wapens, sledes en meubilair uit deze oude cultuur. Noorse Vikingen - er zijn ook Deense en Zweedse Vikingen - waren ware ontdekkingsreizigers. Met hun boten staken ze over om IJsland en Groenland te koloniseren. Rond het jaar 1.000 kwamen ze aan in wat nu Canada is. Hoezo Columbus ontdekker van Amerika? De Vikingen waren daar al 500 jaar eerder.

Route 40

Genoeg kunst en cultuur, het is weer tijd voor natuur. Via Drammen en Kongsberg draaien we de route 40 op. Weg van de kust en op naar de nationale parken met hun bijzondere, vaak onherbergzame ruige uitstraling. Onderweg staat Uvdal op het lijstje. Hier moet een eeuwenoude kerk staan, een van de 28 overgebleven staafkerken in Noorwegen. En ja hoor, daar zien we de staafkerk. Althans dat dachten we, want dichterbij blijkt het de nieuwe historiserende parochiekerk. Het originele exemplaar is een stuk simpeler. Maar wel erg mooi van binnen met een museumgedeelte.

Nog een klein stukje omhoog en we zijn in Geilo, waar we overnachten. Een toplocatie voor wintersporters, maar ook in de zomer de moeite waard. We gaan een stukje hiken in het Hallingskarvet National Park. Deinende grijze, lage bergen, soms met nog een toefje sneeuw en een met mos beklede omgeving, gelardeerd met groepen kleine en grotere rotsblokken. Het lijken wel slapende trollen. We doen zachtjes, want gezien hun slechte reputatie willen we ze niet wakker maken.

De volgende ochtend staan we vroeg op om de mooie route 40 helemaal naar Bergen te nemen. Een weg waar je links en rechts meren (fjorden) ziet met soms wat verscholen rode huisjes en overall

woeste natuur. Bij Eidfjord, gelegen aan een arm van de Hardangerfjord, houden we een lange pauze. Verrassend: er staan fruitbomen op de bergen. Een eeuwenoude traditie van monniken in de middel-eeuwen. Vanaf hier lopen we een korte trail op de Hardangervidda hoogvlakte, Europa's grootste bergplateau. We zien helaas geen kuddes wilde rendieren, maar wel het ruige toendra-achtige landschap. We reizen verder naar Bergen.

Bergen en Bryggen

Water lijkt wel het thema van deze trip. Ons tweede vakantiehuis ligt pal aan de monding van de zee, naast Bergen. Mooier kun je het niet treffen, zeker niet als een rode zon in de verte wegzakt in

het water en het schijnsel tot aan onzekade komt. O, dit wordt weer genieten. De hengels worden al uit de auto gehaald. Vier dagen vis eten vanaf het buitenvuurtje.

Hoewel deze oude stad uit 1070 aandoet als een romantisch dorpje, is het de op een na grootste stad van Noorwegen. Dat komt omdat de lieflijke smalle straatjes met houten, vaak gekleurde huizen en het gebrek aan hoogbouw een dorps karakter suggereren. De oude Hanzekade Bryggen is door Unesco uitgeroepen tot Werelderfgoed. Het feeëriekke gehalte is overal groot. Kleine pleintjes met architectonisch verrassende oude gebouwtjes, een binnenstad die voor een groot gedeelte uit hout bestaat. Vaak rood geverfd met licht groene kozijnen. Bruisend, maar niet drukkend.

De volgende dag plenst het, wat heel normaal is voor Bergen. We besluiten een combinatie van een treinrit en een rondvaart op een cruise te doen tussen Flåm en Gudvangen. Zo kunnen we de natuur bewonderen, met een dak boven ons hoofd. Een ouderwetse boemeltrein gaat via een van de steilste treinbanen van Europa naar fjord Gudvangen. Een stop bij een waterval zorgt voor het misbaar van een plaatselijke heks, met puntmuts. Bizar. Het cruiseschip neemt ons twee uur mee over de fjorden, waar de zon schijnt en het uitzicht fenomenaal wordt: indrukwekkende bergen en glad water met bootjes of kajaks passeren de revue. Geïnspireerd boeken we de volgende dag een kajaktour. Het weer is ons dan goedgezind.

Natuurschoon in SETESDAL.

Edelstenen en Bambi

We gaan via het Setesdal naar Evje, in het zuiden. De rit bedraagt iets langer dan zeven uur, maar saai wordt het nooit. Het landschap verandert na elke bocht. We zien watervallen, fjorden, bergplateaus met nog wat ijs erop en gaan door vele tunnels met scherpe bochten. Tegen de avond arriveren we in onze Airbnb in Evje: een grijs houten huisje met een groot balkon op een open plek in een bosrijke omgeving. Het centrum en een meer zijn dichtbij.

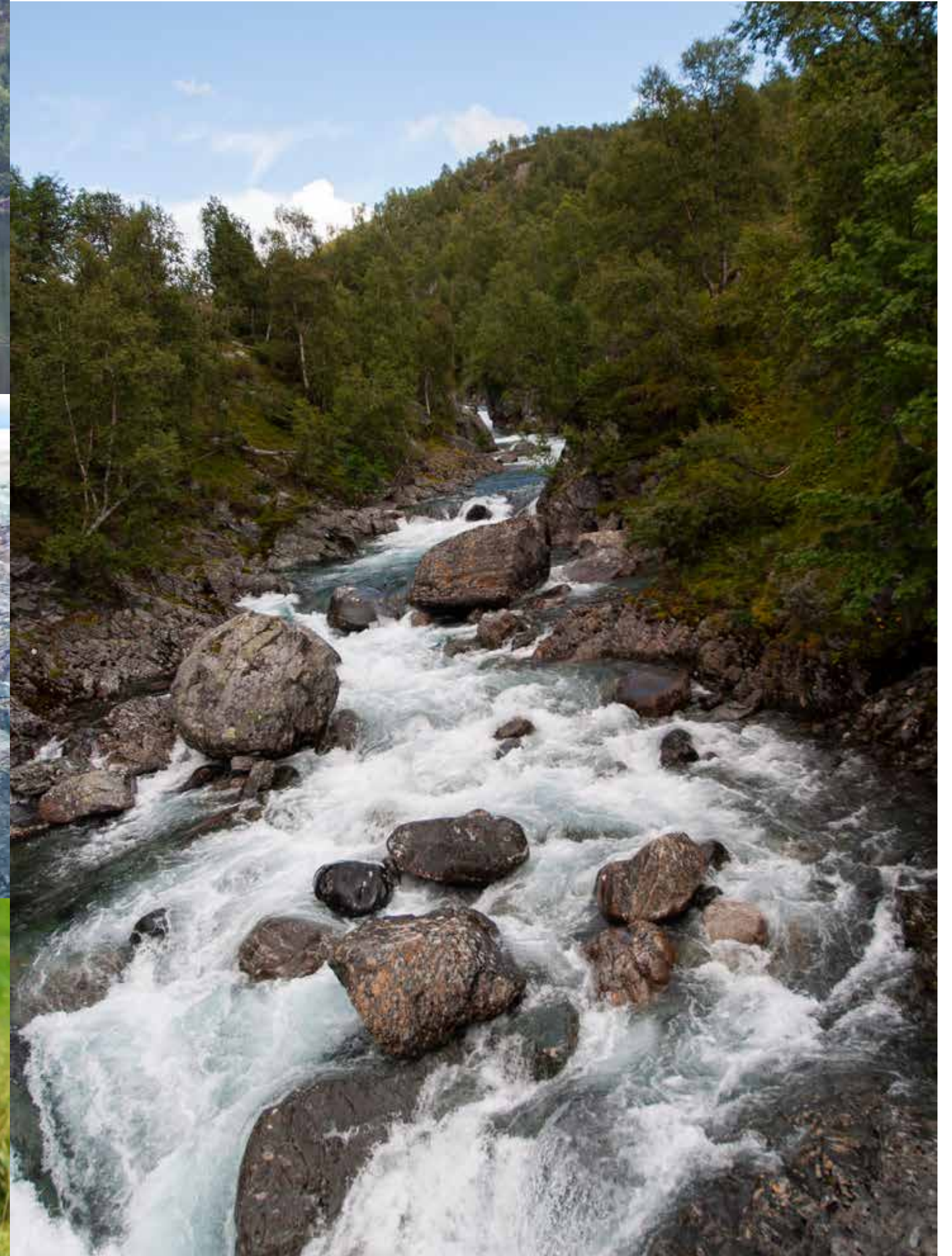
De eerste dag gaan we op zoek naar mineralen en edelstenen, waar dit gebied om bekendstaat. Na een paar keer verkeerd rijden, komen we bij Evje Mineralsti aan. Je kunt er hakmateriaal en verplichte brillen huren. Tegen betaling mag je dan het terrein op waar diverse groeven zijn. Al hakkend en zoekend op de grond, proberen we edelstenen te onderscheiden. Ik ben blij dat de jongens het zware werk doen. In Landsverk 1 hebben we geluk. Hier vinden we fluoriet, amazoniet, een groot bergkristal en wat klein spul. We zijn blij met de schat en keren terug naar ons huisje voor de lunch. Onze vakantieburen raden ons aan om in de avond een elandsafari te boeken.

Tegen de schemer staan we op de afgesproken plek langs de weg. Twee Roemeense jongens komen in een stoere safari jeep met bijpassende kleding voorrijden. Ze hebben goede hoop dat we vandaag het pasgeboren elandkalfje kunnen spotten. We rijden de onherbergzame wouden van Noorwegen in en zien als eerste de boskoning met een prachtig gewei in het gras liggen. Iets verderop zijn vriendinnetje. Maar een elandkalf hebben we nog niet gespot. Uiteindelijk, na heel veel bochten en kleine weggetjes, zien we moeder en haar Bambi. Op grote afstand, want we willen ze niet laten schrikken. Wat een fantastische rit!

De dag daarop gaan onze jongens met een gids klimmen en raften. Ze zijn de hele dag zoet en de volgende dag nog moe als we via Kristiansand weer naar de overkant varen. Vaarwel magisch land.

“Twee Roemeense jongens komen in een stoere safari-jeep met bijpassende kleding voorrijden”

Watersportavonturen op Bonaire: Een Paradijs voor Avonturiers

Bonaire, een klein eiland gelegen in de zuidelijke Caribische Zee, staat wereldwijd bekend om zijn adembenemende stranden, kristalheldere wateren en ongerepte natuurlijke schoonheid. Maar voor degenen die op zoek zijn naar een beetje meer actie en avontuur, biedt Bonaire een scala aan opwindende watersportactiviteiten die de harten van avonturiers sneller doen kloppen. Van windsurfen tot kitesurfen, van foilen tot kajakken in de mangrovebossen, dit eiland heeft voor elk wat wils. Laten we eens dieper ingaan op de spannende wereld van watersport op Bonaire.

WINDSURFEN EN KITESURFEN: DE WIND IN JE ZEILEN

Met zijn constante passaatwinden en kalme wateren is Bonaire een paradijs voor windsurfers en kitesurfers van over de hele wereld. Sorobon

/ Lac Baai, aan de zuidelijke kust van het eiland, staat bekend als een van de beste windsurfspots ter wereld. Met ondiep water en een constante wind is het een paradijs voor zowel beginners als ervaren surfers. Hier

kun je de kunst van het surfen op de wind perfectioneren terwijl je geniet van het adembenemende uitzicht op de azuurblauwe zee. Bonaire kent vele lokale windsurfers die wereldwijde erkenning hebben verworven

vanwege hun expertise op het water. Velen van hen zijn ooit begonnen op Sorobon en hebben nu zelfs hun eigen windsurfschool, bekend als The Frans Paradise.

Voor degenen die de adrenalinekick van kitesurfen zoeken, is Atlantis Beach aan de zuidwestkust van Bonaire de perfecte plek. Met zijn uitgestrekte zandstranden en de constante wind die langs de kust waait, is dit een favoriete plek voor kitesurfers van over de hele wereld. Het gevoel van vrijheid dat je ervaart terwijl je over de golven glijdt, is werkelijk ongeëvenaard. Bovendien zijn dolfijnen hier vaak te zien, wat een extra magische 'touch' toevoegt aan de ervaring van kitesurfers die langs de kust varen.

FOILEN: ZWEVEN OVER HET WATER

Een relatief nieuwe en opwindende toevoeging aan de wereld van watersport is foilen. Foilen, ook wel bekend als hydrofoiling, stelt

watersporters in staat om boven het wateroppervlak te zweven op een soort 'vleugel' die onder hun plank is bevestigd. Met de juiste techniek en balans kunnen foilers ongelooflijke snelheden bereiken terwijl ze bijna geruisloos over het water glijden.

ONTDEK DE KLEURRIJKE SCHOONHEID VAN BONAIRE'S KORAAIRIFFEN

Voor velen is snorkelen een van de meest toegankelijke manieren om de onderwaterwereld te verkennen. Bonaire staat bekend om zijn kristalheldere wateren en uitgestrekte koraalriffen, die een thuis bieden aan een ongelooflijke verscheidenheid aan zeeleven. Van kleurrijke tropische vissen tot zeeschildpadden, snorkelaars kunnen zich vergapen aan de natuurlijke pracht die onder de zeespiegel te vinden is. Langs de kust van Bonaire zijn tal van snorkellocaties te vinden die geschikt zijn voor zowel beginners als ervaren snorkelaars. Plaatsen

zoals Klein Bonaire, 1000 Steps en Andrea 1 of Andrea 2 bieden uitstekende mogelijkheden om te snorkelen, met helder water en een overvloed aan zeeleven binnen handbereik. Met slechts een duikbril, snorkel en zwemvinnen kunnen bezoekers genieten van urenlang plezier terwijl ze de geheimen van de onderwaterwereld van Bonaire verkennen.

DUIKEN: VERKEN ONDERWATER-PARADIJZEN VAN WERELDKLASSE

Voor diegenen die nog dieper willen duiken in de wonderen van de Caribische Zee, biedt Bonaire een aantal van 's werelds beste duiklocaties. Met meer dan 80 officieel gemarkeerde duikplekken verspreid over het eiland, is er voor duikers van alle niveaus iets te ontdekken, van prachtige koraaltuinen tot indrukwekkende scheepswrakken.

Met behulp van de beroemde gele duiksteenmarkeringen kunnen duikers gemakkelijk navigeren naar hun

gekozen duiklocaties en op hun eigen tempo verkennen. Duikplekken zoals Salt Pier, Hilma Hooker en Alice in Wonderland bieden duikers de kans om oog in oog te komen staan met een verbazingwekkende verscheidenheid aan zeeleven, waaronder kleurrijke koraalsoorten, speelse zeepaardjes en majestueuze eagle rays. Met een zichtbaarheid tot wel 30 meter en een aangename watertemperatuur het hele jaar door, is duiken op Bonaire een onvergetelijke ervaring die je keer op keer wilt herhalen.

KAJAKKEN IN DE MANGROVEBOSSEN: EEN ONTDEKINGSTOCHT

Naast de adrenaline-pompende activiteiten op het open water, biedt Bonaire ook de mogelijkheid voor rustigere, maar niet minder avontuurlijke waterervaringen. Een van de meest populaire hiervan is kajakken in de mangrovebossen die in Lac Baai te vinden is.

De mangrovebossen van Bonaire zijn niet alleen prachtig om te zien, maar ze spelen ook een vitale rol in het ecosysteem van het eiland. Deze beschermde gebieden dienen als broedplaatsen voor verschillende soorten vissen en bieden een veilige haven voor tal van andere zeedieren. Terwijl je door de kronkelende waterwegen van de mangroven peddelt, kun je getuige zijn van het rijke maritieme leven dat deze habitat zijn thuis noemt.

FREEDIVING: DE ULTIEME UITDAGING VAN DE OCEAAN

Freediven, ook wel bekend als vrijduiken, is een sport waarbij deelnemers onder water gaan zonder de hulp van ademhalingsapparatuur. Het is een intense en bevrijdende ervaring, waarbij freedivers zich volledig onderdompelen in de oceaan en vertrouwen op hun eigen ademhaling en lichaamskracht.

Bonaire biedt een scala aan mogelijkheden voor freedivers van alle niveaus. Freedivers kunnen genieten van de rust en stilte onder water, terwijl ze worden omringd door kleurrijke vissen, majestueuze koralen en het gevoel van gewichtloosheid.

EEN WERELDRECORD OP BONAIRE: HET VERLEGGEN VAN GRENZEN

Bonaire heeft zelfs een plaats in de geschiedenis van freediven veroverd door het hosten van een wereldrecordbrekende prestatie. Freediver Alexey Molchanov gaf een adembenemende prestatie tijdens de editie van BonAbyss in 2023, een opwindend freediving-evenement dat in 2023 plaatsvond op Bonaire. Hij dook naar

dieptes van 153 en 156 meter in één enkele ademteug, waarmee hij niet één maar twee Wereldrecords Variable Weight vestigde.

VISSEN OP EEN BOOT: EEN VISSERIJAVONTUUR

Voor degenen die liever op zoek gaan naar een meer traditionele vorm van avontuur, biedt Bonaire uitstekende mogelijkheden voor diepzeevissen. Met ervaren lokale gidsen die de beste visstekken kennen, kunnen bezoekers aan boord van een boot stappen en zich laten meevoeren naar de wateren rondom het eiland, waar ze kunnen jagen op een verscheidenheid aan vissoorten, waaronder mahi-mahi, tonijn, wahoo en nog veel meer.

Of je nu een doorgewinterde visser bent of gewoon op zoek bent naar een leuke en ontspannende activiteit op het water, vissen op Bonaire biedt een onvergetelijke ervaring die je niet snel zult vergeten.

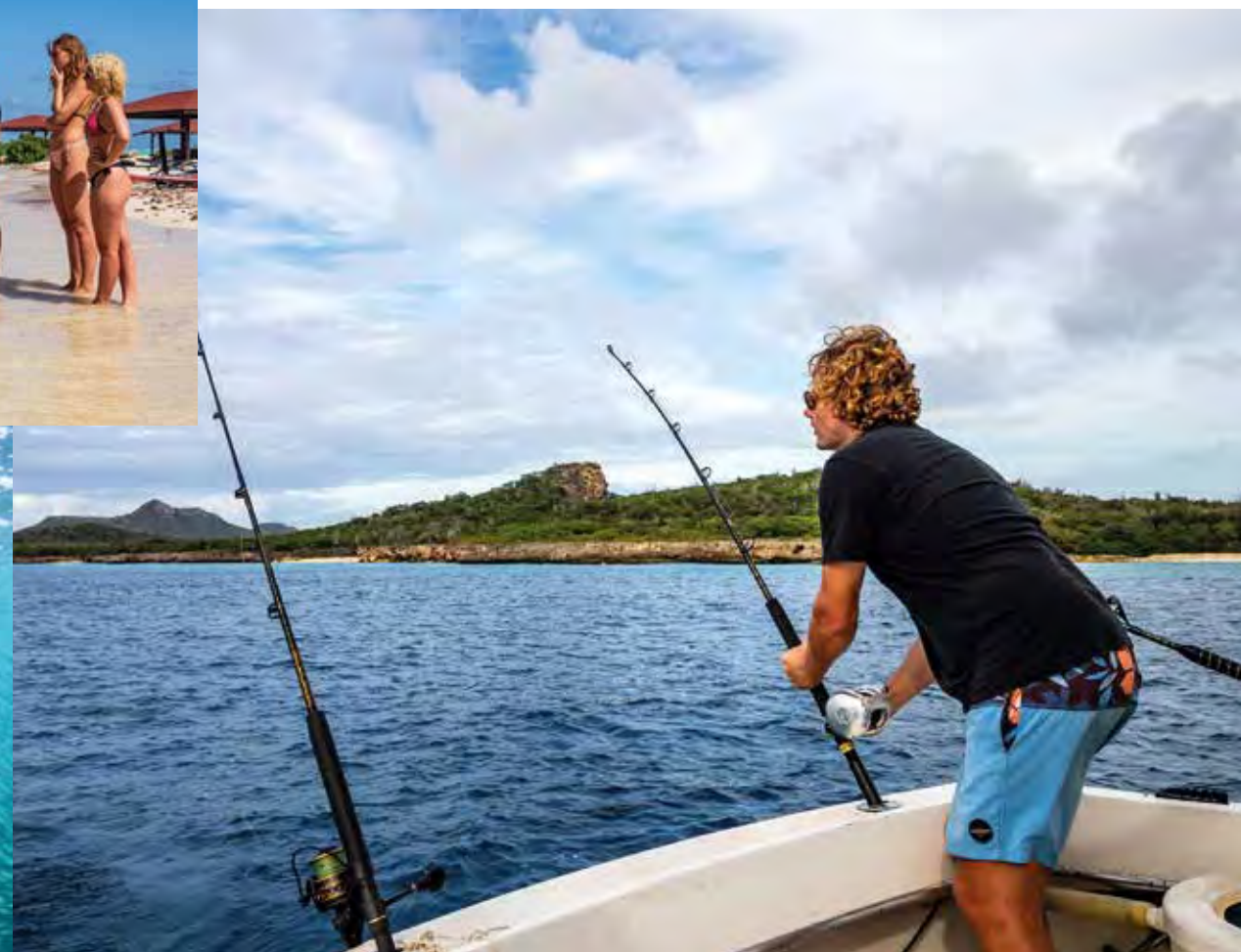
WAKEBOARDEN, WATERSKIËN EN TUBE RIDING: PLEZIER VOOR HET HELE GEZIN

Voor gezinnen en vriendengroepen die samen willen genieten van watersportplezier, biedt Bonaire een scala aan activiteiten die geschikt zijn voor alle leeftijden en vaardighedsniveaus. Van wakeboarden tot waterskiën tot tube riding, er is voor elk wat wils.

Wakeboarders kunnen genieten van het gevoel van vrijheid terwijl ze over de golven glijden en indrukwekkende tricks uitvoeren achter een boot. Waterskiërs kunnen zich laten voorttrekken door de wind

terwijl ze over het water scheren, terwijl degenen die op zoek zijn naar een meer ontspannen ervaring kunnen kiezen voor tube riding, waarbij ze op een opblaasbare band achter een boot worden voortgetrokken.

Met zijn overvloed aan activiteiten en adembenemende natuurlijke schoonheid is Bonaire echt een paradijs voor watersportliefhebbers van alle leeftijden en interesses. Of je nu de adrenaline wilt voelen tijdens het windsurfen of kitesurfen, de rust wilt ervaren van kajakken in de mangrovebossen, of gewoon plezier wilt hebben op het water met vrienden en familie, Bonaire heeft alles wat je zoekt. Dus waar wacht je nog op? Plan je volgende watersportavontuur op dit prachtige eiland en maak herinneringen die een leven lang meegaan.

ALASKA

STAAT van UITERSTEN

Besneeuwde bergtoppen, ondoordringbare wouden en een rijk wildlife maken ALASKA tot een grootse wildernisbestemming. TripTalker WILFRIED DEELEN en zijn gezin reisden met de camper van VALDEZ naar HAINES. Hij genoot kanoënd van de imposante gletsjers in VALDEZ, van de prachtige bergrit door het nationaal park KLUANE en een spannende trekking door de regenwouden rondom HAINES.

Tekst WILFRIED DEELEN Beeld WILFRIED DEELEN,
LO CAMPS, NATURE TREK CANADA en UNSPLASH

“Zelden heb ik zo'n natuur-explosie meegemaakt”

NICE TO KNOW

De CAMPINGS in de nationale en provinciale parken van ALASKA en CANADA zijn uitermate geschikt voor een verblijf met de CAMPER. Elke kampeerplek heeft een PICKNICKTAFEL en VUURPLAATS. Stookhout koop je bij de ranger en de grote kampeerplekken garanderen privacy. 'S AVONDS is het er heerlijk STIL en DONKER.

Linkerpagina van links naar rechts
Kajakken in COLUMBIA BAY (VALDEZ). / Hike naar SEDUCTION POINT. Rechterpagina Een grondeekhoorn op zoek naar voedsel.

Valdez is met haar ligging aan zeegebied Prince William Sound, de bergen en gletsjers een prachtbestemming voor outdooractiviteiten. Tijdens een vroege zeekajaktocht hopen we de snelst bewegende gletsjer van Alaska te zien: de Columbiagletsjer. Het is koud. De mist hangt laag en we hebben nog geen idee waar deze gletsjer ligt. Van het eilandje in de Columbia Bay, waar we met een stuk of acht kajakers zijn gedropt vanaf een klein schip, zijn de contouren niet te zien.

Na een korte kajakinstructie peddelen we binnen een half uur langs de eerste afkalvende ijsbergjes. De stilte, de laaghangende mist en het alleen zijn in een ruig fjordenlandschap waar de natuurkrachten van afspatten, maken dat ik me nietig voel in mijn oranje kajak. De mist gaat even later over in een voortdurende miezerregen. Met ontzag peddelen we rondom de ijsschotsen die op ons 'afkomen'.

Het worden er steeds meer en ze worden groter. We komen dicht bij de Columbiagletsjer, die we helaas niet kunnen zien vanwege het slechte weer. Dat geldt niet voor de zehonden en enkele speelse zeeotters. Hoewel ze er schattig uitzien en soepel tussen en onder de kajaks doorzwemmen, ben ik niet blij als er eentje op mijn achterdek probeert te klimmen. Ze hebben toch scherpe tandjes. De arm van onze gids gaat omhoog en maakt een stopgebaar. Ijsschotsen kunnen plots afbreken of kantelen en met dit slechte zicht is het dan ook gevaarlijk om door te peddelen.

Rustig peddelen we naar de rotskust, waar we als zalmen tegen de stroom in een paar riviertjes op varen. En dat doen we niet alleen. Hier en daar zien we onder onze kajaks een zalm zwemmen, totdat er opeens tientallen omhoog springen. Zelden heb ik zo'n natuurexplosie meegemaakt.

Om in Valdez *wildlife* te zien, hoef je geen avonturier te zijn. De wildernis ligt hier om de hoek. Sterker nog, beren lopen door de buitenwijken. En als je naar de Fish Hatchery rijdt, spot je tijdens de zalm trek duizenden zalmen. Zeeleeuwen hebben dat ook ontdekt en zien deze plek als hun favoriete fastfoodrestaurant. Relaxed is de boottocht met de Lu-Lu Belle. Met een kopje koffie op het dek zien we tegen een achtergrond van besneeuwde bergtoppen en fjorden jagende orka's, zeeleeuwen, walvissen en papegaaiduikers.

Zwarte beer

Valdez laten we met een melancholisch gevoel achter ons. De komende tien dagen verruilen we het heerlijke leven aan zee voor een onderdompeling in het verlaten binnenland van Alaska en de Yukon. In een huurcamper rijden we over de beroemde Richardson Highway naar Tok. "Daar, daar zit ie", fluistert een van mijn kinderen, druk gebarend en met opgewonden toon. Rechts van ons zit een zwarte beer. Ik zie hem niet, maar in het open grasland rondom de Lowe River laten een eland en haar

kalf zich goed bekijken.

"Hier even stoppen?" Het is de meest gestelde vraag in onze camper. Alaska geeft ons veel redenen om van ons reisschema af te wijken. "Even stoppen bij de Worthington-gletsjer? Veel makkelijker dan hier kom je er niet", weet een van de kinderen. We stoppen en wandelen naar het uitzichtpunt. Vanaf daar klimmen we via een steil pad met veel los puin langs de gletsjer omhoog en hebben uitzicht op de gletsjer en het imposante berglandschap van Alaska.

Het voordeel van reizen met een camper is dat je flexibel bent. We besluiten dan ook een paar dagen in nationaal park Wrangell-St. Elias te blijven, wetende dat we slechts een fractie van deze ruige wildernis kunnen zien. Het park is zes keer groter dan Yellowstone en slechts op een paar plekken makkelijk toegankelijk. Op het kampeerterrein Porcupine Creek maken we vuur, drinken een biertje en genieten van de stilte en de prachtige sterrenhemel. Overdag maken we vanaf Nabesna Road dagwandelingen met zicht op de imposante Mount Wrangell. Een actieve vulkaan van ruim 4.300 meter hoogte.

Hoe hoog de pieken, diep de valleien en groot de ijsmassa's in ook zijn, het heeft goudzoekers er niet van weerhouden om onder zware omstandigheden op zoek te gaan naar mineralen. Hun zoektocht heeft geleid tot koper- en zilvermijnen, waarvan de kopermijn in Kennecott *a must-see* is.

Ochtendduik

Onze vrienden van reisorganisatie Nature Trek Canada hadden ons op het hart gedrukt om ook Tetlin National Wildlife Refuge te bezoeken. Te veel mensen rijden voorbij aan dit beschermde landschap van wetlands, meren en gletsjerrivieren. Dé plek om watervogels, elanden en bevers te zien.

Het schemert als we Lakeview Campground oprijden. We parkeren onze camper

op een prachtplekje direct aan het meer en installeren ons voor de avond: we maken een vuurtje en zien bevers en herten.

"Het is koud! Kom ook in het frisse water", roept een van de kinderen uitnodigend, als hij een ochtendduik in het meer neemt. Ik roep hem toe dat ik koffie aan het zetten ben en niet weg kan. Een half uurtje later ontbijten we aan het meer. Weer een uurtje later draaien we de Alaska Highway op richting de Canadese grens.

It's a no go

Wil je met de camper van Valdez naar Haines rijden, dan moet je door Canada. Door de Yukon en British Columbia om precies te zijn. En dat is geen straf. Niet alleen het weidse, sterk door gletsjers gevormde landschap spreekt tot de verbeelding, dat doen ook plaatsnamen als Burwash Landing, Destruction Bay en Silver City. Dorpjes zo klein, dat het eigenlijk geen naam mag hebben. Het waren de jacht, visserij en handel die mensen naar deze plekken bracht. Zo was Burwash

“We
verbazen
ons over een
Alaskaan
met een
pistool
op de heup”

Linkerpagina van links naar rechts
Onderweg met de camper. / Eerbetoon
aan de FIRST NATIONS in VALDEZ.
/ Adembenemend uitzicht. / *Rechter-*
pagina Regenwoud rondom HAINES.

HAINES

Het stadje dat economisch groot is geworden met VISSERIJ en HOUTKAP, is nu een prachtige bestemming voor buitensporters en cruiseschepen. De BERGACHTIGE omgeving, de REGENWOUDEN en de prachtige blauwe BAAIEN nodigen uit tot KAJAKKEN, VISSEN, HIKEN, RAFTEN en MOUNTAINBIKEN. Van een kleine handelspost groeide Haines eind 19e eeuw door tot een zendingspost. Voor de presbyterianen was het een prima plek om de hier wonende TLINGIT (Chilkat en Chilkoot) te bekeren. Begin 20e eeuw werd hier tijdens de GOLD RUSH een militaire basis gebouwd: (het nog deels bestaande) FORT WILLIAM H. SEWARD. Wandel hier over de oude paradepiepen en bekijk de prachtige oude officiershuizen.

Landing een zomerkamp voor de Kluane First Nations (inheemse volkeren) en Silver City was begin vorige eeuw tijdens de goudkoorts een mijnbouwstadje.

De omgeving nodigt ons uit om de camper voor enkele dagen in nationaal park Kluane neer te zetten. We kamperen er op twee mooie campings aan Kluane Lake en Kathleen Lake en bezoeken het bezoekerscentrum Thechàl Dhàl om over de geschiedenis van de First Nations te leren.

“It’s a no go!” De eerder zo vriendelijke ranger in het bezoekerscentrum maakt ons op strenge toon duidelijk dat een hike langs de rivier Slims deze dagen niet mogelijk is. Er zijn de laatste tijd teveel beren. We lopen de Sheep Creek Trail, die mooie uitzichten biedt op de vallei van de brede Slims. De rivier wordt steeds kleiner, omdat de Kaskawulsh-gletsjer - die de Slims van water voorziet - zich de laatste eeuw zo’n 1,5 kilometer heeft teruggetrokken en zijn

rivierloop heeft verlegd. Hierdoor wordt het mooie Kluane Lake, waar de Slims in uitmondt, niet meer gevoed met water. Het waterniveau daalt er dan ook al enkele jaren, met alle gevolgen voor mens en dier van dien.

Pistool

In het dorp Haines Junction stoppen we voor boodschappen, om te tanken en vuil water te lozen. Omdat we weer eens wat anders dan pannenkoekjes, haver-mout of supermarktbrood voor ontbijt willen, gaan we op zoek naar de lokale bakkerij Village Bakery & Deli. We drinken hier een goede kop koffie, kopen er muffins en heerlijk brood. We slaan er bier in bij de plaatselijke drankwinkel en verbazen ons bij het tankstation over een Alaskaan met een pistool op de heup. Ook dit is Alaska.

Vanaf Haines Junction is het nog een kleine 250 kilometer naar ons einddoel Haines. Hoewel we de ene

Canadese provincie (Yukon) inruilen voor de andere (British Columbia), verandert het landschap nauwelijks. Het blijft adembenemend weids en onge-rept. Regelmatig klinkt in de camper de vraag om te stoppen, maar we willen voor het donker in Haines zijn. Na een korte check bij een kleine douanepost, rijden we Alaska weer in en plaatsen onze camper in de schemer op het park Chilkoot Lake State, net buiten Haines. Onze uitvalsbasis om de omgeving de komende dagen te verkennen.

Hiken naar Seduction Point

Voldoende water en eten? Check. Regenkleiding en zonnebrand mee? Check. Berenspray mee en getijdentabel gecontroleerd? Check.

We zijn klaar voor een trektochtje naar Seduction Point, zuidelijk van Haines. Het eerste deel van de overwegend vlakke route gaat door dicht woud. Op het ene traject lijk je tegen een groe-

ne muur van varens en sparren aan te lopen. Op weer een ander deel van de route plukken we heerlijke zalm-bessen. Het pad is goed te volgen en brengt ons op een verlaten strandje met prachtige baai. Aan de andere kant van de baai zien we iets dat lijkt op een oude jerry-can als baken aan een boom hangen. We lopen erheen en staan regelmatig stil om orka’s of walvissen te spotten.

Het opkomende tij dwingt ons steeds dichter tegen het woud aan te lopen, waar we over de rotsblokken en grote stenen moeten klauteren. Dit maakt de tocht zwaarder. “Ik doe dit nooit meer!”, klinkt het achter mij. Die kreten heb ik in vergelijkbare situaties eerder gehoord. Stil zijn en niet reageren, is de beste keuze om de sfeer goed te houden.

Stemmetje in mijn hoofd

In de middag zetten we op een prachtig strandje onze tentjes op. Bij het vuurtje en het eerste kopje koffie maakt stress

“Ik kijk om me heen of er geen beer rondstruint”

In Alaska heb je veel kans om wildlife te spotten.

en vermoeidheid plaats voor genieten. Dit is waarom kamperen in de natuur verslavend is: actief zijn, het gevoel van vrijheid en dat op een van de mooiste plekken op aarde.

We komen bij, sprokkelen hout, zoeken schelpen en volgen een jagende zeearend. Na een slokje whisky bij het vuur gaan we het bed in. Hoge bomen om ons eten in te hangen zijn er niet, dus sjouw ik ons eten en toiletartikelen naar een kiezelstrand. Ik leg het hoog genoeg neer, zodat onze havermout morgenochtend nog droog is en niet weggespoeld door het stijgende zeewater. Dit moet de beren op Seduction Point niet verleiden ons kampement te bezoeken.

's Nachts word ik wakker. Ik dacht wat te horen, maar dat blijkt een stemmetje in mijn hoofd. “Heb je het eten wel hoog genoeg neergelegd?” Tegen beter weten in, kruip ik uit mijn slaapzak en open de tent. Ik kijk om me heen of er geen beer rondstruint en loop onder een mooie sterrenhemel naar het

kiezelstrand. Het hoogste punt van de vloed is al geweest, ruim een meter van onze twee met eten gevulde kanozakken. “Toch goed gerekend”, complimenteer ik mezelf hardop.

Terugtocht

Het is een zonnige ochtend. De besneeuwde bergen contrasteren met de felblauwe zee. Een zeearend scheert boven de kustlijn en wij genieten van de omgeving en het moment. Met zijn vijven zitten we aan een vuurtje en drinken onze ochtendkoffie. De een lijkt in gedachten verzonken, de ander leest een boek en weer een ander snijdt een pollepel van cederhout.

Terloops merk ik op dat we plannen moeten gaan maken voor de terugtocht. Het is en blijft stil tot iemand vraagt: “Waarom eigenlijk?” Ik overzie het tafereel nog eens. De zeearend is hoog in een boom neergestreken en blijft ook stil. Geen idee eigenlijk waarom we zouden moeten vertrekken.

ALASKA

CONTINENT	Noord-Amerika
TAAL	Engels
VALUTA	Amerikaanse dollar
VISUM	Er is geen visumplicht als je korter dan negentig dagen in Alaska verblijft. Wel heb je een digitale reisvergunning nodig (ESTA). Deze kun je online aanvragen. Een Canadees toestemmingsformulier is niet nodig als je per auto vanuit Alaska naar of door Canada reist.
TEMPERATUUR	Varieert in de zomer van circa 7 graden in het noorden tot circa 25 graden in het zuiden en binnenland van Alaska. De avonden en nachten zijn een stuk koeler (ook in een camper).
BESTE REISPERIODE	Zomer
STEKKER	Type A (en soms B). De netspanning is 110 volt.

FUN FACT Volgens een theorie is de naam Alaska afgeleid van Alyeska wat 'groot land' betekent. Alaska is de grootste Amerikaanse staat met de laagste bevolkingsdichtheid.

HOE KOM JE ER Valdez is bereikbaar via een 45 minuten durende vlucht vanaf Anchorage (Alaska). Ook is het goed bereikbaar met de auto of camper vanuit Anchorage, Fairbanks en Tok. Een verblijf in Valdez kun je goed combineren met een camperreis door een van de Canadese provincies, de Yukon. Vanuit Dawson (Yukon) is het via de Top of the World Highway ruim 300 kilometer naar Tok en 400 kilometer naar Valdez. Vanuit Haines kun je met de ferry door naar Whitehorse (Yukon, Canada) of de ferry (Alaska Marine Highway) nemen naar Juneau (Alaska). Deze stad is niet met de auto bereikbaar. Vanuit Juneau vervolg je je reis dan ook met de ferry of het vliegtuig.

TUI BLUE.
Onze premium hotels
speciaal voor jou.

Puur, authentiek en gezond, dat is waar het om draait bij **TUI BLUE**. De omgeving ontdekken? Met de tips van onze lokale experts kom je op de mooiste onbekende plekjes. Maar het belangrijkste is de tijd samen met je vrienden, familie of partner.

Je verblijft in de moderne design hotels op rustige plekken in een natuurlijke omgeving. In de keuken heb je keuze uit veel vers bereide lokale gerechten en met **BLUEfit®** krijg je energie van sporten en de wellness. **Dat is TUI BLUE...**

25X KANAAAL EILANDEN

Ze liggen in het zicht van **NORMANDIË** en **BRETAGNE**, toch zijn de Kanaaleilanden echt **BRITS KROONBEZIT**. Ga je eilandhoppen – of île en île zoals de Fransen het noemen – dan ontdek je de mix van culturen; een aangename mengelmoes van Engelse hospitality en Franse *joie de vivre*.

Tekst SYBYLLE KROON
Beeld SYBYLLE KROON en UNSPLASH

EB EN VLOED Het grote verschil tussen eb en vloed – tussen de zeven en elf meter – geeft de zuid- en westkust van Jersey twee gezichten. Bij vloed is het vooral water wat je ziet, met hier en daar een paar rotsjes die boven het water uitsteken. Bij eb lijkt er een totaal andere wereld zich te openbaren. Een soort maanlandschap waar her en der bootjes gestrand zijn. Ook op de andere eilanden is het getijdenverschil groot, met eb liggen veel havens droog.

MOOISTE SUNSET Net als Jersey heeft Guernsey een imposante kustlijn, bestaande uit (krijt)rotsen, baaien en zandstranden. Op Guernsey wordt het strand van Cobo in de gelijknamige baai gezien als de plek waar je de mooiste zonsondergang van het eiland meemaakt.

MANSHOGE VARENS De noordkust van Jersey is ruig en groen. De Cliff Path Trail over de rotsen voert je dan ook door bossen en eindeloze velden vol manshoge varens. Neem af en toe de tijd om even om je heen te kijken, want zo hoog boven de zee is het uitzicht vaak fenomenaal. Doordat dit pad wat ruiger is, kom je niet veel mensen tegen. Trek wel stevige schoenen aan, want het pad is op sommige plekken niet zo goed begaanbaar.

ZANDSTRAND – Op twintig minuten varen vanaf Guernsey – is een mini-eilandje van 2,5 bij 1 kilometer. Auto's en fietsen zijn verboden, je kunt hier alleen wandelen. Het wandelpad langs de noordkust voert langs zandstranden zo wit en met zeewater zo helder, dat je je op een Caribisch eiland waant. Vergeet je zwemkleding dus niet. Belvoir Beach is een klein strand in een baai, Shell Beach is een langgerekt zandstrand.

Van boven naar beneden
JERSEY bij eb. / Opgang naar het Caribisch strand op HERM. / BATTERY MOLTKE op JERSEY.

ATLANTIKWALL Tijdens de Tweede Wereldoorlog bouwden de Duitse bezetters de Atlantikwall: een meer dan 5.000 kilometer lange verdedigingslinie. Een deel kwam op de Kanaaleilanden te staan. Ze bouwden forten langs de kust, zoals Battery Moltke op de noordwestpunt van Jersey. Het bouwwerk is van opvallende architectuur en is te bezoeken. De meeste forten werden gebouwd op Alderney, dat het dichtst bij Frankrijk ligt.

**5X
KUST**

**5X
EILAND**

JERSEY is het grootste Kanaaleiland. Hoewel: het is maar tien bij twaalf kilometer, vergelijkbaar met Texel in het klein of Terschelling in het groot. Het heeft een aangenaam klimaat, met dank aan de warme golfstroom. Voeg daaraan de glooiende heuvels, wijngaarden, bloemrijke weilanden, lavendelvelden, mooie baaien en woeste kliffen toe en je begrijpt waarom vooral natuurliefhebbers en wandelaars het eiland met een bezoek vereren.

GUERNSEY Ook op dit kleine, schilderachtige eiland komen *the best of both worlds* van Frankrijk en Engeland samen. Inwoners rijden er net als in Engeland links, maar de straatnamen zijn vaak Frans. Typisch Engelse landschappen worden afgewisseld met Franse wijngaarden. Het zijn de gemoedelijke sfeer en het ongerepte natuurschoon die Guernsey zo aantrekkelijk maken. Hier tref je geen massa's toeristen maar rustzoekers.

SARK Vanaf Guernsey kun je per boot de eilandjes Sark en Herm bereiken. Sark is een eiland voor rustzoekers, fietsers en wandelaars: auto's zijn namelijk verboden. Hoewel het eiland er vanaf de boot als een grote steenpuist uitziet, blijkt het verrassend groen en bloemrijk te zijn. Het eiland bestaat uit twee delen: Sark en Little Sark. Ze worden verbonden door een smalle, natuurlijke brug: La Coupée.

HERM is een wandeleiland pur sang, want hier zijn niet alleen auto's maar ook fietsen verboden. Je wandelt het mini-eiland in een paar uur rond en komt daarbij langs grotten en een paar tropische verrassingen. Met een beetje geluk spot je langs het kustpad papegaaiduikers. Natuurliefhebbers en rustzoekers kunnen hun hart op dit groene eiland ophalen.

DE VIER ONBEKENDE(RE) Alderney heeft een eigen spoorlijn die vooral door toeristen wordt gebruikt. Jethou is al sinds de vijftiende eeuw in bezit van het Britse koningshuis. Helaas verboden voor toeristen. Ook het mini-eilandje Brecqhou is privébezit, van de familie Barclay. Lihou is met een dam (alleen bij eb begaanbaar) met Guernsey verbonden. Er staat één huis op Lihou, dat verder uit natuurgebied bestaat.

Van boven naar beneden
Wandelpad op JERSEY. / LA COUPÉE op SARK. / Kust van SARK.

LITTLE CHAPEL Guernsey ligt bezaaid met kleine, slaperige dorpen. Wandelend van het ene naar het andere dorpje kom je voortdurend iets bijzonders tegen. Zoals in de vallei van Les Vauxbelets, bij het dorpje Saint Andrew. Daar staat Little Chapel, een mini-kerkje opgebouwd uit een bonte verzameling schelpen, stenen en scherven, als een soort mega mozaïek. De eerste versie van dit kleurrijke kapelletje werd meer dan honderd jaar geleden gebouwd door Brother Déodat. Monnikenwerk dus.

MINI-STONEHENGE Op Sark rijden geen auto's, hooguit een paar trekkers. De handigste manier om het eiland te verkennen, is per (huur)fiets. Dan kom je al snel langs La Seigneurie Gardens, een fraai aangelegde tuin rondom het gelijknamige landgoed. Even verderop, bovenop een klif langs de kust, vind je een mini-uitvoering van Stonehenge: Sark Henge. Een magische plek waar je je helemaal zen gaat voelen.

HUNEBEDDEN Huh? Hunebedden op de Kanaaleilanden? Op Guernsey, bij Le Creux à Faïes, is een overblijfsel uit de prehistorie te vinden: een neolithische graftombe. De tombe – nog steeds deels onder de grond – werd in 1840 ontdekt. Er werden onder meer vuistbijlen, pijlpunten en prehistorische kookgerei gevonden. Het verhaal gaat dat de ingang van de graftombe naar een mythologisch sprookjesland leidt.

HUIS VICTOR HUGO De hoofdstad van Guernsey, Saint Peter Port, ligt tegen een heuvel aan en kijkt uit over de haven en het Kanaal. Als je via de trappen naar boven wandelt, kom je langs het Hauteville House. Hier woonde de schrijver-dichter Victor Hugo tijdens zijn ballingschap uit Frankrijk van 1856 tot 1870. Het huis en de tuin zijn te bezoeken, je waant je dan even terug in de negentiende eeuw.

Van boven naar beneden LITTLE CHAPEL op GUERNSEY. / SARKHENGE op SARK. / Lavendel op JERSEY.

LAVENDEL Net als je je in Engeland waant, wandel je in het zuidwesten van Jersey een typisch Frans landschap binnen. Rondom de Lavender Farm vind je velden vol lavendel. Als je dan ook nog even de schommel pakt die tussen de lavendelvelden staat, wervelen de subtiele geuren letterlijk om je heen. Ook net Frankrijk: de wijngaarden waar je al wandelend over het eiland langskomt.

**5X
ZIEN**

LINKS RIJDEN Op de Kanaaleilanden rijden ze links. Best even wennen in een huurauto. Want je rijdt niet alleen links, ook in de auto zit alles aan de andere kant. Elk kruispunt of rotonde weer even denken: waar moet ik ook alweer heen. Bovendien zijn sommige wegen erg smal. Na een dag toeren, ben je redelijk gewend aan links rijden. Nu nog proberen je ogen op de weg te houden en niet afgeleid te raken door het fraaie landschap.

**5X
TYPISCH
ENGELS**

WATERSTONES Zeg je boekwinkel in Groot-Brittannië, dan zeg je Waterstones. Je kent de boekwinkel wellicht uit Londen (of Amsterdam, daar zit 'ie ook), maar voor de *ultimate experience* duik je tussen de kasten vol (Engelstalige) boeken in de hoofdstad van Jersey, St. Helier. Of scoor een origineel souvenir, want ze verkopen naast boeken ook mooi briefpapier en hebbingen.

Van boven naar beneden Links rijden op de KANAALEILANDEN. / Jerseykoeien. / Boekwinkel in ST. HELIER op JERSEY.

FISH & CHIPS Ook al voelen de Kanaaleilanden soms aan als Frankrijk, als je op de menukaart kijkt, waan je je toch in Engeland. Je ontbijt met toast & tea, luncht met fish & chips, bestelt typisch Engelse zoetigheden zoals bakewelltaart en drinkt de nationale 'drank': thee. Pink omhoog en je bent niet van Brits te onderscheiden.

JERSEY IJS Liefhebbers van ijs: *eat your heart out* op Jersey. Want hier wordt het ijs van melk van de beroemde Jerseykoe gemaakt. Deze bruine, nieuwsgierige lieverds produceren zijdezachte melk met een hoog eiwit- en vetgehalte. Naast ijs wordt er ook melk, kaas en – *nomnomnom* – fudge van Jerseymelk gemaakt, dat volop te koop is op het gelijknamige eiland.

DETECTIVES De flamboyante hoteleigenaresse, de mysterieuze tuinman, de Franse ober of de *grumpy* winkelier: dit soort personages uit Engelse detectives zoals *Midsomer Murders* zijn fictief. Maar op Kanaaleilanden bestaan ze écht. Het is alsof je voortdurend door een filmset wandelt of rijdt. De mensen, de rustieke dorpjes, de oude huizen. Zónder moord en doodslag, maar met de typische *tongue in cheek*-humor.

De charme van 3 prachtige eilanden Jersey - Guernsey - Sark

15-daagse
combinatiereis
VANAF € 1999 p.p.

CENTRAL MARKET In hartje St. Helier op Jersey valt de Central Market meteen op door de bijzondere architectuur. Binnen is het een feest voor je zintuigen. Deze markt bestaat al meer dan tweehonderd jaar, net als de Beresford Street Fish Market. Alles wat het land en de zee geeft, wordt hier vers verkocht.

THE SLAUGHTERHOUSE Aan de haven van Saint Peter Port op Guernsey stond ooit een slachthuis. Tegenwoordig zit er een hip restaurant in dit historische pand op toplocatie. Geslacht wordt er allang niet meer, vlees en vis komen nu van lokale leveranciers. Op de menukaart staan ook gerechten waar vegetariërs blij van worden, zoals *bang bang cauliflower*.

CHRISTIES BRASSERIE In dit sjeike etablissement in Saint Peter Port op Guernsey worden misschien wel de lekkerste scones gebakken. Met mooi weer kun je op het dakterras zitten. Bestel cream tea – thee of koffie met scones, voorzien van een dot clotted cream en jam - en je geniet van een typisch Engelse lekkernij in een typisch Franse entourage.

STOCKS Dit uit 1741 daterende hotel op Sark, omringd door tuinen met de meest exotische planten (die prima gedijen in het milde klimaat), is al ruim 45 jaar in handen van de Armorgie-familie. Lunchen in deze idyllische omgeving is echt genieten. De familie is trots op hun gerechten die eenvoudig worden bereid met combinaties van hoogwaardige Sark-Fresh-ingredienten.

5X
CULI
NAIR

LA MARE WINE ESTATE Hoe Frans wil je het hebben? Op Jersey is zelfs een wijngaard: La Mare Wine Estate. Niet groot en toch maken ze hier verschillende wijnen. In het Vineyard Café kun je lunchen, een glas wijn drinken of een afternoon tea bestellen. Met uitzicht op de druivenranken. In het winkeltje verkopen ze onder meer Jersey Black Butter, een soort appelstroop gemaakt van appels uit hun eigen boomgaard, cider en specerijen.

Van boven naar beneden
Hotel STOCKS op SARK.
/ CENTRAL MARKET op
JERSEY. / Brasserie CHRIS-
TIES op GUERNSEY.

In deze 15-daagse individuele reis maak je kennis met 3 Kanaaleilanden, waar het ene eiland kleiner blijkt dan het andere. Op minder dan 2 uur vliegen ben je in een totaal andere wereld waar je kunt fietsen en wandelen in prachtige natuur en genieten van lekker eten. De eilanden zijn groot genoeg om jezelf in te verliezen, en klein genoeg om je thuis te voelen. Qua natuurschoon vind je hier alle varianten binnen handbereik... Kleine afgelegen baaien met steile rotswanden staan borg voor een spectaculaire omgeving, rust en privacy. De Engelse gastvrijheid en de Franse keuken maken de Kanaaleilanden een bestemming met een bijzondere mix.

De reis begint met verblijf op het grootste Kanaaleiland Jersey. In Jersey heerst een mondiale sfeer. Het is een veelzijdig eiland met indrukwekkende kusten en de hoofdstad St. Helier ademt grootstedse allure. Vanuit Jersey vertrek je naar St. Peter Port, de hoofdstad van Guernsey. Dit is een klein stadje met een sfeervol, deels autovrij centrum.

Vanuit St. Peter Port reis je naar het kleine eiland Sark. Als we Guernsey beschouwen als pittoresk, dan mogen we Sark zeker beschouwen als de overtreffende trap van pittoresk. De bedrijvigheid wordt veroorzaakt door mensen die druk in de weer zijn, want auto's zijn er niet op Sark. Na Sark verblijf je nog enkele dagen in de countryside van Guernsey. Een mooie afsluiting van deze rondreis waar je in alle rust en comfort van de schoonheid van het eiland kunt genieten.

RECHTSTREEKSE VLUCHTEN VANAF ROTTERDAM OF GRONINGEN

Vertrek: elke zondag van 28 april t/m 25 augustus 2024 (laatste vertrekdatum)

- Dag 1 t/m 6, zo-vr Jersey, Hotel Ommaroo, 5 nachten
- Dag 6 t/m 9, vr-ma Guernsey, Hotel Pandora, 3 nachten
- Dag 9 t/m 11, ma-wo Sark, Hotel Stocks, 2 nachten
- Dag 11 t/m 15, wo-zo Guernsey, Hotel Le Friquet, 4 nachten

PRIJZEN P.P. O.B.V. 2-PK IN €	15d / 14n
VERTREK: ZONDAG	
VERTREKPERIODE	
28/4-4/5	1999
5/5-1/6	2095
2/6-15/6	2190
16/6-7/9	2225

INBEGREPEN:

- ✓ Vluchten per Blue Islands vanaf Rotterdam of Groningen naar Jersey en terug vanaf Guernsey, gebaseerd op Y-klasse (vanaf Groningen met vluchttoeslag van € 40,- p.p.)
- ✓ 20kg ruimbagage en 10 kg handbagage
- ✓ 14 overnachtingen o.b.v. logies/Engels ontbijt, in standaard kamers in de hotels zoals omschreven
- ✓ £ 10,- p.p. dinervoucher in hotel Ommaroo
- ✓ Tuin rondleiding in Sark (mogelijk ma & wo om 15.00 uur)
- ✓ Luchthaven transfers op de dag van aankomst en vertrek (dag 1 en 15)
- ✓ 4 transfers hotel-haven en vv. op dag 6, 9 en 11
- ✓ Overtocht per Condor Ferries Jersey-Guernsey
- ✓ Overtocht per Sark Shipping vv
- ✓ Engelssprekende lokale vertegenwoordiging
- ✓ Per boeking een Sunair/Dominicus reisgids Kanaaleilanden.

Niet inbegrepen zijn evt. vluchttoeslagen Y1 (€ 15,- per half retour) of Y2 (€ 30,- per half retour), wanneer de goedkoopste vliegtuigstoelen (Y-klasse) niet meer beschikbaar zijn, bijdrage SGR en Calamiteitenfonds.

Voor meer informatie en reserveren neem je contact op met één van onze Kanaaleilanden specialisten op 0172-782040, of kanaaleilanden@sunair.nl Of kijk op www.sunair.nl

TOM VAN 'T EINDE

'Alsof ik in een
HOLLYWOODFILM
was beland'

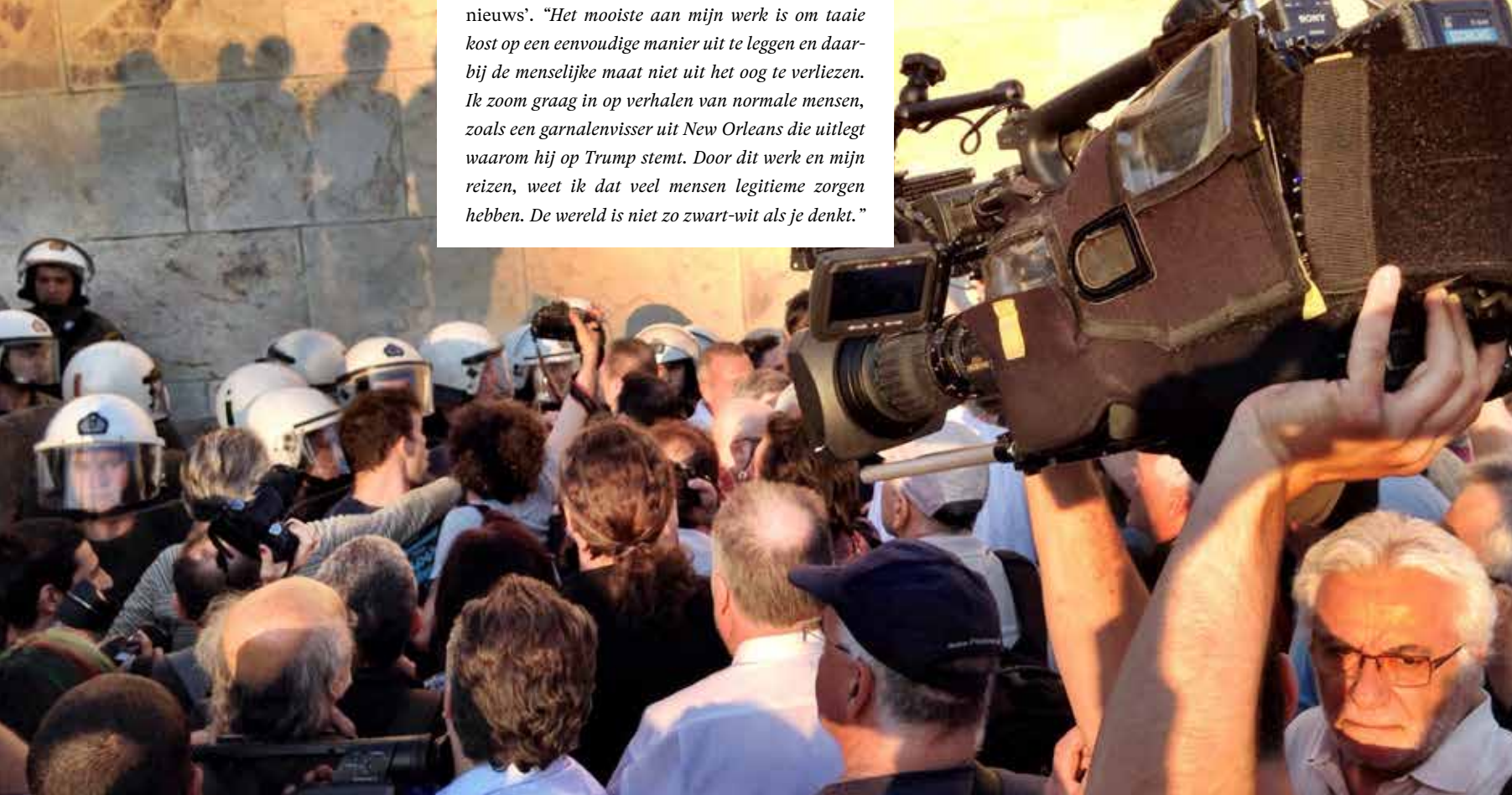
Ze reizen voor hun werk de hele wereld over en leven vaak uit hun koffer. EENVANDAAG-verslaggever TOM VAN 'T EINDE (38) is al twintig keer in de Verenigde Staten geweest, gaat niet zonder een WERELDSTEKKER en STEKKERBLOK op reis en vindt een NEDERLANDS PASPOORT een enorme LUXE. “Het meest waardevolle van reizen voor mijn werk is dat het mijn wereldbeeld kantelt en mijn horizon verbreedt.”

Tekst SARA LUIJTERS *Beeld* PRIVÉ-ARCHIEF, EENVANDAAG en NPO

TOM VAN 'T EINDE werkt sinds 2015 bij het actualiteitenprogramma EENVANDAAG als VERSLAGGEVER. Hoewel hij reportages in binnen- en buitenland maakt, ontwikkelde hij zich als AMERIKA-VERSLAGGEVER. Hij schuift regelmatig aan bij diverse talkshows om over het land te vertellen. VAN 'T EINDE omschrijft zichzelf als 'bijzonder nieuwsgierig en altijd op zoek naar nieuws'. "Het mooiste aan mijn werk is om taaie kost op een eenvoudige manier uit te leggen en daarbij de menselijke maat niet uit het oog te verliezen. Ik zoom graag in op verhalen van normale mensen, zoals een garnalenvisser uit New Orleans die uitlegt waarom hij op Trump stemt. Door dit werk en mijn reizen, weet ik dat veel mensen legitieme zorgen hebben. De wereld is niet zo zwart-wit als je denkt."

Linkerpagina
Niet ongevaarlijk:
op reportage in MALI,
land in oorlog.

Kun je je eerste opdracht in het buitenland nog herinneren? "Ik werkte in 2015 net drie weken als verslaggever bij EenVandaag toen ik gelijk in het diepe werd gegooid: ik werd voor drie dagen naar Athene gestuurd, wat uiteindelijk drie weken werd. Griekenland beleefde op dat moment het hoogtepunt van de eurocrisis. Het hele land was een compleet gekkenhuis, met anarchistische protesten, een run op de banken en topperleggen in het parlement. Elke avond deed ik live verslag in de uitzending; het was voor mij als jonge verslaggever de ultieme kans om mij te bewijzen."

Wierp het zijn vruchten af? "Ik was nog maar net gekomen van de opdracht in Griekenland, toen ik werd gevraagd om reportages in de Verenigde Staten te maken over de voorverkiezingen. Het was altijd mijn grote droom om naar Amerika te gaan, al reageerde ik in eerste instantie niet op de vraag. Ik voelde mij nog een soort Calimero die net kwam kijken. Toch ging ik in het najaar erheen om verslag te doen van het Hillary en Trump spektakel. Ik mocht ook een nacht op patrouille met de politie mee in New Hampshire, voor een reportage over oxycodon-verslaafden. Het leek alsof ik in een Hollywoodfilm was beland."

Welke reis vergeet je nooit meer? "In 2020 mocht ik tijdens corona drieënhalve maand voor een bijzonder project naar de Verenigde Staten. Mijn collega Simone Tucker en ik kregen als journalist een White House Exemption, waardoor we als een van de weinigen het land vrij mochten in- en uitreizen. We namen de Mississippi rivier als leidraad voor een reeks reportages over de verkiezingen. We begonnen bij het begin van de rivier, in een beekje bij Michigan en eindigden in New Orleans. Onderweg sprak ik de meeste uiteenlopende mensen, waaronder veel Trump-stemmers. We sliepen in verlaten luxe hotels, waar we vanwege de pandemie voor dumprijzen konden verblijven. De serie werd heel goed bekeken, voor de kijkers was de reis een soort dagelijkse escape van acht minuten uit de coronagekte."

Welke reis is je het meest dierbaar? "De reis naar Australië, samen met mijn vriend Peter (Winterman, red.). Australië is een super vet land. Onderweg kom je de meest diverse landschappen tegen: van tropische regenwouden, rotskusten, tot woestijnen en glooiende weilanden. De mensen zijn een soort perfecte mix van Europeanen en Amerikanen. De koffie in Melbourne en Sydney is fantastisch en je kunt overal waanzinnig goed eten. Ik maak er op reis altijd een sport van om lekker en gezond te eten. Helemaal als ik aan het werk ben, dan wil ik niet drie maanden fastfood naar binnen werken. Voor goed eten maak ik altijd tijd."

Welk land staat nog op je bucketlist? "Argentinië, vanwege de grootse en meeslepende natuur. Ik hou ook van grote steden en Buenos Aires lijkt me fantastisch. Het is helaas erg duur om erheen te vliegen. Volgens mij betaal je al snel 2.000 euro voor een ticket, dus ik stel het nog even uit."

In welk land zou je kunnen wonen? "Australië en dan in Sydney. De levensstandaard is er heel hoog en je hebt er de ruimte. Als je wilt, kun je dagen niemand tegenkomen. Maar wat ik door al mijn reizen vooral heb ontdekt, is dat ik nergens anders wil wonen dan in Amsterdam. De stad heeft precies het juiste compacte formaat: je kunt overal makkelijk heen op je roestige barrel. Er wonen leuke progressieve mensen, je kunt er lekker eten en alles is goed geregeld. Een Nederlands paspoort hebben is een enorme luxe. Ik interviewde ooit Mdou Moctar, de Jimi Hendrix van Niger. Hij zei dat wij Europeanen niet beseffen hoe vrij wij zijn. Mdou vindt dat hij in de grootste openluchtgevangenis van de wereld woont, waar hij zich in bochten moet wringen voor een visum om buiten een beperkt aantal landen in Afrika op tour te kunnen. Het meest waardevolle van reizen voor mijn werk is dat het mijn wereldbeeld kantelt en mijn horizon verbreedt."

Naam TOM VAN 'T EINDE **Leeftijd** 38

Beroep VERSLAGGEVER voor EENVANDAAG, schuift als Amerika-verslaggever aan bij de talkshows RENZE, JINEK, BEAU en HUMBERTO. **Relatie** TOM woont samen met PETER WINTERMAN, parlementair verslaggever voor DE TELEGRAAF. **Ultieme reistip** "Laat je niet opjagen en neem de tijd, kijk om je heen. Ook als ik voor werk op reis ben, neem ik altijd even een uurtje de tijd om de omgeving van het hotel te verkennen. Vroeger had ik vaak niet eens door waar ik was geweest, dat is zonde."

Aantal stempels in paspoort: TWINTIG.

Linkerpagina met de klok mee

Net als in de film: met de politie mee op patrouille in de VERENIGDE STATEN. / Eerste klus ooit voor EENVANDAAG als verslaggever in ATHENE, tijdens het hoogtepunt van de Eurocrisis.

Waar hoef je nooit meer heen? "Naar Niger, dat was de meest dramatische reis die ik als verslaggever maakte. We strandden drie dagen in de hoofdstad Niamey, waar we eigenlijk niks te zoeken hadden. Hier zaten we voornamelijk opgesloten in het hotel, vanwege het grote risico op ontvoeringen door Jihadisten. Overal waren checkpoints, waarbij de auto werd gecontroleerd op bommen. Het was een grote clusterfuck; ik had stress om verhalen te vinden én zorgen om onze veiligheid. Mijn collega Simone en ik zeggen af en toe nog steeds: 'Nooit meer Niamey!'"

Wat is het gevaarlijkste dat je ooit op reis meemaakte? "In Mali ging ik twee weken mee met commandotroepen. We waren in een diep vijandelijk gebied, een onduidelijk strijdtonel waar onder andere IS en Al Qaida vochten. Het was heel intens. Alles was in het diepste geheim en als er iets mis zou gaan, duurde het zeker een uur voordat helikopters het gebied zouden bereiken. In Nederland heb ik op een militair complex een training gekregen voor werken in een oorlogsgebied. Daar heb ik veel aan gehad. Toch ben ik geen hardcore oorlogsverslaggever, dat is het me niet waard."

Backpack of rolkoffer? "Ik ben echt een rolkoffertoerist; op vakantie ga ik altijd voor luxe. Ik slaap graag in een mooi ingerichte boetiekhotel of Airbnb en drink graag goede koffie bij het ontbijt. In een tent slaap ik alleen op een festival, omdat sommige vriendinnen blut zijn. Mijn dieptepunt was ooit een all inclusive resort in Mexico, met zuipende Russen, aerobicsklasjes, karaoke en smakeloos eten in een TL-verlichte hangar. Ik deed uitgebreid verslag via mijn Insta stories. Leuk voor de thuisblijvers, maar ik vond het een drama."

Waar ging je laatste vakantie heen? "Mijn vriend en ik proberen in januari altijd een paar weken te ontsnappen aan de deprimerende winter in Nederland; afgelopen winter zijn we een maand in Zuid-Afrika geweest. Ik vond het een heel leuk land, met mooie natuur, lekker eten voor weinig geld en prachtig weer. Ik had me schrap gezet voor de Amsterdamse yuppen invasie, maar dat viel toen nog mee. Wat ik wel jammer vond, is dat je in Kaapstad, vanwege de veiligheid, voor iedere verplaatsing een Uber moet nemen. Ik vind het lekker als je bewegingsvrijheid hebt en je wandelend of op de fiets je eigen route kunt bepalen. Op die manier hoor je de geluiden, ruik je de geuren en ben je meer onderdeel van de stad."

Wat is je favoriete stad? "Bangkok. Ik hou van de totale chaos en de hectiek van die stad, het verkeer, de geuren van de eetkraampjes en de trotse, hardwerkende mensen. Azië ontwikkelt zich als een gek en die energie voel je in Bangkok; het siddert er van de mogelijkheden en kansen. Ik bespeurde hetzelfde optimisme dat ik tien jaar geleden ook voelde in de Verenigde Staten, maar dat land is inmiddels een wereldmacht in verval. Amerikanen zijn hun bravoure inmiddels aan het kwijtraken, een nare worsteling om te zien."

In welk land ben je het vaakst geweest? "In de Verenigde Staten ben ik nu twintig keer geweest, variërend van drie dagen tot vier maanden. Hoewel ik privé graag in New York kom, is het afreizen naar Amerika inmiddels echt werk voor me geworden. Het trekt niet meer als vakantieland."

Wat gaat er altijd mee in je koffer? "Een wereldstekker en een stekkerblok, ooit een gouden tip die ik van een cameraman kreeg. Zo kan ik altijd alle apparatuur voor onderweg opladen. Van camera's, zenders en microfoons tot een laptop, drone, drie telefoons en het live verbindingssysteem. Het is een lifesaver."

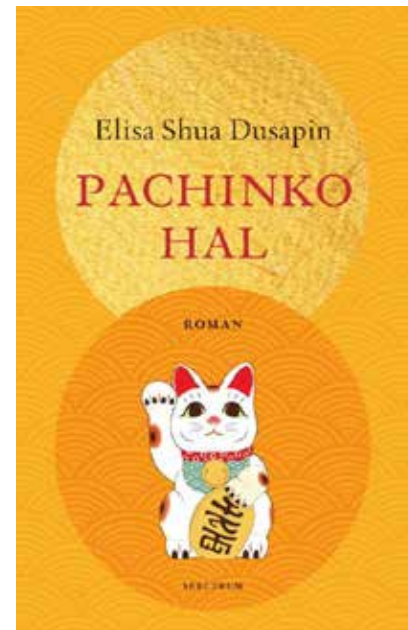

Beneden in het dal

De Italiaanse schrijver Paolo Cognetti verrast ons begin dit jaar met een nieuwe titel: Beneden in het dal. Fredo en Luigi zijn broers, opgegroeid in Valsesia, een bergdal in Noord-Italië. Ze lijken op elkaar, maar zijn toch heel verschillend. In hun volwassen leven woont Luigi nog steeds in het dal met de zwangere Elisabetta en woont Fredo helemaal in Canada. Tot hij terugkomt voor de dood van hun vader, voor een afrekening, en een uiterste poging om het verleden onder ogen te komen. Beneden in het dal is perfect voor liefhebbers van Cognetti's bestseller De acht bergen. € 22,99

De trein naar het Imperium

Tussen 1989 en 1991 doorkruiste de Poolse journalist en schrijver Ryszard Kapuściński het imperium van de uiteenvallende Sovjet-Unie en schreef daar een boek over. Jaren later, eind 2021, besloot de Poolse schrijfster Maja Wolny om deze reis van Kapuściński over te doen. Ze reisde naar Siberië. En na de Russische invasie in Oekraïne ook naar Oekraïne, Rusland en Wit-Rusland. Het boek is een journalistiek verslag dat leest als een thriller, vooral wanneer haar reis onverwachts wordt onderbroken. € 23,50

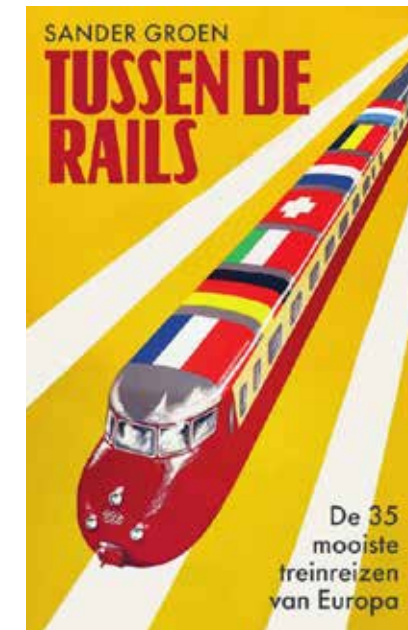

Pachinkohal

Claire is naar Japan gekomen om de 12-jarige Mieko Franse les te geven. Eigenlijk wil ze naar Korea, het land dat haar familie vijftig jaar eerder ontvluchtte vanwege de burgeroorlog. Ze zijn nooit meer teruggegaan. In Japan opende haar familie bij aankomst de pachinkohal Shiny, een Japanse gokhal, die met knipperende lampjes de aandacht trekt en bezoekers groot geluk belooft. Maar zullen zij zelf nog geluk ervaren en hun thuisland ooit terugzien? Pachinkohal is een poëtische roman over anders zijn, uitvinden wie je bent en de eenzaamheid binnen een familie. € 21,99

Onbekend Zand

Solo motorreiziger Oskar Verkamman zet je achterop zijn motor en neemt je mee naar het betoverende Midden-Oosten. Samen reizen jullie diep in de nacht door het duistere Bagdad, stijgt de adrenaline van een achtervolging door de geheime politie in Saoedi-Arabië en komen jullie tot rust in een prachtig uitgestrekte woestijn. Verkamman laat je kennismaken met deze bijzondere landen door magistrale landschappen en eindeloze leegheid. Zoals Oskar zelf zegt: de motor is niet alleen het vervoermiddel; het is de poort naar een onvergetelijk verhaal. Duik daarom in Onbekend Zand, een boek dat je zal bijblijven. € 24,95

Tussen de rails

In Tussen de rails brengt reisjournalist Sander Groen een ode aan de 35 mooiste treinreizen van Europa. Hij reist met trein en al op de veerboot naar Sicilië en bedwingt je hoogtevrees op de bergspoorlijn van dictator Tito in Montenegro. Na dit boek wil je instappen en ook op ontdekkingstocht naar de mooiste plekken van Europa. Het boek is overigens geen opsomming van treinroutes, het zijn mooie verhalen vol tips en praktische informatie. Ze laten je wegdromen naar de romantiek van deze duurzame manier van reizen. € 22,99

Wat bezielt de Engelsen?

Engeland is ons buurland, maar hoe goed kennen we de Engelsen eigenlijk? Wereldreiziger en fotograaf Jochem Wijnands neemt je mee op zijn zoektocht naar de ziel van Engeland. Hij wandelt van de oost- naar de westkust en gaat in gesprek met de lokale bevolking. Praat over zorgen en verlangens, hun hoop voor de toekomst en alles wat Engels is. Ondertussen wordt de schrijver geconfronteerd met zijn eigen waarden en vooroordelen en ontdekt hij dat nieuwsgierigheid het geheim is van een gelukkig leven. Wat bezielt de Engelsen is hilarische, opmerkelijke en brutale zoektocht, vol mooi verhalen. € 22,50

YALLA YALLA

ROADTRIPPEN langs JORDANIË'S HOOGTEPUNTEN

Er zijn veel redenen om JORDANIË op je reisverlanglijst te zetten. De eeuwenoude bezienswaardigheden en woestijnpanorama's trekken al decennia avonturiers van over de hele wereld. Van de hoofdstad AMMAN tot de oude stad PETRA, van de DODE ZEE tot WADI RUM. Fotograaf SABRINA GAUDIO deed een roadtrip door het veilige en gastvrije JORDANIË en bezocht een paar van de meeste fotogenieke plekken van het land.

Tekst en beeld SABRINA GAUDIO

DUIK DE GESCHIEDENIS IN Een reis door Jordanië begin je het beste in de hoofdstad Amman, een van de oudste continu bewoonde steden ter wereld. Als eerste wil ik naar de Citadel, een archeologische vindplaats bovenop de hoogste heuvel van de stad, de Jebel Al Qala'a. Ik wandel langs de gezellige cafés en kleurrijke streetart van Amman's Rainbow Street. Om daarna puffend omhoog over steile straten met nog steilere trappen te lopen (Amman ligt op bereid je voor op en dalen), totdat ik adel. Ik vergaap me van bouwwerken van de Romeinen, Byzantijnen en Omajjaden. Minstens net zo indrukwekkend is het uitzicht over de stad. Ook het Romeinse theater, dat ik al zag liggen vanaf de Citadel, is een archeologische parel. Koop een verse granaatappelsap, ga zitten op de trappen en zie de zon zakken achter Amman's skyline. De perfecte start van een roadtrip door Jordanië.

AMMAN

Een reis door Jordanië begin je het beste in de hoofdstad Amman, een van de oudste continu bewoonde steden ter wereld. Als eerste wil ik naar de Citadel, een archeologische vindplaats bovenop de hoogste heuvel van de stad, de Jebel Al Qala'a. Ik wandel langs de gezellige cafés en kleurrijke streetart van Amman's Rainbow Street. Om daarna puffend omhoog over steile straten met nog steilere trappen te lopen (Amman ligt op bereid je voor op en dalen), totdat ik adel. Ik vergaap me van bouwwerken van de Romeinen, Byzantijnen en Omajjaden. Minstens net zo indrukwekkend is het uitzicht over de stad. Ook het Romeinse theater, dat ik al zag liggen vanaf de Citadel, is een archeologische parel. Koop een verse granaatappelsap, ga zitten op de trappen en zie de zon zakken achter Amman's skyline. De perfecte start van een roadtrip door Jordanië.

HET GROOTSE KLEINE ZUSJE Ik kan de volgende dag niet wachten om in de auto te stappen en vanaf Amman via de perfect geasfalteerde Desert Highway koers te zetten richting Petra, de beroemde uit rotsen gehouwen stad. “Maar, ga eerst naar Little Petra”, drukt de receptionist me op het hart, als ik uitcheck uit mijn hotel. Petra’s kleine zusje. Drie uur later loop ik er, rustig. Ik laat me Raad, een bedoe-overblijfselen van en tempels laat zien.

LITTLE PETRA

het is gelukkig meenemen door ienengids die me rotsgraven, huizen Aan het einde van de kloof lopen we een hoge trap op die in vroegere tijden de toegang tot Petra vormde, maar nu naar een plateau leidt met een fenomenaal uitzicht over de bergen. Kleine Petra is behoorlijk indrukwekkend. En het allermooiste, Raad en ik hebben haar bijna voor ons alleen.

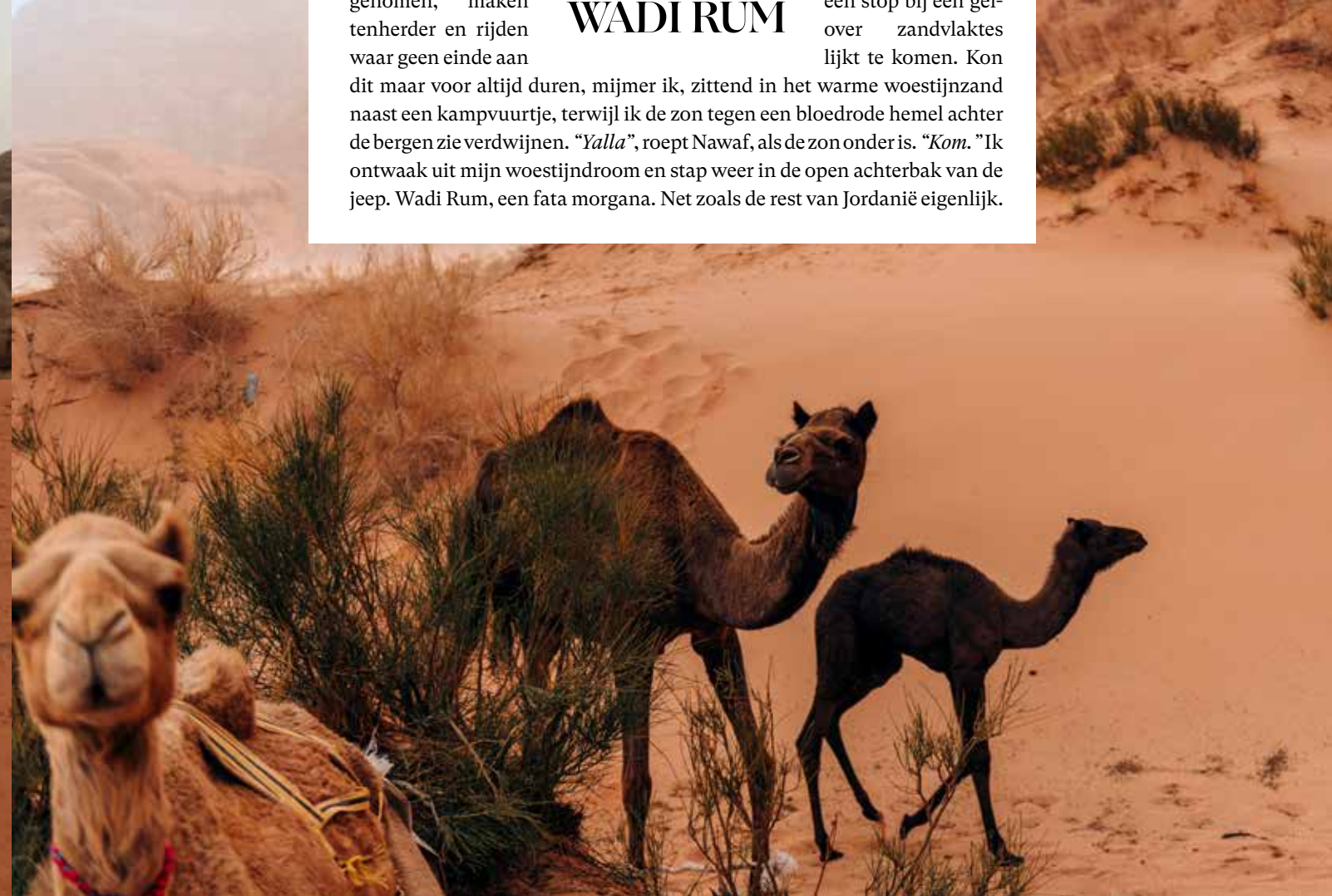
LANGS DE ACHTERDEUR NAAR DE VERLOREN STAD De zon is nog maar net op als ik de volgende dag weer in Little Petra sta. Ik koop een ticket om met een jeep naar de start van Petra's Backdoor Trail te worden gebracht. Niet veel toeristen lopen deze 5,5 kilometer lange wandelroute, waarbij je via de achterzijde Petra binnenkomt. Een half uur later klim en daal ik over het wandelpad en geniet van adembenemende panorama's over de Wadi Araba-vallei. Dan ineens zie ik het: het topje van Petra's Monastery, dat tussen de bergen uitpiept. Langzaam doemt het gigantische grafmonument op, totdat ik er pal voor sta en niet kan geloven dat dit meer dan 2.000 jaar geleden door mensenhanden is gebouwd. De rest van de dag struin ik door Petra, waar ik nog veel meer monumenten bewonder, totdat ik uiteindelijk bij de iconische Treasury aankom. Het meest gefotografeerde monument van Petra. Maar er is hier zoveel meer.

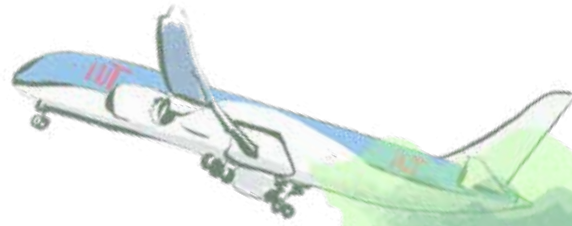
PETRA

STOFFIGE OFFROAD AVONTUREN Buitenaards gevormde rotspartijen, roestkleurige woestijnpaden en metershoge zandduinen: het is nog geen twee uur nadat ik Petra heb verlaten en in een totaal ander landschap sta. In Wadi Rum Village stap ik in een 4x4 met Nawaf achter het stuur. Kijkend naar zijn moeiteloze navigatie door de woestijn lijkt hij elk zandkorreltje te kennen. We passeren natuurlijke rotsbruggen, enorme rotsformaties die de vorm van paddenstoelen hebben aangenomen, maken tenherder en rijden waar geen einde aan dit maar voor altijd duren, mijmer ik, zittend in het warme woestijnzand naast een kampvuurtje, terwijl ik de zon tegen een bloedrode hemel achter de bergen zie verdwijnen. “Yalla”, roept Nawaf, als de zon onder is. “Kom.” Ik ontwaak uit mijn woestijndroom en stap weer in de open achterbak van de jeep. Wadi Rum, een fata morgana. Net zoals de rest van Jordanië eigenlijk.

WADI RUM

TRIPTALK LEZERS ONTHULLEN

WAT ZIJ VINDEN VAN HET KRIMPPLAN SCHIPHOL

SCHIPHOL moet in de toekomst waarschijnlijk KRIMPEN van 500.000 naar 452.500 vluchten per jaar. Daarnaast mogen er straks nog maximaal 28.700 in plaats van 32.000 vliegtuigen opstijgen en landen in de nachtelijke uren tussen 23.00 en 07.00 uur. Op deze manier hoopt de overheid de GELUIDSOVERLAST voor omwonenden te VERMINDEREN en bij te dragen aan het KLIMAAT en daarmee de toekomst van Nederland. Wat vinden de lezers van TripTalk eigenlijk van het krimpplan?

Tekst RENÉE HOES Beeld ROSANNE VAN LEUSDEN

PROBLEEM VERSCHUIVEN

Thomas (34) "Persoonlijk vind ik het geen oplossing, maar een verschuiving van het probleem. En met probleem bedoel ik het vervuilende effect dat Schiphol op ons land heeft. Mensen zullen blijven reizen en hiervoor uitwijken naar andere vliegvelden in Nederland, of dicht aan de grens. Creëren we dan niet nog meer problemen? Of verspreiden we het vliegverkeer juist meer? Ik snap het doel, maar ik vraag me af of dit de oplossing is."

GELDREIS

Aard (70) "Ik vraag me vooral af wat het betekent als we de hubfunctie van Schiphol laten krimpen. Ik heb daar geen last van, maar er is een economisch belang. Al vraag ik me direct af waar dat geld heengaat. Zien wij het terug? Wordt het in onze economie gepompt? Als ik dit zou weten, dan zou ik beter kunnen beantwoorden wat ik van de Schiphol krimp vind."

VRAAGTEKENS

Onno (24) "Ik merk dat ik veel vraagtekens heb bij deze hele discussie. Want hoorde Schiphol niet allang te krimpen? En waarom tellen de vliegtuigen niet mee in de stikstofnormen? Waarom is niet wettelijk bepaald hoeveel vliegtuigen elk jaar op Schiphol mogen landen? Waarom uitbreiden? En waarom willen we zo graag de grootste internationale luchthaven worden? Is tweede zijn niet genoeg?"

GEZOND MILIEU

Ama (60) "Ik wil niet overkomen als een klimaatactiviste, maar wist je dat een vliegtuig met zijn levensduur een miljoen ton CO2 uitstoot? Dat het ultrafijnstof effect heeft op vroeggeboorte? En dat NOx een verwoestende werking heeft op onze natuur? En vergeet de vervuiling van PFAS niet, chemische stoffen die tot tientallen kilometers rond Schiphol de bodem en het grondwater vergiftigen. Minder vliegtuigen is simpelweg beter voor ons klimaat, de natuur en de mens. Ik ben voor de krimp."

HOE KLINT STILTE?

Yvonne (52) "Als omwonende van Schiphol kan ik niet wachten tot de luchthaven het aantal vluchten krimpt. Ik moet door alle uitstoot regelmatig mijn ramen wassen, heb vanwege geluidsoverlast vaak mijn oordoppen in als ik met de hond ga wandelen en als ik naar het oosten van het land ga, besef ik mij dat ik ben vergeten wat stilte eigenlijk is. De geluidsoverlast went, omdat het constant is, maar eigenlijk is dat te gek voor woorden. Ga eens naar het Amsterdamse Bos, zoals sommigen doen om te ontsnappen aan de chaos van de stad. Zo ontspannen is dat niet met al het vliegverkeer door de lucht. Ow, en een stil vliegtuig is niet stil. Net als dat een stille auto niet bestaat. Of een stille koelkast. Ik laat me niet gek maken."

MEDIAGEKTE

Ben (38) "Ik snap de (media)chaos rondom de Schiphol krimp eigenlijk niet. Wij, als gewone burgers, hebben vrij weinig 'last' van de krimp, die voornamelijk plaatsvindt in de hubfunctie van Schiphol. De plek waar reizigers uit andere landen overstappen. Deze reizigers gaan niet op vakantie in Nederland en zien we dus niet terug. Als jouw begin- en eindpunt Schiphol is, is er vrij weinig aan de hand. Tenzij je graag met je privéjet op pad wilt, of het voor elkaar krijgt om mee te vliegen op een vrachtvliegtuig. Deze zal een andere plek moeten vinden om te landen, bijvoorbeeld in Frankfurt. Eigenlijk is deze vraag relevanter: vind je het eerlijk dat Schiphol non-stop groeit en de mensen die in de buurt van Schiphol wonen dus ook non-stop en steeds meer geluidsoverlast hebben?"

GEEF EEN TRIPTALK ABONNEMENT CADEAU!

3X
TRIPTALK
Voor € 20,95
Ipv € 25,35

SCAN OF BEZOEK [TRIPTALK.NL/TRIPTALK-MAGAZINE/](https://www.triptalk.nl/triptalk-magazine/)

TRIPTALK

TripTalk is een uitgave van Reismedia BV en TripTalk BV
p/a JIM, Jaarbeursplein 6, 6th Floor, 3521 AL, Utrecht
[TRIPTALK.NL](https://www.triptalk.nl)

Hoofdredactie: **JISKA KROON**

Eindredactie: **JISKA KROON en BOB RUS**

Met medewerking van: **JUDITH BAKKERS, KEES BIKKER, WILFRIED DEELEN, SABRINA GAUDIO, RENÉE HOES, SYBYLLE KROON, NELLEKE LAUNSPACH, SARA LUIJTERS, LINDA VAN MAANEN en HARRI THEIRLYNCK**

Uitgevers: **BOB RUS en ROB SOMSEN**

Drukker: **VELDHUIS MEDIA B.V. - MEPPEL**

Art-direction: **FRANK BURGHOUT**

Opmaak advertorials: **FEMKE VAN LIESHOUT (CRESTIFF)**

Vormgeving: **VOUTLOOS**

Cartographics: **MICHEL VERHOEKS**

Illustraties: **ROSANNE VAN LEUSDEN**

CONTACT SALES

ADVERTEREN@REISMEDIA.NL

ONLINE SALES

JEROEN RUISCH / JEROEN@TRIP.TALK.NL

JAARABONNEMENT

[WWW.TRIPTALK.NL/ABONNEER](https://www.triptalk.nl/abonneer)

3 nummers in Nederland € 24,95 incl. btw.
Abonnementen kunnen op ieder moment ingaan.

ABONNEMENTEN EN VRAGEN

KLANTENSERVICE@ABOLAND.NL

Abonnementenland

Postbus 20, 1910 AA Uitgeest

T. +31 (0)251-257924

ADRESWIJZIGING OF OPZEGGING

[WWW.ABOLAND.NL](https://www.aboland.nl)

 TripTalk @TripTalk.nl redactie@Triptalk.nl

TripTalk wordt gedrukt met inkt op basis van plantaardige oliën.

NIETS UIT DIT MAGAZINE MAG OP ENIGERLEI WIJZE WORDEN VERVEELVOUDIGD, OPGESLAGEN IN EEN
GEAUTOMATISEERD GEGEVENS-BESTAND OF OPENBAAR WORDEN GEMAAKT ZONDER VOORAFGAANDE
SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE UITGEVER REISMEDIA BV. TRIPTALK IS NIET AANSPRAKELIJK
VOOR EVENTUELE ONJUISTHEDEN IN DIT MAGAZINE. © REISMEDIA BV 2023.

Reis ook eens af naar
TRIPTALK.NL

BOEK ZORGELOOS

JOUW DROOMVAKANTIE NAAR TURKIJE

TURKAEGEAN
Coast of Happiness

Türkiye

goturkiye.com